

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marian Seyda

Nr. 498

Poznań, niedziela dnia 30 października 1932

Rok XXVII

Hasło IX Dnia Katolickiego

Spadnie zasłona i ukaże się pomnik Wdzięczności, poświęcony i powierzony społeczeństwu jako symbol najlepszych uczuć i przedmiot czci religijnej. Mijać go odtąd będą tysiące niezliczone, przechodniów z odkrytą głową z aktami uwielbienia i miłości w sercu. Dzisiaj szemu i następnym pokoleniom będzie Chrystus przypominał smutne wczoraj, wolne dzisiaj i jutro, pełne wskazań i zamierzeń.

Dzień wczorajszy, przeżyte trudy, walki, wzloty najwspanialszych serc mówią tyle o miłosierdziu Bożem, ale i o geniuszu narodu, który nie marnotrawił łask, który nie dał się niewolą złamać i znieprawić — wewnętrznie wolny i godny wyzwolenia. Wysiłki wychowawców narodu nie poszły na marne, a były one chwilami nadludzkie. Ratować trzeba było ziemię, język, jednostkę, całość, a nadewszystko zagrożoną duszę. Był to czas wielki napięciem najsłabszych sił narodu.

Postęp nie znosi wywiecasów: mięśnie wiotczą bez ćwiczenia; opadają na długo skrzydła duszy, pogrążonej w gnuśności. IX Dzień Katolicki rzucił z poręki Episkopatu Polski hasło odporu i walki. Wielki wychowawca narodu Roman Dmowski powiedział w jednym ze swoich głębokich rozważań, że duchowości polskiej więcej, aniżeli wielu innym narodom, może przynieść szkody rozluźnienie obyczajów.

Mądra uwaga i przestroga, a rzucona w samą porę. Tajemne siły rzuciły bowiem na ziemię naszą róg obfitości zarazków, zagrażających moralności i obyczajom.

Jakaś powódź lepkich i brudnych fałszywych zmysłowości zaczyna rozlewać się wszędzie. Naprzód ustalono bałwochwalczy dogmat, że piękno, sztuka, słowo wolne są od odpowiedzialności przed kimkolwiek. Potem podsuwa się zręczne produkty ordynarnego nudy i seksualizmu pod pojęcie piękna. Detektywizm, gloryfikujący pospolitą zbrodnię, analizujący jej naskryte poszukiwania, ilustrujący dokładnie jej poszczególne etapy, przysstraja się w toż samych naukowych badań.

W „Gazecie Warszawskiej“, której nikt chyba nie posadzi o zacofanie i obskurantyzm, stawiono kiedyś pytanie, komu i dlaczego zależy na tem, żeby w

miejscach publicznych miast polskich popisywać się zawsze tą samą nagością postaci kobiecych. Mimowoli przypomina się tu rozwalona zupełnie bez sensu koło Teatru Wielkiego rzeźba „Ewa“, albo „Łuczniczka“, postawiona przez wzbogaconego na Polakach Żyda w Bydgoszczy właśnie na miejscu, na którym stał kiedyś kościół Karmelitów.

Naturalnie, prosty przypadek! Walkę z tak propagowaną sztuką odpiersia się — z robaczką aluzją — argumentem, że czystemu jest wszystko czyste, że zwalczanie bezwstydu i pornografii jest objawem własnych upodobań i słabości. Uwagi lekarzy, wychowawców duszpasterzy, znających dobrze smutne skutki tego wylamywania się z pod obyczajności chrześcijańskiej, replikuje się lekceważeniem albo złośliwym pomawianiem o brak kultury, jak gdyby ona miała rzeczywście z tem wszystkim coś wspólnego. Władcy języka, pióra, pędzla i dłuta mają zawsze zapewnioną amnestję, nawet wtedy, gdy z ich poręki próchnieją i giną narody, idą na ztratę dusze nieśmiertelne.

Chrystus inaczej nauczał: Miła jest człowiekowi prawda i potrzebna, źródłem światła i radości życia żenica. A jednak, gdyby coś człowiekowi było tak drogie jak ręka czy oko, ma odrzucić precz, jeżeli mu jest zgorszeniem i szkodą na duszy.

On — sama dobroć, wyrozumiałość i przebaczenie — rzuca gorszytelowi

groźne „biada“, mówi, iż lepiejby mu było, gdyby z kamieniem młyńskim uszy został pogrążony w głębinie morskiej.

Na co się zda piękna wywieszka zasad chrześcijańskich i monopo: na charakter katolicki w gazecie, jeżeli powieść, kronika skandali, feljeton, anons sacza w duszę społeczeństwa jad zgnilizny.

Wręcz niepokojąco wygląda twórczość niektórych pisarzy i autorów scenicznych, maniaczko przepełniona seksualizmem. A przecież nie brak w Europie wielkich pisarzy, traktujących głęboko i szeroko to zagadnienie i konflikty koło niego, ale z godnością, prawością i poczuciem odpowiedzialności.

Narzekają teatry na pustki. Ida więc w zawody z rewją, estradą i kabaretem, zapominając, że tem samem wychowuje się publiczność, która będzie wołała już wyraźną prostytutkę, podaną w sosie artystycznym.

Stale podawanie coraz mocniejszych dawek seksualizmu doprowadziło do takiego przewrotu, niemal zboczenia pojęć, że cma uliczna charakteryzuje się w stroju i zachowaniu na niewinne dziewczęta, a kobieta z „towarzystwa“ nie gardzi dla wzbudzenia apetytu strojem i poza tych, którym przyznano tylko połowę świata.

Aprobuje te praktyki, jakże często nawet wtedy, gdy chodzi o wybór towarzyszy życia. „pan stworzenia“ mając smak doszczętu zdezerorientowany przez

codziennie mu podawana paprykę bezwstydu i pornografii. Bez przesady tkwi w tem wszystkim już teraz coś chorobliwego, tracącego jakąś histerja płciową.

Drogerja zaleca swoje towary aktem kobiecym, rzeźbionym „artystycznie“ w mydle. Złotnik zastawia okno temiż samymi aktami w bronzie czy pośledniejszym metalu. Konfekcja udaje w oknie plażę. I tak w koło!

Zaczyna się to wszystko już oprzykrzać ludziom myślącym. Zwłaszcza bardzo silna jest reakcja młodzieży.

Poprzez kamienie i kłody, walące się pod jej stopy, idzie młodzież polska z entuzjazmem ku słońcu prawdy Bożej i wielkości geniuszu narodu. Gdy przeszkody bierze z brawurą, usiłuje się ją zatruć obyczajowo. Bałwochwalczy „piękna“, międzynarodówka kultu ciała i bezwstydu usiłuje opleść silne ramie a duszę rozprzać jadem bezwoli i bezwładu. Wiadomo, że seksualizm jest ku temu najskuteczniejszym środkiem. Młodzież to zrozumiała i dlatego postawiła w swoim programie narodowym pracę nad charakterem na przednim miejscu.

Jedno jeszcze trzeba należycie oświecić. Walka z pornografią w druku i obrazku, z komedią i filmem, propagującym z lekkim uśmiechem cudzołóstwo, rozwód, trójkąt, może wkrótce, — gdy padły w tej dziedzinie szranki kodeksu karnego — i zboczenia seksualne, jest rzeczą o doniosłości olbrzymiej, ale niemniej tylko pewnym odcinkiem moralności i dobrych obyczajów.

Atmosferę moralności i dobrych obyczajów trzeba wytwarzać we wszystkich dziedzinach życia. Zwłaszcza paczy duszę niewolnictwo. Znieprawia ono narówni tak podmiot, jak przedmiot niewoli. Bezprawie, samowola zatruwają duszę i wprowadzają do niej anarchję moralną, ogarniającą czasem wszystkie przejawy jej życia.

Przedewszystkiem jednak nie można ani głosić, ani praktykować, ani tolerować moralności o janusowym obliczu, groźnem w stronę szerokich mas społeczeństwa, a dobrotliwie i wyrozumiale uśmiechniętem w stronę pewnych uprzywilejowanych sfer. Wyuzdanie obyczajowe jest równem złem u wóznego, jak u ministra: u ostatniego nawet

Plaskorzeźby, zdobiące północną stronę pomnika Wdzięczności w Poznaniu. Fotografie frontu pomnika (stronę południową) oraz posagu Chrystusa - Króla zamieściliśmy przed tygodniem w nr. 486.

większym, bo połączonym z szerszym zgorzeniem.

IX Dzień Katolicki rzuca wielkie hasło walki z bezwstydem i pornografią w druku i obrazku. Walkę tę przeprowadzi społeczeństwo polskie i katolickie nieubłagane i konsekwentnie.

W ostatni piątek utworzył w Poznaniu ks. biskup Dymek wystawę dobrej książki. W przemowie swej określił tę walkę jako czyn i stwierdził, że rekojmia zwycięstwa jest wiara w zwycięstwo. Ta wiara istnieje i będzie prowadziła w pomyślnym boju.

Pomnik N. Serca P. Jezusa prawi po wszystkie czasy, że zło i nieprawość może rozszerzyć się nad miarę, może odnosić nawet w niektórych harcach pewne przewagi. Musi jednak kark złamać w spotkaniu się z duchem prawości, czystości i woli niezłomnej.

Tak będzie! Co niech sprawi Opatrzność jak najwcześniej! IX Dzień Katolicki będzie jutrznią okresu odnowienia duszy polskiej.

X. JÓZEF PRADZYŃSKI.

Niech żyje Chrystus Król!

Gdy elementy wrogie nam, że Chrystusowi cześć niesiemy, Wypuszczają moce z piekieł bram do walki mężnie powstaniemy.

A siłą Chrystus dał nam broń, oieź niezłomny ducha wiary I onó naszego życia woń: miłości, krzyża i ofiary.

Więc w jeden hufiec stanem wraz pod sztandar ojców świętej wiary Niech nam panuje Król! - Bóg nasz po wszystkie wieki i bez miary.

Gdy Boskie Serce Zbawcy masz na wizerunku w swym pokoju, To dobrze ojcze, matko znasz Pocieszyciela w życia znoju.

Jemu rodzinę poświęć swą: siebie, i działwę i dobytek, On będzie wszystką placą twą ciału i duszy na pożytek.

I czyś ty chłopek, czyś ty pan w szeregach wiernych stań Chrystusa, Bo Jego własność każdy stan a nieśmiertelna twoja dusza.

Niechaj nam żyje Chrystus - Król! Niczem zakusy duszy wroga.

Miła ofiara, stodki ból Życia krótkiego tu dla Boga.

I niech króluje Chrystus nam w rodzinie, w szkole w państwie wszędzie! On Królem królów z wieków Sam, dobrze nam w Państwie Jego będzie....

X. CZ. D.

Głosy biskupów i dostojników

z okazji poświęcenia pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa

Cały Episkopat polski wraz z nuncjuszem apostolskim został zaproszony na wielką uroczystość poświęcenia pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w niedzielę, 30 bm. Jednak nie wszyscy dostojnicy kościelni będą mogli przyjechać na ten dzień do Poznania, gdyż cały kraj obchodzi równocześnie święto Chrystusa Króla, więc niejednokrotnie obowiązki miejscowe nie pozwalają na oddalenie się z diecezji.

Cytujemy poniżej znamiennejsze ustępy listów niektórych ks. ks. biskupów i innych dostojników, którym obowiązki niestety nie pozwalają na wyjazd do Poznania.

Książę arcybiskup-metropolita krakowski Sapieha listem z dnia 14 b. m.: „najserdeczniej błogosławi i życzy całemu Komitetowi pięknego i pomyślnego przeprowadzenia programu tak uroczystego dnia, by uroczystość ta była podniesieniem serc w całej Polsce do Boga i jednym, wielkim hymnem dziękczynienia Najświętszemu Sercu za wszystkie dobrodziejstwa naszej ojczyźnie uczynione”.

Ks. biskup podlaski Henryk Przeździecki będzie „duchem się łączył z Poznaniem rozmodlonym, zapatrzonym w pomnik Najśw. Serca P. Jezusa, składającym postanowienia ku zbawieniu jednostek, ku szczęściu całej Ojczyzny milej”.

Ks. biskup sufragani wrocławski Owczarek pisze o uroczystości poświęcenia poznańskiego Pomnika, że prosić będzie gorąco Chrystusa, „by ona decydująco wpłynęła na królowanie Chrystusa w naszej ojczyźnie: w polityce, urzędach, organizacjach, w sercach wszystkich ziomeków naszych”.

Wzruszając pisze warszawski ks. biskup-sufragani Słagowski, ubolewając, że nieprzewidziane przeszkody zatrzymują go w niedzielę, 30 bm. w Warszawie. Ot jego słowa: „Tak się cieszyłem i tak mi wiele zależało, ażeby z całą Wielkopolską przeżywać te dziejowe chwile...”.

Sandomierski ks. biskup-sufragani Paweł Kubicki pisze: „gorąco proszę Pana Boga, aby całej Polski serca były pomnikiem i siedzibą Jego”.

Dawniejszy proboszcz grudziądzki a obecny ks. biskup-sufragani łomżyński Dembek pragnie, by poświęcany pomnik „po wszystkie czasy świadczył w obliczu całego świata, że w Polsce wdzięczność i miłość dla Najśw. Serca P. Jezusa za odzyskaną wolność i niepodległość nigdy nie wygasną”.

Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. infułat Kruszyński nadysła życzenie: „Oby to poświęcenie i ten hołd, który składamy, był pobudką do odrodzenia narodu”.

Ks. infułat Rusiński oraz ks. prał. Zakrzewski z Rzymu, z Citta vaticana, depeszują: „Sercem, myślą, modlitwą łączymy się z uroczystością, polecając ojczyznę Sercu Jezusa”.

Nuncjusz apostolski ks. arcybiskup Marmaggi delegował na urocz-

ystość niedzielną sekretarza nuczatury ks. kan Fr. Rutkowskiego.

Prezydenci miast Warszawy i Lwowa, choć nie przybędą na uroczystość, jednak jak najżywczej nadsyłają życzenia.

Były czechosłowacki konsul poznański p. Matousek, zajmujący obecnie stanowisko radcy w czeskim ministerium spraw zagranicznych i będący zarazem wiceprezesem Tow. Czechosłowacko-Polskiego w Pradze, z okazji poświęcenia Pomnika, które nazywa prawdziwie historyczną uroczystością, składa: „głęboki hołd i życzenia wszelkiego powodzenia i rozkwitu dla stoł. miasta Poznania i dla całego bratniego Narodu Polskiego”.

Pomorski Związek Tow. Kupieckich deleguje na uroczystość swego wiceprezesa p. Szambelana A. Ruchniewicza.

„Nasi zagranicą” niemniej serdecznie, choć tylko duchem uczestniczą w uroczystości. Sekretarjat Cen. Zw. Polskich Tow. Kat. Francji pisze: „w dniu tak bardzo uroczystym emigracja katolicka łączy się w modlitwach z Macierzą”.

Polska Misja we Francji przez swego rektora ks. Łagodę donosi, że „na wszystkich placówkach duszpasterskich odprawia się w święto Chrystusa Króla uroczyste modły, by społeczeństwo polskie we Francji złączyło się duchowo w hołdzie całej Polski dla Zbawiciela”.

Ks. rektor Misji Polskiej w Londynie sercem i duszą będzie z nami w Poznaniu a w Londynie święto Chrystusa-Króla będzie obchodzone jako święto narodowe Polaków i zaproszeni zostaną na nie członkowie ambasady polskiej jak i konsulatu generalnego.

Wszystko ku czci Najwyższego!

Apel do społeczeństwa

Komitet budowy Pomnika Najśw. Serca Jezusa w Poznaniu zwraca się do całego obywatelstwa z gorącą prośbą, aby:

1) wszyscy na nabożeństwach złączyli się w serdecznej modlitwie za kościół św. i Polskę,

2) wszyscy osobiście czuwali nad godnym i skupionym przebiegiem historycznego i uroczystego dnia poświęcenia Pomnika Wdzięczności,

3) wszyscy ozdobili gmachy, domy, i mieszkania swoje sztandarami.

Ostatnie informacje

Przypominamy pokrótce ogólny program uroczystości niedzielnych:

Organizacje gromadzą się w poszczególnych kościołach parafialnych na nabożeństwach.

Przyjezdni gromadzą się o godzinie 10 na nabożeństwie w kościele Farnym.

Kompanie parafialne wraz z organizacjami udają się z poszczególnych ko-

ściołów pochodem pod pomnik Wdzięczności. O godz. 12 wszystkie kompanie parafialne i organizacje powinny być ustawione na placu pod pomnikiem.

Uroczystości pod pomnikiem rozpoczynają się o godz. 12.30 powitaniem J. Em. ks. Kardynała Prymasa.

Po południu o godz. 5 odbędzie się w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich przy ul. Marsz. Focha 5 uroczysta manifestacja.

Uwaga, narodowcy!

Zarząd wojewódzki Stronnictwa Narodowego wzywa do jak najliczniejszego udziału w uroczystościach odsłonięcia pomnika Wdzięczności. Udajemy się do kościoła Farnego na godzinę 10 do prawej oraz lewej nawy. Po nabożeństwie pójdziemy — w myśl ogólnej instrukcji komitetu uroczystości — pochodem na plac pod pomnik.

Bacność organizacje i związki

Pochodu z placu katedralnego nie będzie

Zarządzamy:

1) Ponieważ nabożeństwo na balkonie Katedry dla organizacji i związków w intencji poświęcenia Pomnika N. Serca P. Jezusa w Poznaniu się nie odbędzie, spada temsamem z programu pochod z placu katedralnego na miejsce poświęcenia.

2) Organizacje, które zamierzały w nim wziąć udział, będą na parafialnych nabożeństwach i przyłączają się do kompanii kościelnych, mających się udać na miejsce poświęcenia Pomnika.

3) Organizacje, chcące zbiorowo z odznakami i sztandarami poza kompaniami mieć wstęp na uroczystość poświęcenia Pomnika, legitymują się bezpośrednio zaproszeniem Komitetu Budowy Pomnika.

Za Komitet Budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu

(—) X. J. Pradzyński, sekretarz.

Komunikaty organizacyj

— **Sodalitja Panien Urzędniczek** bierze udział w uroczystości poświęcenia pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa. — Zbiórka pod sztandarem w kościele Ojców Jezuitów o godz. 10

— **Tow. Przemysłowców, Poznań** św. Łazarz. Bierzemy gremjalny udział w poświęceniu pomnika N. S. J. Zbiórka 30 bm. po sumie pod sztandarem przy kościele

— **Tow. Obywatelskie po nowym prawym brzegu Warty, Poznań** i **Śródka** bierze udział wraz z sztandarem w poświęceniu pomnika. Zbiórka o godz. 9.45 na placu Tumskim

— **Tow. Marynarzy Rezerwy w Poznaniu**. Zbiórka dnia 30 bm. na Nowym Rynku o godz. 9.15

— **Tow. Uczniów Handlowych sekcja Zw. Pracowników Kupieckich w Poznaniu** bierze udział w uroczystościach niedzielnych. Zbiórka o godz. 9.30 przed Ogniskiem Ucznia. Al. Marcinkowskiego nr. 26.

— **Bacność Bracia Kurkowi** Zbiórka na Nowym Rynku przy Farze dopiero o godzinie 10.45. skąd nastąpi wymarsz punktualnie o godz. 11.15

— **Cech Damskich Fryzjerów** przyłącza się z sztandarem do procesji parafialnej św. Marcina

— **Komenda Poznańskiej Drużyny Błękitnej** wzywa wszystkich drużyników do wzięcia gremjalnego udziału w uroczystościach jutrzejszych. Zbiórka całości w niedzielę 30 bm. o godzinie 8.30 na placu Bernardyńskim.

Powyzszy **tukan** chroni
Mydło Regera
przed naśladownictwami.

Pz 6 843-R 1 458

— **Tow. Przemysł, Poznań - Główna**. Udział Tow. w podniosłej uroczystości ku czci Chrystusa Króla ustalił zarząd w następujący sposób: O godz. 8 uroczysta msza św. w kościele parafialnym przy czym zaleca się członkom przystąpić do komunji św. — O godz. 10.30 zbiórka przy kościele parafialnym, poczem wymarsz z miejscowymi organizacjami na plac przed pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa. — Wieczorem o godz. 8 w kasynie fabryki H. Cegielskiego uroczysta akademja. — Apelujemy o liczny udział członków pod sztandarem. Poza tem apelujemy o liczny udział w konsekracji kościoła na Winiarach, która odbędzie się w uroczystość Wszystkich Świętych o godz. 8.

Uwaga organizacje studenckie!

Z powodu odwołania mszy św. przed katedrą oraz wspólnego pochodu wszystkich organizacji, **Poznański Komitet Akademicki** zawiadamia, że dla wszystkich organizacji akademickich odprawi się msza św. na intencję Najświętszego Serca Jezusowego w Kaplicy Nowego Domu Akademickiego o godzinie 11.

Poznański Komitet Akademicki

Prezydium Poznańskiego Koła Międzykorporacyjnego zarządza w myśl powyższego zbiórke pocztów sztandarowych oraz delegacji wszystkich korporacji o godz. 10.45 w Nowym Domu Akademickim. (—) **Marian Mika**.

Prezydium Kł. Roma zarządza w myśl powyższego zbiórke pocztu sztandarowego i całej Korporacji o godz. 10.45 w Nowym Domu Akademickim (—) **Marian Bednarkiewicz**.

Zniżki kolejowe

Wszyscy zamiejscowi uczestnicy jutrzejszych uroczystości w drodze powrotnej mogą korzystać z 50 proc. zniżki kolejowej. Karty uczestnictwa, uprawiające do zniżki, wydaje się w niedzielę, 30 października 1932 r.:

a) przez cały dzień bez przerwy w biurze kwaterunkowo - informacyjnym Komitetu, czynnym na dworcu głównym w Poznaniu w poczekalni IV klasy;

b) od 8 do 17 wiecz. w VI Szkole Powszechnej przy ul. Św. Marcina 35 na parterze,

c) w hotelu Domu Św. Wojciecha przy Al. Marcinkowskiego 22,

d) w poniedziałek, 31 października 1932 r. tylko w stałym biurze Komitetu przy ul. Św. Marcina 69 m. 17 w godzinach od 9 do 14.

Zniżki są ważne do 2 listopada 1932 r. włącznie i tylko dla odległości ponad 30 klm.

Bismarck i jego walka kulturalna z Kościołem Katolickim i polskością

Po Sadowie i Sedanie Bismarck wszechwładny „krwią i żelazem” cementował jedność Niemiec. Co temu stało na przeszkodzie, kanclerz łamał. W rękach swoich przeciwników wewnętrznych widział partykularizm katolickich państw na południu Niemiec, opozycję gwelfów i Polaków. Za nimi czuł wielki autorytet Watykanu.

Na tronie papieskim zasiadał wtedy człowiek wielkiej miary, indywidualności o płomiennej duszy krzyżowca — Pius IX. Ten bezkompromisowy idealista był największym przeciwnikiem katolicyzmu. Dzięki niemu wskrzeszona została hierarchja episkopalna w Anglii i Holandji, zawarty konkordat z Hiszpanją, jego dziełem był triumf religii w Austrii i rozwój kongregacji. Papież, posiadający taką potęgę moralną pomimo ukróconej władzy świeckiej w roku 1870, mógł

się powążyć na przeprowadzenie dogmatu nieomylności na soborze watykańskim.

Dogmat ten ostrząsnął do głębi Bismarckiem. Odezwała się w nim tradycja nienawiści Niemiec do Rzymu i luteranckie pojęcie państwa świeckiego. Bismarck dopatrzył się w dogmacie chęci ugruntuowania teokracji rzymskiej, a równocześnie, słuchając filozofa Hartmanna, nabierał pewności, że tamowanie rozrostu kultury germańskiej na wschodzie ma do zawdzięczenia Kościołowi Katolickiemu, który znany był w Poznaniu — stała się decydująca przy czyną walki kulturalnej. Przedstawi-

Właśnie ten ostatni argument przeważał. „Sprawa polska — jak przyznaje się Bismarck w swoich pamiętnikach — stała się decydującą przy czyną walki kulturalnej”. Przedstawi-

ciel największej siły fizycznej w Europie, aż nadto pewny zwycięstwa, rzucił Kościołowi rękawicę w roku 1871.

Jakby wyzwanie poszło na pierwszy ogień zniszczenie oddziału katolickiego w ministerstwie wyznań. Motywy ku temu znalazły się wystarczające. Oddziałem, utworzonym przez Fryderyka Wilhelma IV, kierował Krätzig, były urzędnik Radziwiłłów, zawsze im ślepo oddany. Rezultatem jego działalności i domu radziwiłłowskiego stał się silny przyrost polskości w Poznaniu, w Prusach Zach., oraz na Śląsku. Jedyny środek unicestwienia tej polsko-katolickiej akcji widział Bismarck w zniesieniu oddziału i skasowaniu go.

Rubikon był przekroczony. Od tej chwili rozgorzała walka. Dowództwo naczelne objął Bismarck. Wykonawcą bezwzględny stał się jurysta Falk, pruski minister wyznań, który operował grzywną, więzieniem i kasacją beneficjów. Głównymi zaś sojusznikami byli zwolennicy Stronnictwa Narodowo-Liberalnego, tego konglomeratu inteligencji protestanckiej, masonów i Żydów.

Rok 1872 przyniósł Kościołowi znowu dwa potężne ciosy. Odebrano mu nadzór nad szkolnictwem i rozwiązano zakon Jezuitów. Rok 1873 otworzył serię tzw. „ustaw majowych”. Państwo uzyskało głos przy obsadzaniu stanowisk kościelnych i nadzór nad seminarjami duchownymi. Jurysdykcja Kościoła została poddana kontroli państwa. Czynniki świeccy zdobyli przewagę głos w zarządzie majątkiem kościelnym. Zniesiono wszystkie zakazy, z wyjątkiem służących celom miłosierdzia. Wreszcie dla zupełnego zrealizowania zasady państwa świeckiego w pojęciu protestanckim, wprowadzono obowiązkowe śluby cywilne. W ten sposób „żelazny kanclerz” zdobył chwilowo to, co zamierzał: pozbawił Kościół przywilejów, nadanych w konstytucji z roku 1850, i odebrał mu samodzielność.

Z prześladowaniami religijnymi, zastosowanymi wobec świata katolickiego, połączył Bismarck niszczenie praw narodowych i obywatelskich Polaków. W drodze zwykłych rozporządzeń ministerjalnych wyrugował język polski ze szkół zaboru pruskiego, wprowadził niemieczkę do sądownictwa i administracji, oraz polecił władzom przesyłanie polskiej prasy i stowarzyszeń polskich.

Wkrótce doszło do zatargu ze stolicą gnieźnieńsko-poznańską. Tutaj po zgonie ks. arcybiskupa Przyłuskiego dzierżył godność prymasa ks. arcybiskup hr. Ledóchowski. Berlin sam popierał jego kandydaturę. Memorjał po śmierci ks. arcybiskupa Przyłuskiego ujawnił wypieranie elementu niemieckiego z zarządu diecezji, redagowanie pism antyrządowych i wychowanie w tym duchu młodych kleryków. Trzeba było kogoś, kto by dawał gwarancję lojalności wobec Niemiec. Ks. Ledóchowski, wytworny w obejściu, słynący z uczynków miłosierdzia, umiał sobie zjednywać ludzi. Aristokrata na wskroś, był przeciwny wszelkim prądom rewolucyjnym. Odciepy od swego kraju, pracując przez lat 20 zagranicą, władał doskonale obcymi

językami, ale w mowie ojczystej stracił biegłość. To też Berlin nie widział w nim niebezpiecznego Polaka.

Tymczasem w ogniu walki kulturalnej Ledóchowski zawiódł nadzieje Berlina. Układny ten dyplomata, który corocznie jeździł na dwór cesarski, aby składać życzenia — w okresie walki kulturalnej zaciął się w niezłomnym oporze. Równoczesny gwałt, zadany katolicyzmowi i polskości, utwierdził go w przekonaniu, że polska sprawa jest słuszna. Wobec zarządzeń protestanckich i antypolskich Niemiec przybrał Ledóchowski bezwzględna postawę. Wykrzesał ze siebie heroizm, zlał się całą duszą z polskim społeczeństwem. Używał teraz manifestacyjnie tytułu Prymasa, aby podkreślić jedność polityczną rozdartego narodu. Swoimi wystąpieniami ks. arcybiskup Ledóchowski ściągnął na siebie nienawiść Bismarcka, którą przypłacił dwuletnim więzieniem i dożywotniem z kraju wywaniem.

Zbliżył się rok 1878. Brutalna walka trwała ciągle, chociaż coś się w niej zaczęło już psuć. Dookoła „żelaznego kanclerza” zaczęła się wytworzać próżnia. Obce mocarstwa nie chciały iść na rękę Bismarckowi. Franciszek Józef przepowiadał mu klęskę; nawet schizmatycka Rosja odmówiła współdziałania; a wewnątrz państwa wisiała groźba rozrostu socjalizmu, i nieomal jednocześnie dokonywał się zwrot w polityce gospodarczej Rzeszy. Trzeba było wejść na drogę protekcjonizmu. Wobec tego „racja stanu” wymagała nawrotu od narodowych liberałów do konserwatystów i katolickiego stronnictwa Centrum.

Zwycięski zawsze Bismarck rozumiał, że po raz pierwszy musi iść na kompromis. Sposobna ku temu chwile nastąpiła śmierć Piusa IX. Na tron papieskim zasiadł Leon XIII, wobec którego Bismarck zbudował most ugody, powodując w roku 1879 dymisję Falka. Od tego momentu datuje się stopniowa likwidacja walki kulturalnej w kolejnych ustawach, aż do roku 1886, kiedy nastąpiło zupełne jej unicestwienie.

Zdawało się, że pojednanie nie zo-

Pr 6 348-C 211

stawilo na placu boju, ani zwyciężonych, ani zwycięzców. Naprawdę jednak wielkim zwycięzcą był Kościół Katolicki. Wpływy żywiołów katolickich w Niemczech wzmożyły się niepomniernie.

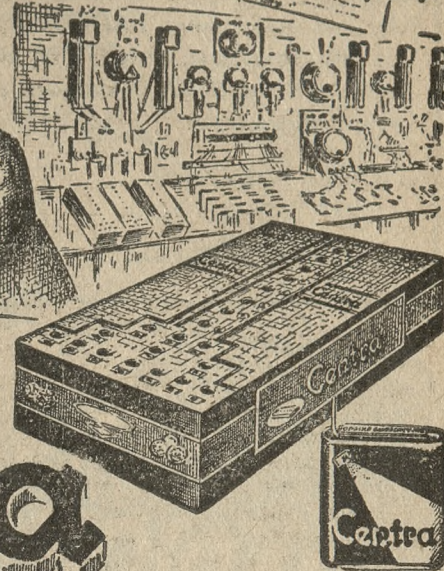
Dużą zarazem z walki kulturalnej zdobył wyniosła polskość: polityczno-narodowe uświadomienie warstwy włościańskiej.

„Żelazny kanclerz” musiał ustąpić wobec siły moralnej, a w chwili swojej klęski rozumiał doskonale, że sprawdziło się na nim przysłowie: „Jaką bronią walczysz, od takiej zginiesz”.

Oto refleksje w przeddzień odsłonięcia pomnika Wdzięczności tam, gdzie przed kilkunastu laty wznosił się pomnik Bismarcka.

ZOFJA SZCZEPAŃSKA

Czuwamy
dlatego możemy
gwarantować za nasze wyroby!

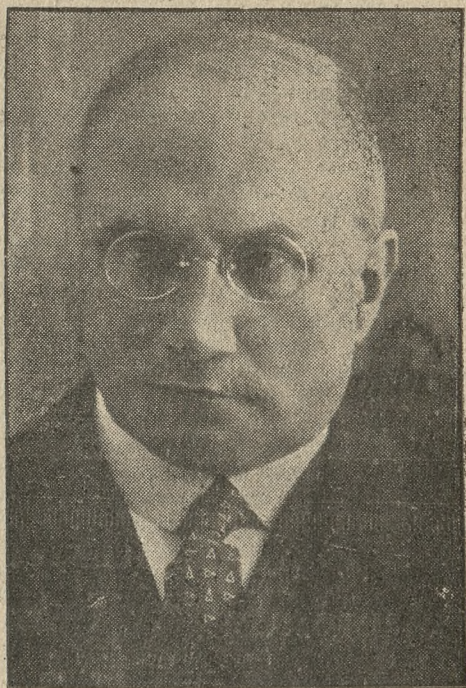

Protest

Do Biura Archidiecezjalnej Ligi Katolickiej w Poznaniu wpłynęły protesty przeciw zalewowi Wielkopolski i w ogóle całej Polski prze pisma kryminalistyczne w rodzaju „Tajnego Detektiva”, zatruwające duszę narodu naszego i szerzące w kraju zbrodnie i występki.

61 parafii archidiec. gnieźnieńskiej i poznańskiej, 411 stowarzyszeń oraz 12 wielkich związków nadesłało powyższy protest.

**OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTĘGĘ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Star. kraj. Ludwik Begale
prezes Komitetu budowy pomnika Wdzięczności w Poznaniu.

Prof. Marcin Rożek
artysta-rzeźbiarz, twórca pomnika Wdzięczności w Poznaniu.

Z cyklu „Z Poznania”

Józef Birkenmajer przesyła nam wiersz poniższy wraz z listem, z którego wyjmujemy następujący szczegół: „Artykuł Kurjera Poznańskiego p. t. „Fortuna variabilis, Deus mirabilis” (nr 486) wzruszył mnie i przypomniał mi moją pierwszą bytność w Poznaniu w marcu 1914. Przechodząc wtedy koło zamku i pomnika Bismarcka, zachowałem się podobnie jak wspomniany w artykule chłopiec: — zaciąłem zęby, ścisnąłem pięści, a w oczach zarzyły mi się błyskawice... Jakże uczucia mnie wtedy ożywiały, powie wiersz mój wówczas napisany...”

...Szedłem ulicą, w tłumie zagubiony,
pełen rozmyślań i uczuć i doznań,
i rozglądałem się na wszystkie strony,
bom chciałem ogarnąć wzrokiem — cały Poznań...

Gdy siedział tak między ludźmi nieznanymi,
gmach jakiś wielki ujrzałem w pobliżu,
a przed nim pomnik niezgrabny, olbrzymi,
cały wykuty z kamienia i spiżu...

Przechodniów nagle cichnie tu pogwarka,
jakby ktoś wszystkim kładł na usta knebel...
Poznałem: pomnik kanclerza Bismarcka!
On to był — książę — i pruski feldfelbel...

Pośrodku placu ogromnego sterczy —
but wsparł o cokół — dłoń na szabli trzyma —
i patrzy w miasto hardem i oczyma...
Wzrok to piekielny — zuchwały — szyderczy...

Taki być musiał wzrok sędzi Kajsasza,
gdy ów Chrystusa wyrokiem swym sądził,
gdy rozjudzona tłuszcza śmierć ogłasza
Temu, co krzywdy żadnej nie wyrządził...

O Chryste Panie! O Boże! Czyż miałby
sędzia być Polsce pomnik ten wysoki?
Czy pod pokrywką pruskiej piketki
mają się świata ferować wyroki?

Chryste, Zwycięzco śmierci! Gdy się ziści
Dzień Zmartwychwstania, niechże w jego łunie
jako grobowy głaz skruszony runie
ten ciężki, straszny pomnik nienawiści!...
Pisałem w Poznaniu, za pierwszej mej bytności
w tem mieście, w kwietniu 1914 roku.

JÓZEF BIRKENMAJER.

Z obrad komisji prawnej episkopatu Polski

(KAP) W dniu 26 bm. odbyły się w Warszawie obrady komisji prawnej episkopatu Polski. Komisja przygotowała materiał dla ogólnej konferencji episkopatu, która odbędzie się w dniach 22, 23 i 24 listopada br. Nadto rozpatrywano aktualne kwestie z dziedziny religijnej i kościelnej. Między innymi komisja zajęła się także wia-

domością podaną przez prasę, o zamiarze zmiany ustawy o święceniu niedzieli. W tej sprawie ks. biskup Przeździecki, wydelegowany przez komisję, udał się do prezesa rady ministrów w celu stwierdzenia prawdziwości tej pogłoski, a w razie istnienia takiego zamiaru celem wyjaśnienia stanowiska Kościoła co do poszanowania dnia świętego i należącego spoczynku w niedzielę i święta dla wielkiej liczby pracowników.

W konferencji wzięli udział kardy-

X. prał. Józef Prądzyński
zasłużony inicjator, sekretarz generalny
Komitetu budowy pomnika Wdzięczności.

Bielizna wymaga troskliwej opieki!

Najczęściej przyczyną uszkodzenia bielizny jest tarcie podczas prania. Jedynie przy praniu RADIONEM tarcie jest zbyteczne. RADION chroni bieliznę, która dzięki temu może przetrwać długie lata.

PRANIE RADIONEM
JEST JEDNAK NAJ-
OSZCZĘDNIJSZE!

Łatwe jak ABC

- a rozpuścić w zimnej wodzie
- b gotować 20 minut
- c płókać w goracej, potem w zimnej wodzie.

Radion NAPRAWDĘ chroni bieliznę!

Pz 6 472-62.414

W kraju i w świecie

Dziesięciolecie faszystów

Dnia 29 października 1922 roku, w chwili marszu oddziałów faszystowskich na Rzym i okrażenia miasta, przybył Benito Mussolini, wezwany przez króla, z Medjolanu do Rzymu i tegoż dnia stanął na czele nowego rządu, otwierając nowy okres w dziejach Italji.

Faszyzm był wówczas, wprawdzie już w czarnych koszulach, ale też jeszcze niemal w pieluszkach. Nazwę fasci, t. j. związków, która po raz pierwszy zjawiała się w ruchu chłopskim sycylijskim w r. 1893, przyjął Mussolini wraz z Corridonim w r. 1914 dla swych wówczas tworzonych „Fasci italiani per l'intervento”, t. j. związków na rzecz wkroczenia w wojnę po stronie sprzymierzonych, a po wojnie — w r. 1919 — sam już dla swych nowych „Fasci italiani del combattimento”, t. j. związków bojowych, tworzonych przeciw czerwonej fali bolszewizmu w Italji. To były początki dzisiejszego faszystów.

Od owej chwili, gdy Mussolini, na małym zebraniu 70-ciu ludzi, w Medjolanie, dnia 23 marca 1919 r., powołał do życia swe związki, rozpoczął faszyzm włoski napróżd w dążeniu do władzy, a od 29 października 1922 r. już u władzy, ten bajeczny pochód, który pod uroczem niebem włoskiem, w kraju, w którym kamienie wiecznego miasta i tylu innych grodów tchną przeszłością na dwa i pół tysiąca lat wstecz, a krokiem w przyszłość tak stanowczym jak żaden inny dzisiaj, stał się największą powojenną epopeją Europy.

Doniosłość odnowicielska ruchu faszystowskiego tkwi nie w samym tylko przewrocie politycznym, co nie byłoby zjawiskiem odoobnionem, ale także w przebudowie społecznej bardzo głęboko sięgającej.

Faszyzm, od początków swych w roku 1919, oparł się na podstawach syndykalistyczno-korporacyjnych, miał już przed przewrotem politycznym, na zjeździe w czerwcu 1922 r., nie mniej niż 2.125 syndykatów z 458.284 członkami, która to liczba po przewrocie, w końcu r. 1925, wzrosła do 2.150.511 osób, a wreszcie od 29 kwietnia 1926 roku weszła w życie nowa ustawa syndykalistyczna, a 2 lipca 1926 r. rozporządzeniem królewskim powołane zostało do życia ministerstwo korporacji wraz z narodową radą korporacyjną.

Pojęcia społeczne faszystów przeciwstawia się stanowczo marksowsko-socjalistycznej zasadzie walki klas, znalazły ostatecznie wyraz w słynnej „Carta del Lavoro” z 21 kwietnia 1927 r., tj. Kartie pracy, która głosi:

„Naród włoski jest organizmem, mającym cele i sposoby działania, wyższe, niż jednostki lub zrzeszenia, które się nań składają, jest jednością

duchową, polityczną i gospodarczą, która urzeczywistnia się całkowicie w państwie (art. 1) ... Praca we wszystkich postaciach, zarówno umysłowa, jak fizyczna, jest obowiązkiem społecznym i z tego względu jest poddana opiece państwa (art. 2) ... Zrzeszenia stanowią jednolitą organizację sił wytwórczości (tj. pracodawców i pracowników) i przedstawiają całościowość jej interesów (art. 6) ... Zrzeszenia zawodowe mają obowiązek ustalać za, pomocą umowy warunki pracy pomiędzy pracodawcami i pracownikami, których reprezentują (art. 11) ...

Dnia 30 czerwca 1932 r. na tych podstawach istnieją w Italji związki: w przemyśle pracodawców (wpisanych 66.648, reprezentowanych 119.528) i pracowników wpisanych 1.048.796, reprezentowanych 2.208.550, w rolnictwie pracodawców (wpisanych 466.852, reprezentowanych 2.900.000), i pracowników (wpisanych 870.337 i reprezentowanych 2.815.788), w handlu pracodawców (wpisanych 380.026, reprezentowanych 767.610) i pracowników (wpisanych 220.457, reprezentowanych 811.555), w bankach i ubezpieczeniach pracodawców (wpisanych 3.479, reprezentowanych 7.588), pracowników (wpisanych 30.434, reprezentowanych 50.480), w żegludze morskiej i powietrznej pracodawców (wpisanych 1.120, reprezentowanych 2.440), i pracowników (wpisanych 174.851, reprezentowanych 427.915), w stow. rzemieślniczych (wpisanych 103.171, reprezentowanych 550.000), w zawodach wolnych i sztuce (wpisanych 70.119, reprezentowanych 120.122), a jednak są to dopiero kielkowania ustroju korporacyjnego w życiu społecznym.

W ciągu tego dziesięciolecia, a raczej już do r. 1928 w głównym zrebie, dokonana została całkowita przebudowa ustroju politycznego Italji.

Przedewszystkiem rozwijające się ciągle Stronnictwo Faszystowskie, w mocy rozporządzenia królewskiego z 20 lipca 1919 r., wprowadzającego statut Nar. Str. Fasz. (uzupełniony właśnie w b. m. niektórymi zmianami), stało się czynnikiem prawa publicznego w Italji, a w r. 1932 liczy ono: 675.854 mężczyzn, 94.218 kobiet, 324.312 młodych od 18 do 21 lat i 34.308 dziewcząt w tym wieku. 55.056 młodzieży uniwersyteckiej oraz 2.923.774 dzieci i młodzieży od 3 do 18 lat.

Milicja faszystowska została od 23 lipca 1923 roku milicją narodową i liczy ponad 400.000 ludzi, broniących nowego ładu.

Wielka rada faszystowska, stworzona 12 stycznia 1923 roku jako naczelna władza stronnictwa, została ustawą 9 grudnia 1928 r. instytucją prawa publicznego i najwyższym organem ustroju pod przewodnictwem prezesa

rady ministrów, a z prawem głosu w najważniejszych sprawach państwowych, m. in. przedkładania królowi nazwisk kandydatów na prezesa rady ministrów i na ministrów.

Izba deputowanych, na podstawie ustawy z 17 maja 1928 r., składa się z 400 posłów, wybranych w ten sposób, że poszczególne korporacje rolników, przemysłowców i t. d. przedstawiają kandydatów, wielka rada faszystowska ostatecznie ustala listę kandydatów, wyborcy oświadczają się za listą lub przeciw.

Prezes rady ministrów, z mocy ustawy z 24 grudnia 1925 r., odpowiedzialny jest tylko przed królem, a kierownikiem prac wszystkich ministrów.

Jest to zatem ustrój swoisty, którego istotą jest przedewszystkiem to, że Stronnictwo Faszystowskie i jego władze są częścią urzędów państwowych.

Dziesięciolecie rządów faszystowskich jest okresem zupełnie bezprzekładnych dzieł w dziedzinie gospodarstwa i cywilizacyjnego podniesienia kraju.

Skarbowość została niezwykle wzmocniona. Równowaga budżetu istnieje od maja 1924 r. Budżet w wysokości ponad 20 miliardów lir w roku

1929-30 i w roku 1932-33 (w r. 1930-31 i 1931-32 dochodził do 24 miliardów utrzymuje równowagę i obecnie przy pomocy kilku miliardów wewnętrznej pożyczki rocznie.

Na roboty publiczne wydano od r. 1922 do r. 1932 razem 16 miliardów 477 milionów lir (tj. blisko 8 miliardów złotych), składają się na to osuszenia i zamiana na uprawne setek tysięcy ha gruntów, prace wodne, elektryczne, drogi, ogromne roboty rzymskie i t. d., a ogólny plan tych prac, częściowo wykonanych, obliczony jest na 36 miliardów lir.

W parze z tem idą wielkie i korzystne przemiany w dziedzinie obyczajów, dzieło takie jak pojednanie Italji z Kościołem w układach laterańskich z 11 lutego 1929 r., bardzo wydane wzmocnienie znaczenia Italji na gruncie międzynarodowym.

Te właśnie dzieła niespornej wartości wystawiają dziesięciolecie Mussoliniego i faszystów we Włoszech wobec świata świadectwo zjawiska, w którym niejedno może razić i wydawać się czemś obcym czego ani by się nie chciało ani by się nie mogło naśladować, ale które w całości jest potężne i budzi wszędzie szacunek, a jako biegunowo przeciwne bolszewizmowi ma też dla całego świata doniosłe znaczenie.

STANISŁAW STROŃSKI.

Spadek przyrostu ludności w Polsce w okresie kryzysu

Polska pod względem przyrostu ludności zajmowała jedno z przodujących miejsc w Europie, ponieważ zaś obecnie nie ma danych, dotyczących innych krajów, przeto trudno narazie orzec, czy i w jakim stopniu kryzys odbił się gdzie indziej na przyroście. Ale już dzisiaj można z całą pewnością utrzymywać, że u nas skutki jego będą nader ujemne w tej dziedzinie.

Ponieważ kryzys rozpoczął się w końcu 1929 r., a nawet na początku 1930 r., przeto wpływ jego na przyrost ludności może być widoczny w latach późniejszych, a więc dopiero w r. 1931 i 1932. Rzeczywiście już w r. 1931 przyrost ten wynosił mniej o 2,5 proc. Przyjmując stosunki w r. 1930 za wyjściowe, biorąc dla porównania drugi kwartał każdego roku, stwierdzimy, że w okresie 1930-32 r. ilość zawartych małżeństw zmniejszyła się o 8,8 proc. (z 60.289 do 54.988), ilość urodzeń żywych o 17 proc. (z 262.741 do 218.108), ilość zgonów o 9,7 proc. (z 123.696 do 112.754), wreszcie przyrost naturalny ludności (t. j. różnica między urodzeniami żywymi a zgonami) — o 24,2 proc. Ponieważ jednak podanie liczb bezwzględnych nie jest dostatecznie miarodajne dla wyrobienia sobie należytego pojęcia o istotnym stanie rzeczy, ponieważ należy zawsze brać pod uwagę stale wzrastającą liczbę ludności, przeto zdarzyć się może, że np. przyrost w liczbach bezwzględnych może pozostać na pewnym niezmiennym poziomie, a przyrost istotny ulec pewnej redukcji. Obraz prawdziwy otrzymamy dopiero wówczas, gdy porównamy liczby względne, np. w stosunku do tysiąca mieszkańców. Okaże się wówczas, że w okresie 1930-32 r. ilość małżeństw zmniejszyła się o 12,8 proc. (z 7,8 do 6,8 na tysiąc mieszkańców), ilość żywych urodzeń o 21,1 proc. (z 34,2 na 27), zgonów o 13 proc. (z 16,1 na 14), wreszcie przyrost naturalny o 28,2 proc. (z 18,1 na 13).

Na szczególną uwagę zasługuje duże zmniejszenie się ilości zawieranych małżeństw w drugim kwartale r. b., mianowicie do 6,8 na tysiąc mieszkańców. Jest to cyfra najmniejsza od lat kilkunastu, dotąd wahała się ona w granicach 8—9 na tysiąc. Nie ulega wątpliwości, że to już nie przypadek, tembardziej, że cyfra zawieranych małżeństw dla poszczególnych krajów ma cechę dużej stałości.

Jeżeli nie jest to bynajmniej przypadkowe, dowodzi spadek odnośnych pozycji we wszystkich dziedzinach, jakkolwiek różnice między niemi są dość znaczne. Tak np. w woj. centralnych ilość zawartych małżeństw w drugim kwartale r. b. w porównaniu z r. 1931 zmniejszyła się o 15,3 proc. na tysiąc mieszkańców (z 7,2 na 6,1), urodzeń żywych o 25,4 proc. (z 33,1 na 24,7), zgonów o 8,1 proc. (z 14,8 na 13,6), i przyrost o 39,3 proc. (z 18,3 na 11,1). W woj. wschodnich małżeństw o 12,5 proc. mniej (z 8 na 7 na tysiąc mieszk.), urodzeń o 15,7 proc. (z 35,1 na 29,6), zgonów o 10,3 proc. (z 14,6 na 13,1) i przyrost o 19,5 (z 20,5 na 16,5). W woj. zachodnich małżeństw o 4,8 proc. (8,3 na 7,9), urodzeń o 3,2 proc. (z 27,8 na 26,9), zgonów o 2,7 proc. (z 13,8

na 13,3) i przyrost o 2,9 proc. (z 14 na 13,6). Wreszcie w woj. południowych ilość zawartych małżeństw w powyż. czasie zmniejszyła się o 13,3 proc. (8,3 do 7,2 na tysiąc mieszkańców), żywych urodzeń o 8,2 proc. (z 31,7 na 29,1), zgonów o 9 proc. (z 17,2 na 15,5) i przyrost naturalny o 6,2 proc. (z 14,5 na 13,6).

Wynika stąd, że na osłabienie działania wszystkich czynników, decydujących o przyroście ludności, musiała wywrzeć wielki wpływ jakaś poważna okoliczność, a jest nią niewątpliwie obecny kryzys gospodarczy. Jego wpływowi zawdzięczać należy niską cyfrę zawieranych małżeństw, znajdującą się na poziomie z okresu wielkiej wojny. Ilość zgonów zmniejszyła się również, ale w stopniu znacznie słabszym, aniżeli ilość urodzeń.

Na uwagę zasługuje też fakt, że najsilniejszemu spadkowi uległ przyrost w woj. centralnych i wschodnich, t. j. tych właśnie dwóch dzielnic, w których przyrost ten w ubiegłym dziesięcioleciu, od dzielającym spisy ludności 1921 i 1931 r., był największy. Zwiększa w woj. centralnych spadek przyrostu w ciągu jednego roku o 39,3 proc. jest wręcz niepokojący. Natomiast w woj. zachodnich, o najmniejszym przyroście w ubiegłym dziesięcioleciu, kryzys nie wywarł tak ujemnego wpływu. Uległa i tu zmniejszeniu zarówno liczba zawieranych małżeństw, jak dzieci, wahanie te wszakże są niewielkie, to też przyrost uległ nieznacznej redukcji.

Wobec dużego spadku ilości zawieranych małżeństw, obawiać się należy w latach późniejszych dalszego spadku naturalnego przyrostu ludności. H. S.

Tutki (zwijki)
ALTESSE (kork)
cieszą się uznaniem pałacy
w kraju i zagranicą.
Tg 385

JAKOŚĆ PRZEDEWSTKIEM!
TUNGSRAM
MARKA JEST
GWARANCJA JAKOŚCI
Tg 353

Używać
nie tylko do
golenia
„ECLIPSE”
Jen. Repr. Ecl. psc — Warszawa Wilcza 31. Tg 870
Pijcie
zdrową herbatę
Matie Parano
Do nuyosa w wszystkich składach branz
ng 387

Ostateczna granica ustępstw Francji?

Dalsza debata nad sprawą rozbrojenia w izbie deputowanych. Mówcy demaskują wyraźną złą wolę i perfidną grę Niemiec. Oświadczenie Herriota

Paryż, 29. 10. (PAT.) W dalszym ciągu debaty w izbie dep. po dep. Chasseligne socjalista

Blum

zarzucał rządowi, że na I-ym planie postawił sprawę bezpieczeństwa zamiast równouprawnienia zbrojeń. Przywódca grupy socjalistycznej zapytuje, czy francuski plan konstruktywny nie opóźni się przypadkiem.

Herriot przerywa mówcy i zaznacza, że plan francuski przedstawiony będzie konferencji rozbrojeniowej na wet jeszcze przed oznaczonym terminem.

W dalszym ciągu Blum wyraził zadowolenie z faktu, że plan francuski będzie złożony w Genewie w określonym terminie. Życzeniem socjalistów jest, aby ten plan przyjęty był przez wszystkie mocarstwa. Odmowa Niemiec wywołałaby jednomyślną reakcję. „Rzesza niemiecka — ciągnął Blum — chce się zbroić, lecz zamiary swe ukrywa, podobnie jak Mussolini. Należy ją chwycić za słowo”. Mówca kończy wezwaniem: „Trzeba się spieszyć, gdyż wypadki naglą”.

W dalszym ciągu przemawiał

dep. Franklin Bouillon

stwierdzając, że Niemcy stale gwałcili traktat wersalski. Mówca odczytuje dokumenty, że Niemcy ukrywają materiał wojenny i wyraża przekonanie, że jest rzeczą bezcelową angażowanie się w kierunku rozbrojenia, gdy Niemcy naruszają wszystkie swe zobowiązania.

„Próbowałismy — mówił dalej Fr. Bouillon — rozmawiać z Niemcami republikańskimi, dziś jednak republika tam jest martwa. Ludy, które zawiązują swe odrodzenie traktatami, nie mogą się zgodzić na to, aby niszczyć nową Europę. Jedynie ścisły związek z sojusznikami zatrzyma Rzeszę niemiecką przed dziełem niszczenia traktatu”. Odpowiadając na zgłoszone interpelacje

Herriot

zaznaczył, że wobec Francji popełniono wiele niesprawiedliwości a jest ona krajem, który od 1919 r. najbar-

dzie się rozbroił, choć traktat francuski naruszono nazajutrz po jego podpisaniu. Dzięki inicjatywie Francji i Anglii konferencję genewską uratowano.

Żądania Niemiec, dotyczące równouprawnienia w formie, w jakiej zostały przedstawione, oznaczają żądanie ponownego zbrojenia się, co odpowiada koncepcjom gen. v. Seeckta i niemieckiego sztabu generalnego. Jeżeli konferencja genewska miałaby się rozbić, pozostałby nam tylko jeden środek, mianowicie wyścig w zbrojeniu francusko-niemieckim.

W tem miejscu Herriot opisał projekt francuski w ogólnych zarysach, zaznaczając, że pakt rozbrojeniowy w ten sposób ujęty daje maksimum bezpieczeństwa. Gdyby jednak wspomnianego projektu nie przyjęto, nie będzie można Francji zarzucić, że rozbiła konferencję. Francja pracować będzie nieustraszenie w komisji Ligi Narodów.

Dalej przemawiał

Marin

oświadczając, że sytuacja międzynarodowa jest bardzo niepokojąca. Podpisaliśmy moc papieru, nie zbliżyło nas to jednak do pokojowego rozwiązania zagadnienia. Nie możemy dojść do ustanowienia sankcji, bez których nie ma sprawiedliwości międzynarodowej. Sprawa reparacji nie przedstawia się również pocieszająco. Zrzekliśmy się wielu rzeczy w Lozannie, nie uzyskawszy nic w zamian.

Paryż, 29. 10. (PAT.) W imieniu radykalno społecznych Fr. Albert wyjaśnia, że proponowany przez niego porządek ma być wyrazem kontynuowania przez Francję radykalną i republikańską polityki międzynarodowej.

Herriot wyraził podziękowanie wszystkim, którzy wypowiedzieli się za porządkiem obrad, proponowanym przez dep. Alberta.

Przewodniczący zarządza głosowanie nad porządkiem obrad dep. Alberta w sprawie zaufania. Wniosek przyjęty został 430 głosami przeciwko 20. Następné posiedzenie 8 listopada.

Główne wytyczne francuskich propozycji rozbrojeniowych

Paryż, 29. 10. (PAT.) Agencja Havasa podaje w ogólnych zarysach francuski projekt rozbrojeniowy, o którym wczoraj poinformował izbę Herriot. Francja zgodzi się w określonym terminie zredukować czas trwania służby wojskowej dla wszystkich gatunków broni lądowej, stacjonowanych w metropolii pod następującymi warunkami:

1) Wszelkie formacje, oparte na innych zasadach jak np. Reichswehra rozwiąże się, a ilość policji wewnętrznej będzie określona.

2) Wprowadzi się międzynarodową kontrolę, uprawnioną bezwzględnie do badania stanu zbrojeń.

3) Zawrze się regionalny pakt wzajemnej pomocy, uzupełniający trak-

tat w Locarno. Do paktu tego należeć będą wszystkie państwa europejskie. Ujęty on będzie w sposób, by przewidziane lądowe siły stanowiły wystarczające zabezpieczenie przed napadem. Powyższe siły zbrojne składać się będą z pierwszych oddziałów poborowych, wykwalifikowanych, mogących stanąć w każdej chwili do dyspozycji i rozporządzających pełnym uzbrojeniem.

4) St. Zjd. udzieli gwarancji bezpieczeństwa według swego uznania.

5) Państwa, należące do Ligi Narodów zobowiązują się wypełniać wszystkie warunki art. 16 paktu.

6) Wszystkie państwa, przystępujące do paktu, zgodzą się bezwzględnie na arbitraż.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Z zachodu na wschód postępujące ocieplenie, przy silnym zachmurzeniu, i przelotnych deszczach.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 29. 10. 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. Obroty były żywsze.

Z pożyczek państwowych poszukiwano w dalszym ciągu 5% Poż. konwers. po 40.—% oraz 4% Poż. inwest. po 94.—% — zatem poszukiwano 4% premj. dol. po 50.—% lecz bez notowania.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. dokonano większych obrotów 8% listami dol. starymi, które wykazywały ponownie małą zniżkę, notując 50½—50.—%, jednakże pozostały po tym kursie w placeniu; również płacono za 8% listy dol. amort. 54.—% oraz 4% listy zast. konwert. 3150% Mniejsza ilość 6% listów żytnich handlowano po 12.—% bez kwalifikacji do notowania.

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 86.— i wyżej, bez oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 40.—% P.

8% Pożyczka Pozn. Ziem. Kredyt. 50½ do 50.—% P.

8% listy dol. w złocie amort. P. Z. K. 54.—% P.

4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 31½% P.

(Kurs w złotych)

4% prem. Pożyczka Inwestycyjna 94.— P.

ZAWSZE PIĘKNY KOLOR BLOND

Shampoo Kamilloflor Elida zachowuje blond włosom ich złocisty połysk i przywraca jasny kolor. KAMILLOFLOR jest specjalnym preparatem zawierającym ekstrakt górskiego rumianku — jego oddziaływanie na włosy jest udowodnione naukowo. Już po kilkoroazowym użyciu Kamillofloru daje się zauważyć ogromna różnica w barwie i połysku włosów.

Nie zawiera podgwańczonej substancji chemicznych bielących ani barwiących. Oddziałuje naturalnie przez KAMILLOFLOR.

SHAMPOO KAMILLOFLOR ELIDA

Pr 4 793-62.338

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 29. 10. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierci litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 70,6 kg (120,1 ft. w hol.), 2) żyta pomorskiego 69,35 kg (119,2 ft. w hol.), 3) pszenicy poznańskiej 72,95 kg (124 ft. w hol.), 4) owsa poznańskiego i pomorskiego 43,55 kg (74,1 ft. w hol.).

Ceny transakcyjne

Zyto 30 tonn par Poznań 14,80

Ceny orientacyjne

Zyto 14,40—14,60

Uspokobienie spokojne 22,50—23,50

Pszenica 16,00—17,50

Uspokobienie spokojne 14,00—14,75

Jęczmień browarowy 13,50—14,00

Uspokobienie słabe 13,75—14,00

Owies 22,50—23,50

Uspokobienie spokojne 35,50—37,50

Uspokobienie spokojne 8,75—9,00

Otręby żytnie 9,00—10,00

Otręby pszenne 10,00—11,00

Otręby pszenne (grube) 38,00—39,00

Rzepak 35,00—40,00

Rzepak 39,00—45,00

Groch Victoria 21,00—24,00

Groch Folgera 31,00—34,00

Koniczyna czerwona 120,00—140,00

Koniczyna biała 120,00—160,00

Ziemniaki jadalne 2,20—2,50

Ziemniaki fabryczne 0,00—0,10

Mak niebieski 100,00—110,00

Ogólne uspokobienie spokojne

Transakcje na odmiennych warunkach:

żyta 30 tonn, owsa 15 tonn, otrąb żytnich

15 tonn, rzepaku 20 tonn, grochu Viktoria

15 tonn, ziemniaków fabrycznych 300 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 29. 10. 1932.

Dewizy:

trans. sprzed. kup.

Belgia 124,00 124,11 123,69

Holandja 358,85 359,75 357,95

Londyn 29,28 29,45 29,15

Nowy Jork 8,915 8,935 8,895

czeki 8,918 8,938 8,898

Nowy Jork 35,03 35,12 34,94

kabel 26,40 26,46 26,34

Pariz 17,00 17,23 17,57

S. - alicarja 45,68 45,90 45,46

Włochy 211,80

Berlin

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% poż. bud. 38,00

4% poż. inw. 36,00

4% poż. dolarowa 50,00—56,00

6% poż. dol. 55,50—56,00

7% poż. stabil. 55,50—54,50

Tendencja mocniejsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski 85,25—85,50

Tendencja mocniejsza.

Panie! Ratujcie waszą cerę!

(H. G.) Nie wiele pań zdaje sobie sprawę z tego, że ani mydło, ani woda nie rozpuszczają wszystkich składników różu i pudru, których ślady na twarzy pozostają. Wzrastając się w skórę, tworzą po pewnym czasie bardzo widoczne pory. Aktorki, wiedząc o tem, nie zmywają twarzy po przedstawieniu wodą, lecz odpowiednim tłuszczem. Musi to być tłuszcz gruntułnie usuwający wszelki ślad barwików, znajdujących się w kosmetykach i jednocześnie nieszkodliwy dla skóry.

Biorąc pod uwagę chemiczne składniki wszelkich kosmetyków, jak pudru, różu, szminki itd., jakoteż stopień ich rozpuszczalności, sporządziła firma Lechner krem, który nie tylko odpowiada celowi, to znaczy gruntułnie oczyszcza skórę z wszelkich pozostałości po kosmetykach, nakładanych w ciągu dnia na twarz, ale jednocześnie wydelikaca skórę, czyniąc ją gładką i aksamitną. Już jednorazowa próba przekona o skuteczności tego tłuszczu pod nazwą „Aspasia-creme”.

Z uwagi na powszechny kryzys gospodarczy wyznaczaliśmy cenę niezwykle niską, a to:

Za dużą tubę „Aspasia-creme” zł 1,50. Dobroć i taniść tego preparatu — oto dwie zalety kremu „Aspasia”.

Nie reklamujemy, lecz polecamy raz spróbować. „Aspasia-creme” stanie się nieodzowny.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.904 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld gd. Bank Polski oddział w Poznaniu naliczył dziś za 100 210,00 zł., za 100 guld gd w dewizach 173,51 do 173,77 zł., gotówką 173,17 zł.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1.000 kg.

reszta za 100 kg

Berlin, 29. 10. 1932.

Pszenica marchijska 191,00—193,00

Tendencja bardzo mocna.

Zyto march 154,00—156,00

Tendencja mocna.

Jęczmień browarowy 170,00—180,00

Tendencja stała.

Jęczmień pastewny i przemyślowy 162,00—169,00

Tendencja stała.

Owies march 132,00—137,00

Tendencja mocna.

Maka pszenna 23,50—27,10

Tendencja stała.

Maka żytnia 19,60—22,00

Tendencja mocna.

Otręby pszenne 9,00—9,40

Tendencja stała.

Otręby żytnie 8,25—8,60

Tendencja stała.

Groch Victoria 22,00—26,00

Groch drobny jadalny 20,00—23,00

Groch pastewny 14,00—16,00

Kuchy lniane 10,10

Kuchy z orzecha ziemnego 10,80

Kuchy mielone (łączka) 11,20

Wytłoki suche 9,20—9,50

Srót Soja ekstrahowany 46% loco Hamburg 10,00

Srót Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin 10,80

Ogólna tendencja mocna.

Ks. Józef Prądyński

mianowany został, jak się w ostatniej chwili dowiadujemy, prałatem domowym Jego Świątobliwości.

Czcigodnemu i tak wobec Kościoła i narodu zasłużonemu Kapłanowi z okazji tej nominacji Redakcja pisma naszego wyraża życzenia najserdeczniejsze.

O morderstwo w pociągu

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.) — Wczoraj w Sądzie Najwyższym zakończyła się sprawa, tocząca się od maja 1931 r. o zamordowanie kap. Łopatko i sierz. Brojko w pociągu pod Sarnami.

Bandyci po zamordowaniu obu wojskowych zrabowali pieniądze, które kapitan Łopatko wioził dla garnizonu wojskowego w Sarnach. Sady niższych instancji skazały 4 członków bandy na karę śmierci, a jednego na 4 lata ciężkiego więzienia.

Sąd Najwyższy utrzymał karę śmierci tylko dla przywódcy bandy Stanisława Zyska, a względem pozostałych wyrok uchylił i przekazał sprawę ich do ponownego rozszadzenia. Przew. sąd okręgowy w Lublinie. (W)

„Schola pietatis“ — „Tarcza polska“

Wśród zapomnianych modlitewników

Jeżeli stara książka jest obiektem dla bieżącego czasu i ogółu zainteresowań nieużytecznym więc obojętnym — to cóż dopiero powiedzieć o starej książce do modlenia, Jak wszystkie inne, mają i one również swój okres użyteczności, swój czas, epokę i zasięg oddziaływania. Jak wszystkie inne rzeczy codziennego użytku są zrazu modne, a potem wychodzą z mody, tracą zupełnie związek z potrzebami chwili, przestają być zwierciadłem potrzeb duchowych swego pokolenia.

Mam w swoich zbiorach półkę, na której odpoczywają takie wycofane z obiegu, niepotrzebne nikomu, odwieczne książki do modlenia. Są to czcigodne zmęczone pracą i używaniem emerytki. Sieroty właściwie. Już dawno pokładli się w grób ludzie, którzy się na nich modlili, już dawno przestały być pociechą i przyjacielem udęconych dusz.

Z uszanowaniem, z wielkiem uszanowaniem należy przegłądać ich karty. Bo te żółte plamy, to niekoniecznie pamiątka rdzy czasu, ale i ślad tży ludzkiej „kornie wylanej przed kościoła progiem”, a karty najczęściej zbrukane świadczą, jak często były obracane.

Pierwsza z książek do nabożeństwa, o których tu wspomnieć pragnę, przedstawia się bardzo okazale. W saffian żółty oprawna, na brzegach i grzbienie suto złocona. Nic też dziwnego, bo zapamiętała jeszcze starą Rzeczpospolitą i to w najpiękniejszym roku jej istnienia: 1794. Jest to modlitewnik dla młodzieży szkół pijarskich, słynna w wielu wydaniach powtarzana „Schola pietatis... ad usum iuventutis scholarum Piarum”. Co znaczy: „Szkoła pobożności do użytku szkół pijarskich”. Pijarzy wychodzili z założenia, że dla lepszego opanowania łaciny nawet modlitewniki winny być w całości drukowane w języku łacińskim. Łacińskie są więc w tej książce nie tylko psalmy i modlitwy w czasie nasy, ale nawet Ojciec nasz i pieśni narodowe do patronów Polski. W ojczywym języku znalazł się jedynie rachunek sumienia. I to nie drukowany, lecz przepisany kaligraficznie na wolnych dołączonych do „Szkół Pobożności” kartkach. Cztery stroniczki maczkiem zasiane zawierają: „Sposób rachowania sumienia a) ze strony myśli, b) ze strony mowy, c) ze strony uczynków. Każdy ustęp zawiera szereg pytań, ułatwiających penitentowi czasów kościuszkowskich przygotowanie do spowiedzi. Oto niektóre z tych pytań, starannie przepisanych:

„Jeśli się myślami próżnemi bawił? jeśli próżno mawiał, zwłaszcza w kościele? jeśli komu sławy ujął? między drugimi nieprzyjaźni czynił?

Z uczynków grzesznych ważne były następujące: Jeśli kogo w handlach oszukał? Jeśli panu wiernie służył? Jeśli bab albo dziadów na wróżki wzywał, gustom ich wierzył, od nich rzecz jaką-taką wziął i przy sobie nosił?

Karty tego znamienego w swym wyrazie i szczegółach obyczajowych rachunku sumienia noszą ślad częstego używania. Znać, że pobożny żaczek, który był właścicielem „Schola Pietatis”, odczytywał je często, ba, nawet zaznaczał popełnione grzechy powszednie nieznacznie paznokciem, śmiertelne wyraźniej ołówkiem. Czas zdołał jednak zatrzeć i usunąć ślady tego ołówka z r. 1794. Aby tajemnicy spowiedzi stało się zadość...

Zupełnie inna jest książka następna. Czarny plusz, w który była oprawna, wytarta się i wyszarżała, zostały tylko liczne okucia i ozdoby metalowe. Zastąpiła wszakże na tak piękną oprawę, gdyż jest to królowa modlitewników polskich XIX wieku — „Książka do nabożeństwa dla Polek przez autorkę pamiątki po dobrej matce”. To znaczy Klementynę z Tańskich Hofmannową, pierwszą, jak pisze autorka w przedmowie, „książka wyłącznie dla niewiast napisana” i wydana za pozwoleniem cenzury rządowej w r. 1852.

Bez pozwolenia cenzury rządowej ukazała się natomiast „Tarcza polska”. Jest to jeden z najbardziej rozrzucających druków religijnych z epoki zaboru. Wydawnictwo spiskowe i tajne. Używać go można było chyba tylko ukradkiem w domu, nigdy zaś publicznie w kościele. Wystarczy spojrzeć na tytuł i datę: „Tarcza Polska, zbiór modlitw i pieśni pobożnych dla narodu polskiego”. Warszawa 1863, str. 175.

Na odwrocie tytułu, gdzie zwykły w owym czasie widnieć podpis i aproba cenzury rosyjskiej, widnieją wymowne słowa: „Za wolą i poleceniem śp. arcybiskupa Fijałkowskiego”.

Przedziwny i do głębi wzruszający modlitewnik powstańców. Na każdej niemal stronie błaga Stwórcę, aby strzegł Ojczyznę „od złego rządu i niesprawiedliwości”, aby ją uwolnił „z więzów i przemocy trzech tyranów”, a kierownikom powstania uczcił „pobożnością Dawida i siły Samsona”. Po raz pierwszy umieszczono w tym zbiorze takie hymny jak „Chorał” Ujejskiego i „Boże Ojcie, Twoje dzieci”, które dotychczas rozchodziły się przeważnie w odpisach. Obok modlitw, litanij i suplikacji są też odezwy do narodu i napomnienia. Odezwa do matek polskich przypomina, że jest doba styczniowa: „wokół nas świecą czerwone łuny pożarów, sterczą szubienice ze zbieleńmi kośćmi męczenników, płynnie strumieniami krew najlepszych synów. Niechaj wizerunki ich zawieszono nad kolebką dziecka obok Krzyża przypominają o ich poświęceniu i ofierze, i osuwają z myśla, że oswobodzenie ojczyzny z pod obcego jarzma winno być celem ich żywota”.

Posiadanie „Tarczy Polskiej” groziło więzieniem i zesłaniem na Sybir. Sam fakt posiadania takiej książki był już objawem bohaterstwa.

Stare, zapomniane książki do nabożeństwa mają swoją ogromną wymowę, choć już dziś nikt na nich się nie modli. ST. WASYLEWSKI.

Zgromadzenia przedwyborcze do sejmików powiatowych

Wobec ogłoszenia wyborów w niektórych powiatach do sejmików powiatowych, jak w Kępnie, Kościanie, Mogilnie, a w najbliższych dniach prawdopodobnie i w innych powiatach złączonych, należy przypomnieć art. 24 nowej ustawy o zgromadzeniach z dn. 11 marca br.: „Zgromadzenia, zwoływane w sprawie wyborów do ciał ustawodawczych i korporacji publiczno-prawnych na obszarach, objętych wyborami w okresie czasu od rozpisania do dnia wyborów, celem omówienia sprawy wyborów i zastanowienia się nad kandydaturami, wymagają tylko zgłoszenia u właściwej władzy, o ile odbywają się pod gołym niebem. Zgromadzenia przedwyborcze w lokalach nie wymagają zgłoszeń.”

Z powyższego wynika, że przy wyborach do korporacji publiczno-prawnych, jakimi są wybory do rad miejskich, rad gminnych, sejmików powiatowych, izb rolniczych, izb przemysłowo-handlowych, izb rzemieślniczych i t. p. zgromadzenia przedwyborcze w lokalach nie wymagają wogóle zgłoszenia, natomiast, o ile zgromadzenie ma się odbyć pod gołym niebem, to

trzeba je zgłosić w starostwie na dwa dni przed zgromadzeniem, przyczem dzień zgłoszenia wchodzi w rachubę, i takie zgłoszenie wystarczy, gdyż ustawa nie przewiduje potrzeby uzyskania zezwolenia.

Na zgromadzeniach przedwyborczych mogą być tylko omawiane sprawy wyborów i kandydatur.

Oszczercstwo

Już w swoim czasie prostowaliśmy kłamstwo prasy „sanacyjnej”, między innymi „Dziennika Pozn.”, jakoby p. Tadeusz Dymowski, którego proces o nadużycia finansowe rozgrywa się obecnie w Warszawie, był „działaczem i b. posłem endeckim”. Wszystkim ludziom, obeznanym jako tako z naszym życiem parlamentarnym, wiadomo, że p. Dymowski należał do Chrześcijańskiej Demokracji, z której ramienia piastował mandat poselski.

Mimo stwierdzenia już raz notorycznego tego faktu „Dziennik Pozn.”, warszawska „Gazeta Polska” itd. piszą ponownie tłustym drukiem o „endeckim działaczu i b. posle” Dymowskim. Jest to w stosunku do obozu narodowego świadome oszczerstwo, warte tyle, co twierdzenie „Dziennika Pozn.”, jakoby na b. członkach O. W. P. w Poznaniu „ciążyło 580 wyroków sądowych”.

Dokoła konfliktu Prus z Rzeszą

W poszukiwaniu drogi wyjścia z trudnej sytuacji — Obie strony przykładają dużą wagę do dzisiejszej rozmowy Brauna z Hindenburgiem

Berlin, 29. 10. (PAT.) Gabinet Rzeszy obradował nad kwestją ustosunkowania się do dawnego rządu pruskiego, oraz nad zarządzeniami, zmierzającymi do stopniowego zniesienia dualizmu. Jednym ze środków jest projekt mianowania w rządzie Rzeszy dwóch względnie trzech ministrów bez teki, którzy prowadziliby agendy pruskiego min. spraw wewnętrznych, ministerstwa finansów i ministerstwa kultury.

Oficjalny komunikat ma być ogłoszony dopiero dziś wieczorem po zapowiedzianej audiencji b. premiera Brauna u prezydenta Rzeszy. Do audiencji tej przywiązuje się wielką wagę. Z kół poinformowanych zapewniają, że przed rezultatami rozmów Brauna z Hindenburgiem, przy których ma być obecny kanclerz Papen, gabinet Rzeszy nie ujawni swoich postanowień.

Rząd Rzeszy w każdym razie pragnie uniknąć wydania nowego dekretu i oprzeć się ma na dotychczasowych pełnomocnictwach komisarza w Prusach oraz na dekrete o przeprowadzeniu oszczędności w administracji. Bezpośrednio po zakończeniu obrad gabinetu Papen był na audiencji u Hindenburga.

Jednocześnie obradował gabinet pruski pod przewodnictwem Brauna. Jak wynika z ogłoszonego komunikatu, rząd pruski interwenjował u właściwych czynników Rzeszy w tym kierunku aby nie podejmowano żadnych rozstrzygających decyzji w sprawie ewentualnych zmian w administracji pruskiej bez uprzedniego porozumienia się z miodadajnym rządem krajowym. Podstawę do tego stworzyć ma audiencja u Hindenburga.

W kółach, zbliżonych do rządu pruskiego, panuje przekonanie, że daleko idący plan Papena, zmierzający do połączenia ministerstw pruskich z odpowiednimi instancjami Rzeszy oraz do zmniejszenia liczby ministerstw w Prusach, jest równoznacznym przyswojeniem sobie przez gabinet Papena praw suwerennych Prus, przysługujących, według wyroku lipskiego, wyłącznie dawnemu rządowi Brauna.

Berlin, 29. 10. (Tel. wł.) Komisarz pruski postanowił zlikwidować pruskie ministerjum opieki społecznej, w którego gmachu odbyło się ostatnio posiedzenie gabinetu Brauna.

Reforma konstytucji i ustroju Niemiec

Przemówienie min. Gayla na bankiecie prasy berlińskiej

Berlin, 29. 10. (PAT.) Na dorocznym bankiecie prasy berlińskiej min. Gayl wygłosił dłuższe przemówienie, poświęcone planom reformy konstytucji i ustroju Niemiec.

Mówca zaznaczył, że wszystkie zamierzenia rządu dążą do rozbudowy dotychczasowego stanu a nie idą w kierunku stworzenia zasadniczo nowych form. Zwłaszcza nie zamierza się ograniczać suwerenności poszczególnych krajów związkowych, nie planuje żadnych podziałów Niemiec na kraje lub prowincje.

Nowe uregulowanie stosunku do Niemiec jest niezbędne jedynie w Prusach, stanowiących 3/5 całej Rzeszy, gdzie przeciwstawiają się sobie dwa rządy. Ogłoszony wyrok przez trybunał w Lipsku zawiera zarządkę konfliktu, które muszą być drogą reformy jak najprędzej usunięte dla uzyskania jednolitej linii polityki niemieckiej i

pruskiej. Min. Gayl zapowiedział następnie zmiany w rozrachunkach finansowych pomiędzy krajami związkowymi i Rzeszą, co da się skutecznie bez dokonywania zmian w konstytucji. Co się tyczy tych ostatnich to minister zapowiedział, że nie zdecydowano jeszcze w jaki sposób rozbudowany ma być ustrój parlamentu Rzeszy: W każdym razie władza wykonawcza musi być niezależna od kryzysu parlamentarnego.

Wreszcie minister zapowiedział zmianę prawa wyborczego i ordynacji w tym kierunku. Iż przewiduje się podniesienie cenzusu wieku biernego i czynnego prawa wyborczego o 5 lat, oraz przyznaje się poza tem głowom rodziny, mężczyznom, kobietom i uczestnikom wojny dodatkowy głos. U niemożliwione ma być poza tem rozbić się głosów na drobne stronnictwa.

Zaraz po zwołaniu — miesięczna przerwa?

Sejm ma odbyć tylko dwa posiedzenia i odroczyć się do początków grudnia

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.) — Dzisiejsza prasa rządowa pisze, że według wszelkiego prawdopodobieństwa po pierwszych dwóch posiedzeniach Sejmu, na których odbędzie się

ogólna dyskusja budżetowa, nastąpi całomiesięczna przerwa w obradach tak, że trzecie plenarne posiedzenie odbyłoby się dopiero około 6 grudnia. (w)

Nowe zawieszenie nieusuwalności sędziów

Rozporządzenie „o reorganizacji Najwyższego Trybunału Administracyjnego”

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.) — W dzisiejszym „Dzienniku Ustaw” ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzplitej „o reorganizacji Najwyższego Trybunału Administracyjnego”.

Rozporządzenie zawiesza zasadę nieusuwalności sędziów W. Trybunału Administracyjnego na przeciąg dwóch miesięcy.

Godziny urzędowania

Warszawa, 29. 10. (Tel. wł.) — Dziś odbyło się posiedzenie rady ministrów, na którym zatwierdzono kilka spraw, związanych z wniesieniem budżetu do Sejmu.

Ponadto jak się dowiadujemy zapadła decyzja, że pomimo nadejścia zimowego okresu godziny urzędowania w urzędach państwowych pozostaną niezmienione. Urzędowanie trwać będzie od 8 do 15, a w soboty od 8 do 13 po południu. (w)

Ustąpienie polakożercy

Królewiec, 29. 10. (PAT.) — Znany ze swej nienawiści do Polaków burmistrz m. Olsztyna Zülch ustąpił ze swego stanowiska.

Zülch przyczynił się w dużej mierze do zniesienia Olsztyna. Ostatnio zamierzał usunąć wszelkie napisy polskie, m. i. również i napisy znajdujące się na kapliczkach oraz krzyżach przydrożnych.

Proces Lewandowskiej

Dzisiejszy proces w instancji apelacyjnej przeciw Marji Lewandowskiej rozpoczął się przy wielkim zainteresowaniu publiczności.

Na wstępie sąd odczytał akt oskarżenia, umotywowanie wyroku pierwszej instancji, oraz zgłoszoną apelację, jak również protokół z pierwszej rozprawy. Przewodniczący zapytuje oskarżoną, czy pisała pamiętniki szantażystki na co oskarżona daje twierdzącą odpowiedź. Lewandowska powołuje się na swe zeznania, w pierwszej instancji złożone. Prokurator stawia wniosek o przeczytanie niektórych fragmentów z pamiętnika szantażystki.

Z kolei wysłuchano orzeczenie psychiatrów prof. Horoszkiewicza i Borowieckiego. W chwili, gdy to piszemy, odczytuje się pamiętniki, pisane przez Lewandowską. (z)

Zapisz się na członka wspierającego
T. G. L., roczna składka 12 zł,
kwartalna 3 zł.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O umiejętnej reklamie

Coraz to cięższe warunki i stosunki zmuszają przemysł i handel do umiejętnej wyzyskiwania tych wszystkich czynników, które mogą przyczynić się do wzmocnienia obrotów. Pośród czynników takich, bez wątpienia, jedno z pierwszych miejsc zajmuje umiejętna reklama. Sądziłby przele nie należało, że doba kryzysu będzie okresem wzmożonej reklamy. Niestety, jakże dalecy jesteśmy od takiego zjawiska! Wręcz przeciwnie: daje się zauważyć spadek ilości ogłoszeń przemysłowo-handlowych. Czem to się tłumaczy?

Częściowo: nieświadomością fachu, częściowo zaś: nieumiejętnością reklamowania się i, co za tem idzie, niezdolnością osiągnięcia zysków z propagandy. I jedno i drugie jest złem, które zainteresowani winni tępić w dobrze zrozumianym interesie własnym.

Jeżeli wśród gospodarczo wysoko rozwiniętych społeczeństw utarło się powiedzenie, że „opłaca się ogłaszać”, to zdanie takie jest wynikiem licznych doświadczeń, które potwierdziły słuszność owych trzech słów zamieszczonych w cudzysłowie.

Ale — ale mówimy o umiejętnej reklamie, bo tylko taka się opłaca! By ogłoszenie przyniosło rezultaty, musi ono być przeczytane, a żeby było przeczytane, musi być interesujące. Tutaj tkwi sedno rzeczy! Umiejętna reklama, to reklama interesująca.

Niestety nie można powiedzieć o ogłoszeniach, drukowanych w pismach polskich, aby były ciekawe. Ogłaszający się różnym holdują zasadom. Jedni wygłaszają credo: „polski czytelnik nie czyta długich anonsów, nie ma na to czasu, ani ochoty; dlatego ogłoszenie musi być krótkie”; to rzekłszy, popadają w kracie, drukując, że „artykuł x krzepi” i, basta, na tem koniec. Wprawdzie i w Ameryce reklama posługuje się krótkimi hasłami (slogan), ale są one tylko dodatkami do tekstu, tłumaczącego czytelnikowi, co to hasło znaczy. Samo hasło, nawet dowcipne, nie daje pożądanego rezultatu.

Inni znów ogłosiennicy polscy wierzą, w rozmiar. Rozmiar to grunt, co na tym gruncie się posieje, to już detal. Jakże fałszywym jest ten pogląd! Oczywiście duże i interesujące ogłoszenie jest skuteczniejszem od małego, choć również ciekawego. Ale na pewno więcej ogłaszającemu da anons, choć małych rozmiarów, lecz przyciągający wzrok czytelnika, niż większe, lecz nudne ogłoszenie. Bo — powtarzamy — grunt to atrakcyjność a nonsu.

I jeszcze jedno. Chińczycy twierdzą, że ilustracja jest wymowniejszą od tysiąca słów. Racja! Niechaj stąd płynie dla ogłosienników nauka: „używaj ilustracji przy każdej sposobności”. I znowu zastrzeżenie: „...ale tylko ilustracji fachowo, na podstawie zasad reklamy wykonanych.”

Gdyby nasi przemysłowcy i kupcy dołożyli nieco starań, aby ich ogłoszenia były oryginalne i umiejętnie skomponowane, nie byłoby żalów na zbyt wysokie koszty reklamy. Wzrosłyby wprawdzie budżety reklamowe, ale wzrosłyby też — o co przecież chodzi — zyski firm ogłaszających się. A więc, Panowie, więcej śmiałości, oryginalności, inicjatywy!

Krótkie informacje gospodarcze

— W Genewie rozpoczęły się narady komitetu ekspertów, zaleconego przez konferencję w Stresie. Komitet ma na celu zbadanie możliwości uzyskania środków, mających na celu normalizację systemu monetarnego państw Europy środkowej oraz rewaloryzacji cen złota.

— Koncern amerykański General Electric Company w Nowym Jorku, po długotrwałych pertraktacjach otrzymał od rządu sowieckiego zamówienie na dużą partię motorów i maszyn elektrycznych.

DZIENNIK KUJAWSKI
CENTRALNY ORGAN ZIEMI KUJAWSKIEJ

zaleca się do
reklamy ogłoszeniowej,
gdyż czytelnicy jego są zasobni i należą do dobrej klienteli. zg 16 179/80

Na marginesie nowej taryfy celnej

Od wielu lat przygotowywana nowa taryfa celna zjawiała się wreszcie w momencie, który trudno bezstronnie obserwatorowi zjawisk gospodarczych nazwać szczęśliwym, przez złośliwych zaś snadnie mógłby być poczytany za najnieodpowiedniejszy ze wszystkich, jakie do takiego posunięcia nadawaćby się mogły. Proszę bo tylko pomyśleć: nowa taryfa ma być punktem wyjścia nowej polityki gospodarczej i wiążącej się z nią przebudowy naszego stosunku konwencyjnego do krajów trzecich, ma zadecydować na długie lata o poziomie ochrony wytwórczości krajowej i jej obronności przed inwazją towarów obcych na nasz własny rynek wewnętrzny.

Dla dokonania takiego zadania potrzebne są przecież pewne elementy stałe, jak: wymierność możliwości eksportowych kontrahenta, stabilizacja środków płatniczych z zachowaniem oczywiście swobody obrotów dewizowych w stosunkach międzynarodowych i przede wszystkim pewność równomiernego traktowania w zakresie celnym na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania. Tymczasem liczne oznaki przemawiają raczej za tem, że w chwili obecnej właśnie mniej niż kiedykolwiek wymienionym elementom można przypisać cechy stałości.

W całym szeregu krajów, i to właśnie nam geograficznie najbliższych, stosunki walutowe znalazły się pod wielkim znakiem zapytania: kurs faktyczny ich walut nie odpowiada kursowi parytetowemu, przyczem w dodatku disagio obu tych kursów zmienia się z tygodnia na tydzień. Konsekwencją takiego stanu rzeczy są z jednej strony ograniczenia transferu, niewelujące w najbardziej radykalny sposób import obcy do tych krajów, z drugiej zaś walutowa premia eksportowa, tem większa, im dalej posunął się proces dewaluacji w danym kraju. Naturalną funkcją płynności walut jest względność cen, a co zatem idzie, niewymierność wszelkiego obciążenia celnego ad valorem.

Jakżeż tu w tych warunkach skalulować wartość ochrony celnej, jak zdecydować się na takie a nie inne określenie swoich minimalnych żądań i maksymalnych koncesji w stosunku do kontrahenta? Sytuację pogarsza i ta jeszcze okoliczność, że wzgląd na samego bezpośredniego kontrahenta w żadnym wypadku nie wystarczy, albowiem przy wszelkich układach gospodarczych trzeba pamiętać o tem, że z nich korzystają będą i kraje trzecie. Chodzi o t. zw. klauzulę największego uprzywilejowania. Jako zasada obowiązująca ona po dziś dzień, trzeba się zatem z nią liczyć, gdy się przewiduje robienie wyłomu konwencyjnego w swojej autonomicznej taryfie celnej.

Nie wolno jednak zapominać i o wyjątkach od zasady, a tych wyjątków dzisiaj zaczyna się mnożyć coraz więcej. Modnym tytułem dla nich są tak zwane preferencje. Niebezpieczeństwo dopuszczenia do nierównomiernego rozłożenia przywilejów i ciężarów jako wyniku pertraktacji handlowych, staje się dziś coraz większe, niemal pewne. Jesteśmy wszak w przededniu a częściowo już w toku legalizowania się różnych wyłomów od klauzuli najw. uprzywilejowania dla poszczególnych grup krajów, jak narazie jednak zawsze tak się zarysowujących, że Polsce grozi pozostanie poza ich nawiasem.

Prowadzenie masowej rewizji traktatów przy podobnych okolicznościach należy uznać za arcytrudne przedsięwzięcie i chcemy wierzyć, że przy wzięciu się na ów śmiały krok wszystkie pro i contra zostały wzięte pod uwagę.

Trudno jest mimo wszystko przypuścić, by w tych warunkach mogła być mowa o długoterminowych porozumieniach międzynarodowych, jakie jedynie są w stanie zapewnić prawdziwą stabilizację podstaw handlu zagranicznego. Wydaje nam się, że ten punkt programu okaże się naprawdę zgola nierealnym.

Siłą faktu narzuci się nam niewątpliwie forma zaleconych przez ostrożność, krótkoterminowych modus vivendi, nie wiążących nam rąk na dalsze dystanse.

Pobożnem życzeniem byłoby jeszcze inne zalecenie, a to zerwanie z tradycyjną mechanizacją klauzuli najwyższego uprzywilejowania i zrobienia z niej kwestii przetargu względnie zróżnicowania jej na dwa co najmniej typy: klauzuli rejonowej czy też, jeśli kto woli, regionalnej i — powszechnej, któraby jednak do regionalnych preferencji się nie odnosiła. Takie postawienie sprawy, naszym zdaniem jedynie dziś racjonalne, pozwoliłoby nam na wciągnięcie w orbitę naszych zainteresowań polityczno-gospodarczych już to państw bałtyckich względnie bałtycko-skandynawskich, już też krajów naddunajskich.

Kwestji dewizowej należałoby poświęcić osobny rozdział, jest to bowiem zagadnienie pierwszorzędne znaczenia. Ograniczmy się w tem miejscu do wskazania konieczności obmyślenia klauzuli prewencyjnej, któraby chroniła nas przed dumpingiem walut zdeprecjonowanych. Teoretycznie klauzula taka jest możliwa, czy zaś w praktyce okaże się ona skuteczną, okaże życie samo.

Świat gospodarczy polski z chwilą ogłoszenia taryfy celnej wszedł w jeden z najciekawszych okresów swojej historii, wymagających odeń wyjątkowej pracy, śmiałości decyzji, nieraz też i — poświęcenia.

St. G.

KRONIKA GOSPODARCZA

Prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym

W numerze 93 Dziennika Ustaw R. P. z 8 października 1932 r. ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy z dnia 27 października 1932 r. o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Prawo to ma bardzo poważne znaczenie dla życia gospodarczego kraju, gdyż ostatecznie reguluje i kodyfikuje obowiązujące dotychczas ustawodawstwo na terenie Rzeczypospolitej, które na każdym z obszarów b. zaborów było inne. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej opracowane zostało na podstawie projektu komisji kodyfikacyjnej i przy ostatecznej redakcji uległo tylko niektórym zmianom, przeprowadzonym w ministerstwie sprawiedliwości. Ujednolajniając sprawę sądowego po-

stępowania egzekucyjnego, ustawa oparła się na dotychczasowych doświadczeniach ustawodawstwa austriackiego, niemieckiego i rosyjskiego, odrzucając ujemne strony tych ustaw, a starając się wprowadzić ulepszenia do ich walorów pozytywnych z punktu widzenia prawnego i życiowego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej zawiera 357 paragrafów. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r.

W tym samym Dzienniku Ustaw ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r., dotyczące przepisów, wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Z KRAJU

(k) **Konwersja zaległych rat pożyczek długoterminowych?** W tych dniach odbyło się w Warszawie zebranie przedstawicieli związku instytucji długoterminowego kredytu rolnego, na którym były omawiane sprawy dotyczące konwersji zaległych rat dłużników towarzystw kredytowych ziemskich.

(k) **Tylko 33 proc. kursu giełdowego papierów wartościowych jako podstawa kredytu lombardowego.** Dyrekcja Banku Polskiego wydała zarządzenie, aby lombard B. P. wypłacał pod zastaw papierów wartościowych tylko 33 proc. ich wartości giełdowej, a nie — jak dotychczas — 60 proc. wartości giełdowej papierów. Zarządzenie to jest wynikiem nadmiernego obciążenia portfela lombardowego przy kurczeniu się

portfela wekslowego. W myśl statutu bankowego nie może jednak portfel lombardowy przewyższyć 25 proc. portfela wekslowego. Zarządzenie to musi w swej konsekwencji wywołać wielką podaż papierów wartościowych, a w dalszej konsekwencji zniżkę kursu tych papierów.

(k) **Izby Przemysłowo-Handlowe odrzuciły projekt ustawy o buhalterach dyplomowanych.** W związku z ukazującym się ostatnio w prasie notatkami o rozslaniu przez min. przemysłu i handlu do opinii izb przemysłowo-handlowych, opracowanego przez jeden z związków zawodowych projektu ustawy o buhalterach dyplomowanych, z których to notatek można wnosić, że projekt ten zostanie wkrótce wprowadzony w życie, powodując konieczność uzyskiwania przez buchalterów dyplomów zawodowych, względnie koń-

Pr 6 471 62.396

czenia specjalnych kursów wyższej rachunkowości, — dowiadujemy się z miarodajnego źródła, że wszystkie izby Przemysłowo-Handlowe zajęły w stosunku do tego projektu stanowisko zdecydowanie negatywne.

(k) **Herse wnosi o nadzór.** Jak donoszą z Warszawy do wydziału handlowego Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął wczoraj wniosek firmy Bogusław Herse o udzielenie nadzoru sądowego. Przewiduje się, że nadzór będzie udzielony na 3 miesiące z tem, że może on być prolongowany dwukrotnie.

(k) **Spadek dochodu społecznego Polski.** Spadek cen i jednoczesny spadek rozmiarów produkcji w Polsce odbił się dotkliwie na dochodzie społecznym Polski. Dochód ten określany był w r. 1928 na głowę ludności w wysokości 600 zł. t. j. niesłychanie nisko w porównaniu do dochodu społecznego w innych krajach europejskich. Spadek produkcji przemysłowej w r. b. do 54 proc. poziomu z r. 1928, a cen hurtowych do 70 proc. pociągnął musiał spadek wartości produkcji przemysłowej do niespełna 40 proc. jej wartości w r. 1928. Przyjmując, iż ceny artykułów rolniczych w roku bieżącym kształtują się na poziomie 60 proc. cen r. 1928, oraz że ilościowo w produkcji rolniczej nie nastąpiły od r. 1928 poważniejsze zmiany, przyjąć należy, iż oszacowanie wartości obecnej całej produkcji polskiej na poziomie 50 proc. wartości jej z r. 1928 odpowiada mniej więcej istotnemu stanowi rzeczy.

Z ZAGRANICZ

(z) **W Stanach Zjednoczonych za zniżką cła.** Na terenie Stanów Zjedn. podjęta została szeroko zakreślona kampania propagandowa, zmierzająca do obalenia barier celnych. Akcję tę zainicjowało grono wybitnych działaczy i publicystów gospodarczych oraz przedstawicieli uniwersytetów. Wręczyli oni prezydentowi Hooverowi petycję, w której wysuwają postulat podjęcia rokowań z państwami zagranicznymi w celu zredukowania wysokich taryf celnych, niszczących handel światowy.

(z) **Brytyjskie związki zawodowe przeżyły już dni swej chwały.** Brytyjskie związki zawodowe, t. zw. Trade Unions, ogłosiły obecnie swoją statystykę na r. 1932. Ze statystyki tej wynika, że na 1. 1. 1931 r. ogólna ilość członków brytyjskich związków zawodowych wynosiła 4.824.000. Na dzień 1. 1. 1932 liczba członków spadła o 213.000 do 4.611.000. Związki zawodowe mają 3.848.000 członków-mężczyzn oraz 763.000 członkiń-kobiet. Jeżeli chodzi o spadek według płci to liczba członków-mężczyzn spadła o 186.000 czyli o 4,6 proc., zaś kobiet o 27.000 czyli 3,4 proc. Liczba poszczególnych związków zawodowych wyniosła na 1 stycznia 1932 cyfrę 1.081. Największym związkiem zawodowym jest związek transportowców, do którego należą także robotnicy portowi. Związek ten liczy 720.000 członków. Związki zawodowe górników, metalowców i włókienników liczą każdy po 500—600 tys. członków. Punktem kulminacyjnym w historii brytyjskich związków zawodowych był rok 1930, kiedy liczba członków związków zawodowych wynosiła 8.339.000. Od tego czasu Trade Unions utraciły 45 proc. swoich członków.

(k) **Wskaźnik produkcji przemysłowej obniżył się o 3 procent.** Obliczany przez Instytut badania konjunktury gospodarczych i cen wskaźnik produkcji przemysłowej obniżył się we wrześniu z 54,7 do 53,2 o 1,5 punktu t. j. o 3 proc. Wpłynął na to w pewnej mierze strajk w przemśle naftowym, pozbawiający huty żelazne masy zmniejszony wywóz, a w kopalniach węgla żywienie sezonowe było słabsze niż normalnie. Zwiększył natomiast niecieruchowanie przemysł włókienniczy, w którym oddziaływała jeszcze w początkach miesiąca zwykła cen, wywołana zwykłą surowca.

Z WYDAWNICTW

(w) **Uzupełnienia polsko-niemieckiej taryfy towarowej.** Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Poznaniu zawiadamia, że z dniem 1 października 1932 r. weszły w życie: Dodatek V do części II zesz. 1 i Dodatek II do części II, zesz. 3 polsko-niemieckiej taryfy towarowej. Związki zawarte w Dodatku zawierają przede wszystkim nowe niemieckie stawki przewozowe poszczególnych towarów artykułowych. Jednocześnie zniesiono tabelę przechowania, wprowadzona jako „Załącznik” do dodatków, wydanych na dzień 1 stycznia 1932 r. co równa się znacznemu ułatwieniu przy stosowaniu tej taryfy. Wspomniane dodatki nabyć można w gmachu Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych (pokój 220), lub za pośrednictwem kas stacyjnych i to po cenie 2,35 zł wzgl. 0,45 zł za egzemplarz.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Związek właścicieli nowych domów

Na sali p. Jarockiej odbyło się zebranie organizacyjne „Związku Właścicieli Domów Nowych”. Związek ten stawia sobie za zadanie obronę praw i ulżenie niedoli tych wszystkich, którzy w ostatnich latach bądź to z własnych oszczędności lub też przy wydatnej pomocy kredytowej Banku Gosp. Krajowego pobudowali domy mniejsze lub większe, a wskutek obecnej, niekorzystnej konjunktury popadli w ciężkie warunki.

Związek ma zabiegać przede wszystkim o obniżenie odsetek od udzielonych pożyczek i o rozłożenie spłaty ich na dłuższy okres czasu, aby uchronić tem samem obecnych właścicieli domów nowych przed utratą domu samego i ułokowanych w nim kapitałów własnych.

Do Zarządu nowego związku weszli: jako prezes p. Wojciech Sobczak, zastępca p. Czesław Pajzderski, sekretarz p. Antoni Krużyński, zastępca p. Roman Krzewiński, skarbnik p. Wincenty Kaniowski oraz jako ławnicy pp. Strzyżyński i Zgoła. Tymczasowe biuro związku mieści się u p. Zgoły przy ul. Garnarskiej 3 i czynne jest codziennie od godz. 5—7 wiecz.

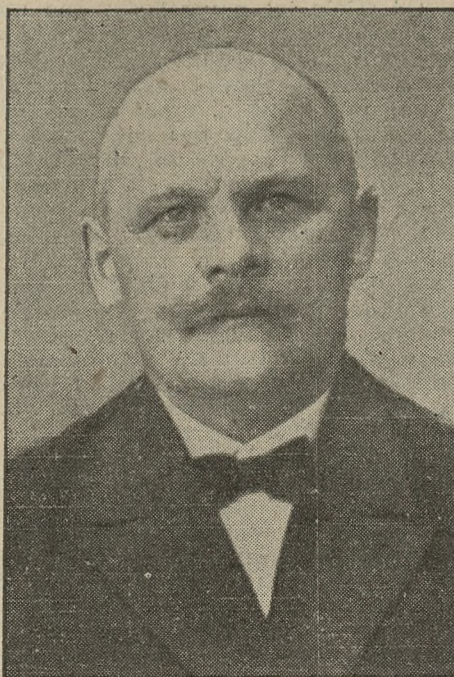
Drugi dodatkowy dzień wyścigów konnych

W niedzielę 30 bm. w drugim dniu dodatkowym sezonu wyścigów konnych z totalizatorem na torze w Ławicy rozegrane zostaną aż 3 gonitwy sprzedażne — 1 płaska, 1 z płotami i 1 z przeszkodami. Ciekawie zapowiada się gonitwa płaska na dystansie ok. 2400 mtr dla koni, które nie wygrały 8000 zł. W wyścigu tym spotkają się najlepsze konie, jakie znajdują się na torze. Poza tem rozegrana zostanie gonitwa dla koni 2-letnich i z płotami dla koni, które po 25. 9. nie wygrały gonitwy z płotami lub przeszkodami. — Początek gonitw o godz. 13.45 bez względu na pogodę. Komunikacja pociągami kolejowym o godz. 13.26 — z Ławicy specjalny pociąg do Poznania o godzinie 17-tej. Autobusami od Mostu Teatralnego, które będą dłużej kursowały.

Tajemniczy postrzał w plecy

Na ul. Marcelesińskiej w pobliżu szpitala Djakoniskiego znaleziono bezprzytomnego 19-letniego Szukałę (ul. Palacza 38). Przywołane na miejsce wypadku pogotowie ratunkowe przewiozło Szukałę do szpitala miejskiego Stan Szukały jest bardzo poważny. Ma on postrzał w plecy, a kula przeszła na wylot w stronę. Dotychczas nie wyjaśniono, w jakich okolicznościach Szukała został postrzelony. (kl)

Srebrne gody małżeńskie

W niedzielę 30 października obchodził poseł Franciszek Górczak, mistrz szwabski w Buku wraz z małżonką swą Jadwigą z Śliwińskich uroczystość srebrnych godów pożycia małżeńskiego.

Jubilat znany jest szerokim kołom społeczeństwa, a szczególnie warstwom rzemieślniczym, jako gorliwy przez długie lata działacz na niwie narodowej i społecznej, w ostatnich zaś latach ponadto jako poseł do Sejmu z ramienia Stronnictwa Narodowego.

W rodzinnem swem mieście zasiada Jubilat w zarządach różnych organizacji, od roku zaś 1928 urzęduje jako prezes najsilniejszej w Wielkopolsce organizacji — Związku Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych. W poznańskiej Izbie Rzemieślniczej piastuje zaszczytne stanowisko wiceprezesa.

Patriotyzm, ofiarność, obowiązkowość i światły pogląd na sprawy publiczne, oto główne cechy zasłużonego działacza.

To też w dniu jubileuszu małżeńskiego składamy posłowi Górczakowi i jego małżonce serdeczne życzenia wszelkiej pomyślności w jak najdłuższe lata.

KALENDARZYK

Sobota, 29 października 1932.

Słońce: wschód 6.43 — zachód 16.30 — długość dnia 9 godzin 47 min.
Księżyc: wschód 6.32 — zachód 15.54 — now.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 6 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 742 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 10 st. Cels., najniższa plus 6 st. C.

Kal. rzek.: Narcyz B. — jutro Edmunda
Kal. słow.: Dalemit — jutro Przemysława

Zebrania

Dziś o 20 Kadra IV Morska im. Marsz. Focha, u p. Jarockiej, ulica Masztalarska 8a.

o 20 Yacht Klub Poznański, u p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8a.

Jutro o 10.30 Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych, u p. Beyerowej, plac Bernardyński 2.

Pogotowie Lekarskie Zw. Lekarzy Zach. Polski (tel. 55-55), ul. Pocztowa 30. udziela pomocy lekarskiej we wszelkich wypadkach we dnie i w nocy

KRATKI SĄDOWE

Dobrana paczka soltysów

Z Kępna donosi (ck):
Sąd w Wieluniu rozpatrywał ostatnio szereg spraw: soltysów poszczególnych wiosek o defraudację pieniędzy skarbowych. Z szeregu oskarżonych sąd skazał: L. Idczaka ze wsi Dębicz, gm. Skrzynki (pow. Wieluń) za defraudację około 2.000 zł. na 4 miesiące więzienia; Zająca Zygmunta we wsi Radoszewice, za defraudację około 3.000 zł. na 2 miesiące a-

Przy przeczeniu, bólach głowy, bezsenności, ospałości, przygnębieniu strachu posiadamy w naturalnej wodzie gorzkiej „Franciszka Józefa” niezawodny środek domowy do usunięcia wszelkich zaburzeń przewodu pokarmowego w każdym jego odcinku. Zadać w aptekach i drogeriach. ng 6050

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * Związek b. Wychowanek S. S. Urszulanek, Koło Poznań. Walne zebranie odbędzie się w środę 23 listopada o godz. 18 w lokalu Klubu, ul. Seweryna Mielżyńskiego 26-27. Zebranie miesięczne w dniu 2 listopada nie odbędzie się.

ZYCIE SOKOLE

— * Obchód Kościuszkowski młodzieży Tow. Gimn. „Sokół” Poznań II Jeżyce odbędzie się w niedzielę 30 bm o godz. 17 na sali druha Jaszyka, przy ulicy Kraszewskiego 16.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * O pomoc dla młodzieży akademickiej. Wszystkim, pragnącym dopomóc niezamożnej młodzieży akademickiej w jej ciężkich warunkach materialnych, podajemy do wiadomości, iż Sekcja Pośrednictwa Pracy „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. może każdej chwili polecić zdolnych, sumiennych i doświadczonych korepetytorów(ów) z każdej dziedziny nauki w zakresie wszystkich klas gimnazjów wszelkich typów oraz biuralistów, akwizytorów itp. W sprawach tych należy zwrócić się telefonicznie (tel. 39-46), piśmiennie lub osobiście do Sekretariatu Generalnego „Bratniej Pomocy” T. S. U. P., Poznań, św. Marcin 40, I ptr. codziennie od godz. 9—15.

— * Uroczyste kazanie przy Krzyżu Pamiątkowym ku uczczeniu poległych i zmarłych Powstańców Wielkopolskich z r. 1918-19, odbędzie się 1 listopada o godzinie 17 na cmentarzu farnym przy ulicy Bukowskiej. Zbiórka Towarzystw o godzinie 16.15 przy Zamku.

— * Jubileuszowa pielgrzymka kobiet do Częstochowy wyjeżdża z Poznania w piątek 4 listopada o godz. 10.39 rano. — Zbiórka na dworcu do godz. 10 w poczekalni III klasy Msza św. na intencję pielgrzymki odbędzie się w piątek 4 11 o godz. 8.30 rano w kościele św. Marcina. Katolicki Związek Polek w Poznaniu prosi uczestników pielgrzymki zamieszkałych w Poznaniu i najbliższej okolicy o odebranie w biurze Związku św. Marcina 68 — biletów i legitymacji.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * Z Koła Anglistów U. P. Na walnym zebraniu wybrany został zarząd Koła w następującym składzie: prezes — Tuchołczanka Zofia, wiceprezes i bibliotekarz — Jankowska Janina, sekretarz — Schmidt Aleksander, skarbnik — Marszałkowska Marja, komisja rewizyjna — przewodnicząca — Starkowska Janina, członkowie: Radler J., Johst Magdalena.

JARMARKI

— * Sulmierzyce. Jarmark tylko kramny odbędzie się w środę 9 listopada i rozpocznie się o godzinie 8 rano. Spędz koni i zwierząt racicowych wzbroniony.

Agentura „Kurjera Poznańskiego” mieści się u p.

Elżbiety Kurczewskiej
Skład papieru
Górna Wilda 43

Śmierć podczas młócenia

W Pruscach, w pow. wągrowieckim, wydarzył się śmiertelny wypadek podczas młócenia zboża. Zatrudniona przy młóceniu Zofia Rodała wpadła w transmisję i poniosła śmierć na miejscu. (kl)

Wystawa dobrej książki.

Dwa fragmenty z otwarcia wystawy dobrej książki. Na lewo eksponaty, na prawo J. E. ks. biskup Dymek otwiera wystawę, przecinając wstęgę.

Tragiczny wypadek na torze kolejowym

Pociąg zabił woźnicę i konia

Z Pniew donosi (ps):

W dniu 27 bm. wieczorem pociąg osobowy, zjeżdżający z Pniew do Międzychodu, zderzył się przy przejeździe przez szosę koło wsi Lubosz z wozem, którym jechało na jarmark do Międzychodu dwóch handlarzy z Kostrzyna. Handlarze widocznie spalili, gdyż znaków ostrzegawczych zbliżającego się pociągu nie słyszeli.

Skutki zderzenia były straszne: jeden z jadących został zabity, drugiego ciężko poranionego odwieziono pociągiem do szpitala w Międzychodzie. Koń był zabity, a wóz został strzaskany na drzazgi.

Jak wykazały dochodzenia, pasażerami byli bracia Stankowscy w Kostrzynie.

wieziono go powozem do Swarzędza, gdzie lekarz dr. Małecki stwierdził zgon.

Trójka złodziei grasowała ostatnio w okolicy Mechowa, Kobylnicy i Gruszczyzna. Ostatnio przytrzymał ich na uśmierzanej kradzieży świń w Mechowie. Nazwiska aresztantów są ze względu na śledztwo trzymane na razie w tajemnicy.

Policjant zastrzelił zbiega

W czasie konwojowania trzech aresztantów z Mechowa pod Swarzędzem, zaszedł tragiczny wypadek. W pewnym momencie, jeden z konwojowanych usiłował zbiec. Mimo trzykrotnego wezwania posterunkowego, uciekinier nie zatrzymał się. Padł strzał, który ugodził zbiega w kark. W stanie beznadziejnym od-

wieziono go powozem do Swarzędza, gdzie lekarz dr. Małecki stwierdził zgon.

Trójka złodziei grasowała ostatnio w okolicy Mechowa, Kobylnicy i Gruszczyzna. Ostatnio przytrzymał ich na uśmierzanej kradzieży świń w Mechowie. Nazwiska aresztantów są ze względu na śledztwo trzymane na razie w tajemnicy.

Wspaniałe misterjum religijne pt. „Ktobądź” wystawia obecnie Teatr Polski w łączności ze świętem Chrystusa - Króla i odsłonięcia pomnika Wdzięczności. Widowisko to jest prawdziwym wydarzeniem artystycznym, które powinno pociągnąć jak najlichniesze rzesze widzów. Zdjęcie powyższe przedstawia nam scenę prologu z p. Pichelskim, głoszącym prolog z szaloną swadą i wesołym temperamentem.

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— **Bnia.** (Przedstawienie.) Tow. Pań Konferencji św. Wincentego a Paulo urządziło 23 bm. przedstawienie, połączone z zabawą taneczną, na rzecz ubogich miasta. Niestety zabieg i starania ich nie znalazły zrozumienia wśród obywateli miejscowego. Salę wypełniło po brzegi obywatelstwo pozamiejsowe.

— **(Akcja Katolicka.)** W niedzielę odbyło się na sali organizatorki zebranie Akcji Katolickiej pod przewodnictwem ks. prob. Janasika, na które zaproszono również przedstawicieli wszystkich organizacji, celem ustalenia programu na dzień 30 bm. jako dzień „Chrystusa Króla”. Program m. in. przewiduje uroczystą mszę św., pochód wszystkich organizacji świeckich i kościelnych z orkiestrą na czele ulicami miasta, poczem akademja na sali p. Nowaka a przy pogodzie na Rynku.

— **Budzyń.** (Pogrzeb.) Dnia 24 bm. odprowadzono Bractwo Kurkowe swego długoletniego druha śp. Michała Milcarka na miejsce wiecznego spoczynku. Zmarły piastował w Bractwie urząd kurendarza. Nagły zgon jego jest dla Bractwa niepowetowaną stratą.

— **(Nieszczęśliwy wypadek.)** Lekarz weterynaryj p. dr. Lapis z Chodzieży, jadąc do Sokołowa Budzyńskiego, z powodu ciemności wjechał na drzewo i upadł tak nieszczęśliwie, że złamał nogę. Nieszczęśliwemu udzielili troskliwej pomocy ludzie zdążający z dworca do domu i na noszach przenieśli go do Budzyna. (bk)

— **Doruchów, pow. Kępno.** (Kradzież.) P. Sobolewski skradziono tucznika wartości 130 zł. Tuczniaka ubito na miejscu. — Z sali restauratora p. Pastusiaka Wojciecha skradziono trzy rowery męskie, marki fabry „Brennabor” i „Dajmon”, łącznej wartości 400 zł. Poszkodowany wyznaczył nagrodę 100 zł za wykrycie złodziei. Nadmieniam wypada, że w ub. miesiącu skradziono p. Pastusiakowi dwa konie, uprzęż i brzyczkę, dotychczas tego nie odnaleziono. Wartość skradzionych koni oblicza poszkodowany na 800 zł, a wartość uprzęży i powózki na 200 zł. Za odnalezienie koni i powózki, wyznaczył poszkodowany nagrodę w kwocie 200 złotych. (ck)

— **Gostyń.** (T. C. L.) Towarzystwo Czytelni dla Kobiet urządza pielgrzymkę do Częstochowy. Wyjazd w piątek, d. 4 listopada, powrót przewidziany na 6 listopada.

— **Krotoszyn.** (Święto Chrystusa Króla.) Zarząd tutejszej Akcji Katolickiej poczynił przygotowania do jaknajokazalszego obchodu Dnia Katolickiego 30 bm. Po solennym nabożeństwie odbędzie się procesja manifestacyjna przez ulice miasta. Współudział w tej manifestacji zgłosiły niemal wszystkie towarzystwa ze standardami. Po procesji uroczysta akademja w Domu Katolickim. Przy wejściu na salę składają się będzie dobrowolne datki na cele Akcji Katolickiej.

— **Kępno.** (Nie oblowili się.) Do przejeżdżającego przez Kępno pociągu towarowego wdarli się nieznani narazie złodzieje i tuż za stacją, na bocznicy w Hanulinie, wyrzucili z wagonu jedną skrzynię w przypuszczeniu, że znajdują w niej towary, wgl. jakieś cenniejsze przedmioty. Nie oblowili się jednak, gdyż skrzynia zawierała szpagat do plombowania wagonów. Skrzynię i szpagat znaleźiono nazajutrz w stawie p. Morika.

— **(Czyja własność?)** Podczas młocenia zboża znaleziono w stogu majątności Myjomicz rower męski marki „Viktoria” nr. fabr. 815 333. Na torze kolejowym Domanin — Hanulin znaleziono walizkę z bielizną, oraz męski parasol. Rzeczy te można odebrać na posterunku Policji Państwowej w Kępnie.

— **(Pożar.)** Z nieustalonych przyczyn wybuchł w zagrodzie właścicieli gospodarstwa rolnego p. Marii Kulowej w Czerminie pożar, który strawił dom mieszkalny, stodołę i oborę wraz z tegorocznym plonem. Straty wynoszą blisko 20 000 zł. (ck)

— **(Z życia Wlkp. Towarzystw Kółek Rolniczych.)** W związku z „Tygodniem Rolniczym”, odbędzie się w niżej wymienionych miejscowościach zebrania obwodowe, na których będą wygłoszone referaty przez pp. inżyniera Próchnickiego (o mleczności), inspektora Halladina (o roku ziemniaczanym) i inżyniera Temlera (o aktualnych sprawach rolniczych). Po referatach wyświetlane będą filmy: 3 listopada w Ostrzeszowie w sali p. Bielawskiego o godz. 10, 4 listopada w Kępnie w sali Hotelu Centralnego o godzinie 10-tej. Na powyższych zjazdach powzięte będą rezolucje w związku z „Tygodniem Rolniczym”, do walnego zjazdu, który odbędzie się dnia 13 listopada rb. w Warszawie. Poza tem odbędzie się wykłady: 3. 11. w Doruchowie o godzinie 18; 4. 11. w Krzyżowicach o godz. 17; 5. 11. w Trzebachowie o godz. 18; 6. 11. w Bralinie o godz. 12; 6. 11. w Świebie o godz. 18; 7. 11. w Laskach o godz. 18; 8. 11. w Trzcinicy o godz. 18; 9. 11. w Siemianicach o godz. 18; 10. 11. w Wyszanowie o godz. 18; 11. 11. w Grabowie o godz. 18; 13. 11. w Mikstatie o godz. 12; 13. 11. w Kotłowie o godzinie 17.

— **(Pożar.)** 27 października spalił się stajnia w pobliżu zabudowań p. Wencła stóg słomy. Pożar wznęcił dzieci, ba-

wiać się zapalkami. Dzięki straży pożarnej, pożar zlokalizowano.

— **(Przystanki dla pociągów pośpiesznych w Kępnie będą zniesione?)** W najbliższym czasie zwołana zostanie w ministerstwie komunikacji specjalna konferencja międzydyrekcyjna, na której istniejąca tendencja zniesienia w Kępnie przystanków dla pociągów pośpiesznych. Sprawa ta powinna zainteresować się jak najprędzej czynnikami przemysłowo-handlowymi i rolniczymi i poczynić energiczne starania w kierunku utrzymania tych przystanków.

— **(Zakończenie strzelania o mistrzostwo okręgu rychalskiego.)** W Rychtalu zakończone zostało strzelanie o mistrzostwo miasta Rychtala i gminy rychalskiej, z broni małokalibrowej. Ostępczym zwycięzcą w tych zawodach został p. Wysocki z Droszek. I. wicemistrzem został p. Morek z Droszek. II p. Kaszubkiewicz. Następne 7 miejsc zajęli pp.: Banaszak z Droszek, Mikulski z Rychtala, Walczak z Rychtala, Karolczyk z Sadogóry, Kamiński z Droszek, Zaremba z Proszowa i Haber z Rychtala. (ck)

— **Margonin.** (Nieszczęśliwy wypadek.) Rolnikowi S. spłoszyły się konie i pognały ul. Strzelecką, gdzie wpadły na schody domu mieszkalnego. Rolnik S. spadł pod konie i koła i doznał bardzo ciężkich okaleczeń. Konie popędziły dalej ulicą Kościelną i tu nieomal doszłyby do jeszcze większej katastrofy, gdyż w tej właśnie chwili wychodziły z ochronki dzieci i tylko dzięki przytomności umysłu jednej z sióstr, która jedno z dzieci w ostatnim momencie porwała z ulicy, obeszło się bez dalszych nieszczęść. P. Siódmę odwieziono do szpitala, gdzie wskutek odniesionych ran zmarł. — Podczas młócki zboża w Margoninie — wsi, dostał się w tryby maszyny 20-letni Stefan Pachowicz i doznał ciężkich obrażeń. Przeniesiony do szpitala zmarł.

— **(S. M. P.)** W niedzielę obchodziło tu Stowarzyszenie Młodych Polek 5-lecie swego istnienia. Uroczyste nabożeństwo odprawił ks. prob. Napiątek. Podczas nabożeństwa przystąpili wszystkie drużyny do Stolu Pańskiego. Po sumie odbyło się uroczyste zebranie na salce parafialnej. Prezesa drużyna Tymianka wygłosiła referat na temat „Wierna służba organizacji”, dając pogląd na pięcioletnią pracę S. M. P. Wieczorem odbyło się przedstawienie amatorskie p. t. „Bolszewik w spódnicy” i „Biuro strzeżeń”.

— **(Usiłowany zamach.)** W ub. tygodniu usiłowano dokonać zamachu na kupca Władysława Matczyńskiego, zamieszkałego przy Rynku. Jakis osobnik strzelił przez okno do sypialni p. Matczyńskiego. Kula rozbiła szyby i prześledziła przez pościel, ugrzęzła w koldrze na drugim łóżku, na szczęście nie raniąc nikogo. Podejrzanie o dokonanie tego czynu padło na lokatora Metzgera, który w krytycznym dniu miał rzekomo już po południu wyjechać i chociaż w czasie tym go nie widziano, to jednak kręcił się po mieście jeszcze o godz. 11 w nocy, a na drugi dzień znikł bez śladu. Po kilku dniach Metzger jednak powrócił i wzięty w krzyżowy ogień pytań, przyznał się do winy. (mh)

— **Miedzichód.** (Pożar.) W ub. poniedziałek spaliła się w Krzyżówku stodoła ze zbożem i narzędziami, własność Marjana Sykoly. Pożar powstał prawdopodobnie od podpalenia. Policja wszczęła śledztwo w tym kierunku. (wm)

— **Modrzejów.** (Wieczornica.) Akademja misyjna, urządzona tutaj, miała przebieg podniosły. Po nabożeństwie udano się na salę parafialną, gdzie słowo wstępne wygłosił duszpasterz. Po śpiewie i deklaracji wygłosił bardzo zajmujący referat ks. prob. Dzierżkiewicz.

— **(Kradzież.)** Do piekarni p. W. Lewandowskiego włamał się złodziej i skradł około 15 ctr. pszenicy. — Z mieszkania fryzjera p. Duszyńskiego skradziono 180 zł i nowe ubranie. Dotychczas złodziei nie wysledzono. (kj)

— **Orchowo.** (Na gorącym uczynku.) W lokalu p. Jana Przybylskiego ujęto przy kradzieży noży, widelców i nakryć stołowych Niemca Baslera, zatrudnionego w Land. Zentr. Genossenschaft w Orchowie. Jak stwierdzono, B. proceder ten uprawiał już od dłuższego czasu, albowiem każdego dnia, gdy Basler przybył do lokalu na obiad, stwierdzono zawsze pewne braki. Przeprowadzona rewizja domowa dała wynik pozytywny.

— **Ostrów.** (Koncert.) Drugi z rzędu koncert szopenowski odbył się tu w Teatrze Miejskim przy wypełnionej widowni. Program był wielce urozmaicony. Słowo wstępne o działalności komitetu szopenowskich w Polsce i zagranicą wypowiedziała p. prof. Danecka. Z chórow brały udział w koncercie: „Echo”, Tow. Śpiewackie i „Lutnia” z Krępy. Połączonymi chórmi dyrygował p. prof. F. Kowalski. Jako solistki wystąpiły z grą na fortepianie p. Sz. a. z śpiewem p. K. Szczodrowska. Ponadto była udatna melodeklamacja i balet według mazurka Szopena, oraz znakomicie zgrane trio na fortepian, skrzypce i wiolonczelę. Całość staranna i utrzymana na wysokim poziomie.

— **(Srebrne gody.)** W niedzielę obchodził 25-letni jubileusz pożycia małżeńskiego mistrz stolarski p. Ignacy Ra-

nert z żoną swą Stanisławą z domu Balcerak, a w czwartek obchodził go miejscowy prezes Tow. Restauratorów p. Jan Kościelak z żoną Stanisławą z d. Bak.

— **(Egzamin.)** Egzamin mistrzowski w zawodzie ślusarskim zdał pracownik tutejszej gazowni p. Otton Krupa.

— **(Zgon.)** Zmarł tu w sędziwym wieku emeryt, naczelny woźny miejski śp. Sylwester Kajzer. Zmarły był tu ogólnie znany i jest współzałożycielem najstarszego u nas Tow. Śpiewackiego. Wychował licznych synów i córki, którzy obecnie wszyscy są samodzielnymi. (n)

— **Powidz.** (Ulotka przeciw O. W. P.) Jak po innych miastach, tak i u nas rozrzucono i rozdawano drukowany w Warszawie pamflet przeciw młodym z O. W. P. Rozrzucając ulotki zajęli się „ludzie” z ramienia jednego z znanych „dygnitarzy” miejskich. Społeczeństwo przyjęło ulotkę tem. na co w całej pełni zasługiwała — z pogardą i — uśmiechem. Wszyscy tu bowiem są samodzielnymi — jak kto siedzi.

— **(Nowe przedsiębiorstwo.)** Nowe przedsiębiorstwo rzeźnicze otworzył w tych dniach w mieście naszym p. Jan Jasiecki. — Nowa placówka polskiego chrześcijańskiego rzemiosła mieści się przy Rynku nr. 3. Nowemu przedsiębiorstwu „Szczęść Boże!” (bz)

Piaski

Agencję „Kurjera Poznańskiego” przejmuje z dniem 1 listopada 1932 r.

p. Leszczyński

Piaski

Zamówienia oraz przedpłatę na listopad i dalsze miesiące prosimy uskutecznić oddać tylko w wyżej wspomnianej agenturze, która przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.

Dostawa jeszcze tego samego dnia

— **Śrem.** (Srebrne gody.) W ubiegłym tygodniu obchodzili państwo Pałuchowie ze Śremu 25-lecie pożycia małżeńskiego. W intencji Jubilatów odprawiono w kościele parafialnym mszę św. — **(Poświęcenie salki.)** W ubiegłą niedzielę odbyło się uroczyste poświęcenie nowej salki zebrali w Domu Katolickim. Aktu poświęcenia dokonał miejscowy proboszcz ks. radca Michalski. Salkę zbudowano kosztem 2000 zł dzięki ofiarności pewnej osoby. (ek)

— **Środa.** (Koncert szopenowski.) Staraniem lokalnego komitetu dni chopinowskich odbył się w niedzielę koncert. Słowo wstępne wygłosił dr. Musiał, wykład zaś o życiu i twórczości Chopina prof. gimnazjalny Szyperski. Recital muzyczny najlepszych utworów Chopina wykonał pianista — zakonnik O. Aleksy Conus.

— **(Święto Chrystusa Króla.)** Tut. parafia obchodzi uroczystości święto Chrystusa — Króla. W sobotę 29 bm. odbędzie się spowiedź św. dla organizacji katolickich, w niedzielę uroczyste nabożeństwo i akademja. (ak)

— **Swarzędz.** (Ruch budowlany.) W ostatnich trzech latach pobudowano w Swarzędzu i okolicy wiele nowych budynków na rozparcelowanych gruntach pp. dr. Kowalskiego i Górczyńskiego. Cena mtr. kwadr. zależnie od położenia i jakości ziemi wynosiła od 60 gr do 2.50 zł. Tak na rozparcelowanej ziemi p. Górczyńskiego stanęło przeszło 30 budynków, zaś w Rynku stanęły dwie okazałe kamienice na miejscu dawnych parterowych budowli.

— **Szamotuły.** (Koł w oknie wystawowym.) W czasie ładowania towarów na wóz właściciela firmy Konsum w rynku spłoszył się koń i padł w okno wystawowe składu rzeźniczego p. Stanisława Gieremka, rozbijając szybę w drobne kawałki. Strata wynosi kilkaset złotych.

— **(Nieuczciwa konkurencja.)** W domu przy rynku nr. 1 istniał od pewnego czasu handel żydowski pod firmą „Tani sklep”. Żydzi sprzedawali swe towary po bardzo niskich cenach, stwarzając groźną konkurencję chrześcijańskim kupcom. Obecnie nikogo nie zdziwiło, gdy urząd skarbowy, zajmując prawie wszystkie towary za zaległe podatki, towary wywoził. A zatem Żydzi sprzedawali tanio, bo nie płacili podatków.

— **(Z Bractwa Strzeleckiego.)** Na ostatnim zebraniu wybrano prezesem p. Edwarda Karpińskiego, zast. prezesa p. Stanisława Mańczaka, ławnikami pp. Jana Jęczkowskiego i Michała Jarmużkiewicza.

— **(Kradzież.)** Nieznani złodzieje weszli przez otwór w strychu do mieszkania robotnicy Franciszki Rybarczykowej i skradli pierzynę i kilka kg. pierza. (se)

— **(Wyrok sądu okręgowego.)** Sesja wyjazdowa sądu okręgowego pod przewodnictwem sędziego okr. p. dr. Cyprjana rozpatrywała w ub. poniedziałek dwie sprawy. Oskarżonego o podpalenie stodoły rolnika Stanisława Starostę z Karoliny uwolnił sąd, po przesłuchaniu 11 świadków od winy i kary. Za postrzeżenie nauczyciela p. Próchnickiego i pobicie żony jego w czasie zabawy „Sokoła” w Dobrojewie zasłodził na ławie oskarżo-

nr 6 083

wszędzie do nabycia zł 20,-

nych Harjan Karol, Gellertowie Andrzej i Franciszek, Bocian Kazimierz i Przybysz Ignacy. Sąd skazał tylko Harjana i to na półtora roku więzienia, resztę oskarżonych zaś uwolnił.

— **(Kradzież.)** Rolnikowi p. Dudzie w Przecławiu uprowadzili nieznani złodzieje w nocy cztery świnię, które następnie w odległości 2 km ubili. Strata wynosi około 250 zł. — Rolnikowi Schefflerowi w Słopanowie skradziono z mieszkanka dwa portfele i 20 złotych. Jako sprawców kradzieży ujęto Ericha Paschkego i Zygmunta Bętkowskiego, bez stałego mieszkania. P. Andrzejewskiemu Piotrowi w Różnowie skradziono 25 kur.

— **(Z cukrowni.)** Dnia 19 bm. odbyła się rano w kolegiacie msza św. na intencję pomyślnego i szczęśliwego przebiegu tegorocznej kampanji. O godzinie 12 uruchomiono cukrownię, w której znalazło zajęcie 630 robotników. Koniec kampanji przewidziany jest na 10 grudnia. (sc)

Z Pomorza

— **Grudziądz.** (Sprzedaż przymusowa majątków.) Dnia 2 grudnia odbędzie się w sądzie grodzkim w Grudziądzu przetarg 270-morgowego folwarczku po śp. rotm. Duchnowskim z Szembruksa, gdzie jest kościół, szkoła i stacja kolejowa. Ogłoszona została również sprzedaż przymusowa majątku Kitnowo, własność Elizy Mueller. Kitnowo, obejmujące 1660 morg, należy do najlepszych majątków na Pomorzu. Na gruncie majątku znajduje się tuż przy stacji kolejowej Boguszewo (linja Grudziądz — Jabłonowo) fabryka syropu i nowoczesna cegielnia. (ski)

— **Chelmża.** (Wszędzie brak gotówki.) Na zebraniu Koła Rodzielskiego przy tut. gimnazjum podał dyrektor tegoż zakładu do wiadomości, że z opłat szkolnych wpłynęło dotychczas około 900 zł, a należy się około 7000 zł. O ile dyrekcja nie zbierze w najbliższym czasie przynajmniej 1200 zł na zakup węgla, będzie zmuszona szkołę zamknąć.

— **(Pożar.)** W Brankówce spłonęło gospodarstwo, mianowicie dom mieszkalny, stajnia i stodoła, znajdujące się pod jednym dachem, współwłaścicieli Blenkego i Wackenhuta. W płomieniach zginęło kilka świń. Straty wynoszą przeszło 20 000 zł. (x)

— **Włocławek.** (Tragiczna śmierć.) W Runowie napadnięty został przez rozjuszonego stadnika pasterz Fr. Jak. Cieżko pokaleczony rogami J. zmarł jeszcze tego samego dnia. (x)

Z Kaliskiego

— **Kalisz.** (Śmiertelny wypadek.) Dn. 26 października około godz. 18 Imdorek Franciszek, zam. w Szczepiornie pod Kaliszem, jadąc na rowerze do domu, zderzył się z wozem 29 p. l. k., ponosząc śmierć na miejscu. (mk)

— **Konin.** (Wojewoda uciekł sołtysowi z wozu.) Mieszkaniec wsi Ratyn pow. konińskiego nazwiskiem Wojewoda został przez lekarza jako chory na tyfus przekazany do szpitala powiatowego św. Ducha w Koninie. W dniu 26 października odwoził sołtys chorego do szpitala. W drodze do Konina uciekł jednak chory z furmanki, tak, że mimo poszukiwań ze strony policji nie zdołano zbiega odnaleźć.

— **(Heine - Medina.)** Ostatnio zmarło w Koninie dziecko pp. Krotowskich na paraliż dziecięcy. Jak dotąd na szczęście więcej wypadków choroby paraliżu dziecięcego nie stwierdzono. (fr)

Postrzelenie czworga dzieci

W Bolewiku, w pow. nowotomyskim, strzelający do zająca Ernst Saage z Bolewica postrzelił trzy córki rolnika Jana Kaszewskiego w wieku 3—7 lat i 5-letniego Gustawa Bielkego z Bolewica. Dwie dziewczynki zranione w okolicy oczu odstawiono do kliniki w Poznaniu, jedną do szpitala w Nowym Tomyslu, chłopca zaś pozostawiono w leczeniu domowym. (kl.)

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

KOLLOKACJA W TEATRZE WIELKIM

Pierwszy miesiąc sezonu muzycznego w Teatrze Wielkim przedstawił stan gospodarki, możliwej w naszych warunkach, tak jasno, że można ją o-mówić i wyciągnąć wnioski.

W Teatrze Wielkim mamy, jak wiadomo, kollokację. Mieszkają w nim obok siebie koncerty symfoniczne, oraz opera i operetka. Koncerty i opera mają swoją publiczność, która zapelnia salę i dostarcza, w pewnych granicach fluktuacji, stałych gości. Najbardziej jest frekwentowana operetka, mimo, że z jej utrzymaniem łączą się największe koszty i jest deficytowa, jak to dyr. Wojciechowski w rozmowie dziennikarskiej był stwierdził. Jest w tem paradoks, który trzeba rozwiązać. Na szczęście rozwiązanie jest łatwe, jak się przy końcu okaże.

Opera poniosła w całej Polsce przed rokiem ostateczną katastrofę, która była w wielkiej mierze dziełem samego życia, ale dokonała się z wydatną pomocą ZASP'u. Z tej klęski zdołała uratować tylko dorywcze przedstawienia po niektórych miastach (z wyjątkiem Warszawy, gdzie jest stała, ale niemniej dorywczo zorganizowana i prowadzona). Proceder jest co do solistów taki, że ma się na miejscu pewne minimalne kadry i sprowadza się do nich resztę sił, czerpaną z obfitego rezerwoaru bezrobotnych śpiewaków polskich. W ten sposób można wystawić pewne opery, przeważnie stare, gdyż wszyscy śpiewacy je znają, a na przynętę biorąc taką czy inną gwiazdę, specjalistkę do Gildy, do Mimi itp. Nie zapewniamy to poważnego artystycznego poziomu, lecz nie o niego w danej chwili idzie. Parę tysięcy publiczności lubi rozrywkę, jaką jest opera. Dla tych paru tysięcy urządzi się od czasu do czasu wieczory, na które ta publiczność przychodzi i usprawiedliwia, tem ich istnienie.

O kulturze artystycznej trudnoby przy tem mówić. Na racjonalną politykę operową potrzebne są miliony subwencji, na które dzisiaj miasta nie stać. A zresztą zdarza się i tak, że kosztuje to miliony, a z racjonalną uprawą artystyczną niewiele ma wspólnego, zwłaszcza gdy pod jednym dachem żyje opera i operetka, ta ostatnia o tyle właśnie od pierwszej kosztowniejsza, ile od niej niższa i niepotrzebniejsza.

Dla tego można uważać, że Poznań szczególnie wybrnął z dylomatu, jaki nasuwa z jednej strony owe parę tysięcy amatorów rozrywki, z drugiej zaś rzesze amatorów muzyki. Dał i jednym i drugiemu to, czego pragnął, a opędził to kosztem, wynoszącym ledwie cząsteczkę tego, co dawniej Teatr Wielki był kosztował. Idzie tylko o to, aby współzycie było dla obu stron jak najmożliwsze i technicznie najłatwiejsze. W każdym razie opera jest w Poznaniu subwencjonowana, jak na nasze warunki kryzysu, bardzo hojnie, otrzymuje darmo gmach i różne inne świadczenia, a co najważniejsze ma prawie za darmo — bo za minimalną dopłatą przedsięwzięcia — orkiestrę, ten czynnik nieodzowny a najdroższy. Ta sama orkiestra służy także i sztu-

ce, bo wykonywa koncerty symfoniczne i w ten sposób problem dobrze się rozwiązuje.

Inna rzecz, że w tem wszystkim wytworzyła się sytuacja niezwykle o tyle, iż mamy same premjery. Oczywiście co do wykonania, bo o wystudjowaniu nowej opery — o wystudjowaniu poważnem — trudno myśleć w tych warunkach. Koncerty są również premjerami z samej natury rzeczy. Ma to swoją siłę przyciągającą, która dla kasy nie jest obojętną. Tem niefortunnie płacze się w tem wszystkim nie-szczęsną operetką, która wymaga sporych wkładów, więc ją trzeba „zgrzywać” pod rząd, ile możliwości, a amatorów zbyt wielu niema. Poznań był za małym miastem na jedną operetkę, jak się okazało poprzednimi laty, co dopiero na dwie, tyle zaś obecnie posiada. Okazuje się zatem, że żadna z nich nie opiera się na zdrowej podstawie kalkulacyjnej, a konkurując ze sobą, walczą one o tę niedostateczną publiczność, jaką wogóle dla operetki wchodzi w rachubę, tak, jakby czekały na rozstrzygnięcie słuchaczy, o którą z nich jest za dużo. Mojem zdaniem jest za dużo o tę z teatru Wielkiego i to w każdym razie nie miejsce dla niej.

Mamy jeszcze przed sobą parę miesięcy sezonu zimowego. W tym czasie sytuacja powinna wyjaśnić się ostatecznie; a to w sensie gospodarczym, że tak powiem, bo o artystycznym już wyżej była mowa. W każdym razie pewnem już dzisiaj jest to, że współzycie przedstawień operowych z koncertami symfonicznymi jest możliwe dla obu stron i pod pewnymi warunkami organizacja będzie dla obu stron jeszcze korzystniejsza aniżeli dzisiaj. Naturalnie z tem zastrzeżeniem, że miasto będzie nadal utrzymywało orkiestrę, jako najważniejszy czynnik składowy obu imprez. Wydaje mi się, że dwa przedstawienia opery na tydzień zaspokaja, biorąc ogólnie, ten zastęp publiczności, który może im zapewnić frekwencję. Utrzymując tę normę, możnaby mieć najlepsze w danych warunkach „kasy”, a, co najważniejsza, kollokacja opery z koncertami byłaby dla obu stron korzystniejszą, dając możność uniknięcia ścisłości co do prób i przygotowań. Naturalnie przy odpowiednich warunkach mógłby wskoczyć w miesiąc jeden czy drugi nadprogramowy wieczór opery czy symfoniki, o ileby nie uszczuplał czasu na przygotowanie poprzednich lub następnych produkcji. Teatr Wielki miałby wtedy koncerty i operę, a stanowczo i bezwzględnie wykryć należało operetkę, lokatorkę kosztowną, należąca do zupełnie innej sfery towarzyskiej, i w tym gmachu zupełnie zdeplasowaną.

To co piszę wyżej jest nietylko moja osobista myśl, ile rezultatem spostrzeżeń, jakie ze wszech stron mnie dochodzą. Publiczność w ogromnej części dawno doszła do tych wniosków, jakie powyżej się znajdują. A mistrz teatru rosyjskiego, Stanisławski mawiał, że „publiczność ma zawsze rację!”

Stanisław Wiechowicz.

JUTRZEJSZY KONCERT W TEATRZE WIELKIM

Solistką będzie śpiewaczka japońska p. Hatsue Yuasa, jak już donosiliśmy, która odśpiewa między innymi pieśni japońskie. Z przedstawień teatru japońskiego, jakie widzieliśmy przed niedawnym czasem w Poznaniu, przypominamy sobie dziwne dla nas, ale możliwe do uchwycenia subtelności muzyki japońskiej. Ilustrowała ona dramaty za pomocą dźwięków instrumentalnych i melopei wokalne. Instrumenty były egzotyczne, dominował wśród nich rodzaj ksylofonu i jakieś narzędzia „szczypane”, melopea sprawiała wrażenie, iż obraca się w ćwierciotach. Ciekawem będzie, jakie pieśni zaprodukuje nam p. Hatsue Yuasa: zwłaszcza czy będą „utemperowane” do naszych tonacji, czy atonalne?

Pod batutą prof. Stanisława Wiechowicza wykona orkiestra słynną uverturę Cherubiego „Woziwoda”, oraz czwartą symfonję Beethovena, która uzupełni cykl beethovenowski, przeprowadzany konsekwentnie przez sezon poprzedni i obecny. Zupełną nowością będzie zaanonsowana już na tem miejscu „Fantazja Górska” Zygmunta Noskowskiego. Dzieło to, najwcześniejsze chyba z kompozycji orkiestralnych, posługujących się nutą podhalańską, jest oparte w pierwszej części na znanym temacie „Cztery kozy, piąty cap” („W murawanej płwicy tańczyli zbojnicy”). Jest to jak wiadomo, nuta szybka, ruchliwa, z którą kontrastuje część środkowa „Fantazji” oparta na powolnym temacie o charakterze lirycznym i tęsknym, m.

Z tematem tym miesza się w kunsztownych skrótach nuta pierwsza i w końcu dochodzi do przeważającego głosu, służąc za podkład części trzeciej i ostatniej, która zamyka utworu namietnym wybuchem tanecznego szalu.

Zygmunt Noskowski był entuzjastą Podhala i często do Zakopanego jeździł. Jedną z jego pierwszych kompozycji była uvertura „Morskie Oko”, nieraz w Poznaniu grywana. „Fantazja Górska” jest o wiele mniej znana, mimo że nie ustępuje „Morskiemu Oku” w majsterstwie formy, a nastroje góralskie wyraża z ogromnie bezpośrednią siłą wyrazu i w momentach kulminacyjnych osiąga porywające, żywiołowe napięcie. Dobrze się stało, że poznamy to ciekawe dzieło.

Pisma nadesłane

„Przegląd Współczesny”, Nr. 126. Treść: S. Kutrzeba: „Duch prasłowiańskiego prawa w sprawach narodów słowiańskich”. — W. Natanson: „Dziecięta lata Maxwella”. — A. Krzyżanowski: „Skarb i waluta”. — M. Zdziechowski: „Problem Napoleona III”. — T. Brudzewski: „Szkoła we Włoszech”. — S. Pigoń: „Towiański na Litwie”. — S. Wędkiewicz: „Protestanci wobec zagadnień wojny i pokoju”. — I. Nathan Söderblom: — I. Wieniewski: „Ku słowiańskiemu odrodzeniu antyku”. — Przegląd miesięczny — Adres Red. Kra-ków, ul. Sławkowska 32.

ŻYCIE KULTURALNE

TRZECI ZJAZD POMORZANOZNAWCZY ZACZNIE SIĘ JUTRO W POZNANIU

Rozpoczynający się jutro w niedzielę trzeci naukowy zjazd pomorzoznawczy ma swój punkt ciężkości w drugim dniu, tj. w poniedziałek, wtedy bowiem zacznie się o godz. 9 zrana posiedzenie naukowe (Collegium Medicum, ul. Fredry), które po przerwie obiadowej będzie miało cag dalszy o godz. 15 i przejdzie następnie w posiedzenie administracyjne. Jutro jest przewidziany tylko wieczór zapoznawczy w Bazarze o godz. 17.

Na posiedzeniu naukowym będą traktowane dwa główne kompleksy spraw pomorskich: zagadnienia historyczne i zagadnienia prawne. W pierwszych zabierają głos pp: prof. dr. K. Tymieniecki, ks. Alfons Mańkowski, dr. Andrzej Wójtkowski, dr. Karol Górski, dr. Stanisław Bodn ak p. Rus Kusztelan i dr. Roman Lutran. Drugie będą omawiali pp: prof. dr. Alfred Ohanowicz, K. Kierski, Alfred Okłowicz i Antoni Kotużyński. Obrady będą oczywiście poprzedzone przez formalności wstępne, które zakończy wybór prezydium honorowego.

Drugi zjazd pomorzoznawczy zapowiada się jako nowy etap w pracy nad badaniem Pomorza, która przynosi wielkie korzyści nauce polskiej, a równocześnie posiada ważne oblicze praktyczno-polityczne wobec nieustannych ataków Niemiec na nasze granice zachodnie, posilkowanych przez wytrwale pracującą propagandę uczonych niemieckich.

NAUKA

Cygańszczyzna u Kraszewskiego. „Chata za wsią”, powieść głośna w swoim czasie, a i dzisiaj nie tylko czytana, lecz grana na scenie i nawet na film przerobiona (nieszczęśliwie) odznacza się, jak wiadomo, tem, że liczne są w niej słowa i zwroty, zaczerpnięte z języka cygańskiego Bohaterem bowiem jest cygan, który rozmawia z żoną wieśniaczką i przez to ja u-nieszczęśliwia Cygańszczyzna ta zajął się specjalista w zakresie języka Cyganów, profesor Uniw. Poznańskiego dr. Edward Klich i krótkie studium o niej zamieścił w „Pracach Filologicznych”, tom XV, cz. II. Prof. Klich wykrywa nienazwane przez Kraszewskiego źródła jego cygańszczyzny i krytykuje sposób jej użycia, wykazując, że jest on niejednokrotnie błędny. Źródłami temi były mianowicie słowniczek cygańszczyzny baskijskiej p. F. Michela, przedrukowany w „Historji średnich wieków” Lacroix i ks. Serwatowskiego słowniczek gwary cyganów karpaccich, wydrukowany swego czasu w „Przeglądzie Poznańskim”, mniej więcej około połowy XIX wieku. Ze sposobu, w jaki Kraszewski posługiwał się tym materiałem wynka, że języka cygańskiego nie znał on z własnych badań, ale że go zaczerpnął z powyższych źródeł drukowanych. Objaśnia przy tem prof. Klich wszystkie zachodzące w powieści wyrazy cygańskie i w osobnym rozdziale daje krótki przegląd dotychczasowych badań nad Cyganami, tj. nad ich pochodzeniem, wędrowkami i językiem. Podaje też parę słów o motywach cygańskich, zużytkowanych w literaturze pięknej.

Z Pol. Tow. Chemicznego. Oddział wileński odbył posiedzenie naukowe z referatem prof. W. Kraszewskiego pt. „Przemysł chemiczny po wojnie”.

Z Pol. Tow. Otolaryngologicznego. Sekcja wileńska odbyła posiedzenie na którym doc. Wąsowski wygłosił referat pt. „O pewnych udogodnieniach w diafonoskopji” a prof. Sumilo — sprawozdanie ze Zjazdu Otolaryngologicznego w Warszawie i z Międzynarodowego Zjazdu Otolaryngologów w Madrycie.

OCHRONA ZABYTEKÓW

Jeszcze napis na obrazie. Z powodu notatki ks. prof. dr. Dettloffa, zamieszczonej w naszym Dziale (nr. 462), nadesłał nam p. Bruno Bielawski nowe sprostowanie, którego wszakże nie zamieszczamy, gdyż ma ono za przedmiot i punkt wyjścia znów inny obraz, niż ten, który ks. prof. Dettloff w notatkach swoich dwukrotnie wymienił, wyraźnie scharakteryzował i miejsce, gdzie się znajduje, dokładnie określił.

OCHRONA PRZYRODY

Matecznik dla zwierzęcy. Dr Wł. Burzyński z Perehińska rzucił myśl abw w Karpatach Wschodnich utworzyć matecznik dla zwierzęcy. Stanowiłby on ostoję dla szeregu gatunków zwierząt jak: niedźwiedź, jeleni, wilk, dzik, ryś, wydra, kuna leśna, orzeł sęp, głuszc, ciętrzew, jarebek, sowy i ryby jak: pszczyk, głowacz, lipień. Projekt Dr Burzyńskiego przewiduje dwie alternatywy: utworzenie rezerwatu na terenie źródlisk i górnego biegu Czarnej Bystrzycy i Prutu (nadleśnictwa: Zielona, Rafałowa, Jaremecka, Mikuliczyn, Tatarów, Jahonica i Worochta) albo też na terenie źródlisk i górnego biegu Czeremiszów. Urzeczywistnienie tego projektu może uchronić od ostatecznego wyniszczenia ginącą zwierzęcą w Karpatach Wschodnich, a przedewszystkiem niedźwiedzia, którego ilość według statystyki Dr Burzyńskiego wynosi już najwyżej dwieście sztuk. (w)

MY I OBCY

ROZNY BILANS PROPAGANDY POLSKIEJ SZTUKI ZAGRANICĄ

Warszawa, 28 października.

Towarzystwo Szerzenia Sztuki Polskiej wśród Obcych zdało sprawę z szóstego roku swej działalności. Rok ten mimo trudnych warunków finansowych zaznaczył się ożywioną działalnością we wszystkich dziedzinach.

W ubiegłym roku zorganizowano dział Polski na Międzynarodowej Wystawie „L'Art Vivant” w Brukseli. Z ramienia Towarzystwa organizował J. Mortkowicz Dział Polski na Międzynarodowej Wystawie Pięknej Książki w Paryżu. Na Międzynarodowej Wystawie Sztuki Religijnej w Padwie Dział Polski organizował, jako komisarz W. Husarski. Dział ten objął 119 dzieł 63 artystów, z których dziesięciu zostało wyróżnionych medalami.

Na wystawie malarstwa w Genewie zorganizowano wystawy „Bractwa w. Łukasza” i „Szkoly Warszawskie”. Organizowali ją p. J. Iwaszkiewicz, jako komisarz i p. W. Bartosiewicz, jako przedstawiciel artystów.

Na Międzynarodową Wystawę Grafiki w „The Print Club” w Philadelphii wysłano 20 rycin i na takąż wystawę w „The Art Institute” w Chicago — 32 rycin.

Bogato obesłano Wystawę Teatralną w Salon d'Automne w Paryżu. Dział polski, organizowany przez dr. M. Tretera objął: 321 akwarel i rysunków, wykonanych przez 29 artystów, 137 fotografii oraz 24 makiety.

Dużym sukcesem jest uzyskanie w roku ubiegłym własnego Pawilonu wystawowego w Wenecji. Dział polski na tegorocznej XVIII Biennale organizował, jako komisarz, dr. M. Treter.

Co się tyczy pracy na przyszłość rozważano projekty wzięcia udziału, względnie zorganizowania następujących wystaw:

Międzyn. Wystawy Sztuki Ludowej w Brnie (1934), Wystawy Ceramiki w Sévres, Wystawy Malarstwa w Paderbornach, Wystawy „Stu lat Malarstwa Polskiego” oraz Wystawy prac P. Michałowskiego w Wiedniu, Wystawy Objazdowej Sztuki Polskiej w Ameryce, Wystawy Malarstwa Polskiego w Roerich-Museum w Nowym Jorku, Wystawy Sztuki Chrześcijańskiej oraz Międzyn. Wystawy Sztuki Dekoracyjnej (1933) w Medjolanie, Wystawy Sztuki Bizantyjskiej, oraz Wystawy Malarstwa i Rzeźby Polskiej w Paryżu, Międzyn. Wystawy Rzeźby Współczesnej w Zurychu, Międzyn. Wystawy Książki we Florencji, Wystawy Publikacji Artystycznych i drobnych Wyrobów Sztuki Ludowej w Rzymie, Międzyn. Wystawy Karykatur oraz osobno Wystawy Grafiki Polskiej w gmachu Secesji w Wiedniu, Wystawy Grafiki Polskiej w Moskwie, Lyonie, Madrycie, Barcelonie i Bilbao. Wystaw: 1. Książki, 2. Tkanin i Kilimów, 3. Wyrobów sztuki ludowej, 4. Grafiki w Amsterdamie, oraz projekt Wystaw Weneckiego Przemysłu Artystycznego i współczesnej sztuki francuskiej w Warszawie.

W zakresie muzyki Towarzystwo wzięło udział w Amerykańskim Kongresie Muzycznym, w Międzynarodowym Kongresie Konfederacji Koncertowych w Rzymie, w utworzeniu Biura Polskiego Międzynarodowej Konfederacji Koncertowej. Zorganizowano koncerty wymienne w Berlinie — prof. Z. Drzewieckiego i w Warszawie — prof. E. Fischera, dalej wieczory polskie w radio w Tuluzie i w Antwerpii. Tow. brało udział w organizacji Międzynarodowego konkursu tanecznego w Paryżu, Międzynarodowego konkursu tanecznego, śpiewaczego i gry na skrzypcach w Wiedniu, Konkursu Chopinowskiego w Warszawie, konkursu na kolendę dla radia w Roverato, koncertów symfonicznych w Bukareszcie i Kiszyniewie kameralnego w Genewie i propagandowego belgijskiego w Warszawie.

W zakresie literatury i teatru Towarzystwo brało udział w wystawach: „Goethe und Polen” w Gdańsku, Goethowskiej w Weimarze, w uroczystościach ku czci Goethego w Niemczech i w Polsce, w wystawie Rabindranatha Tagora w Kalkucie i międzynarodowym kongresie teatralnym w Paryżu. Wydano biuletyn teatralny p. t. „Le Théâtre en Pologne” i broszurę „Polens Geistes Antlitz” dr. A. Guttrwego.

Dyrektorem Towarzystwa jest dr. M. Treter. T. W.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Kobiety a idea IX Dnia Katolickiego

Dotychczasowe ustosunkowanie się społeczeństwa do walki z nieobyczajnością polega na tem tylko, żeby raz po raz wygłosić w gronie rodzinnym, czy w towarzystwie kilka pięknych sentencji na temat „co to za czasy dzisiaj bez jakiegokolwiek chęci wnikięcia w przychyni stwierdzonego zła bez intencji przeciwdziałania. Tym sposobem przysługująca się podobnym dyskusjom młodzież myśli sobie, że starzy jak zawsze marudzą, że w sposób podobny marudziło każde pokolenie, więc nie warto przywiązywać wagi do podobnych oświadczeń. I raczej można nieraz spotkać zdrowy odruch sprzeciwu przeciw nieobyczajności właśnie u osób młodszych, podczas, gdy wszyscy ci, których obowiązkiem byłoby wzięcie udziału w akcji czynnej przeciw pornografii woła poprzestać na obojętnym odwracaniu się od tych kwestyj lub na biernym, światobliwym zgorszeniu.

Na to, żeby móc, w myśl wyrażonej w programie IX. Dnia Katolickiego brać udział czynny w zwalczaniu nieobyczajności trzeba w pierwszym rzędzie stwierdzić istnienie w społeczeństwie naszym tego właśnie zła, dalej trzeba zadać sobie sprawę, tego, czy posiadamy jakiegokolwiek środki zaradcze i jakie, i wreszcie należy zorganizować systematyczną i stałą walkę ze złem i równocześnie entuzjastyczną propagandę dobra!

Kraj nasz nie znajduje się bynajmniej w położeniu wyjątkowym, jako pole propagandy nieobyczajności i pornografii, zło to rozlało się szeroką falą po całym świecie, szczególnie od czasu Wielkiej Wojny, która rozluźniła wszelkie więzy moralne, a po której ukończeniu nikt więcej tych z powrotem połączyć nie potrafił. Jednakże Polska znajduje się mimo wszystko w położeniu, gorszem od niejednego innego państwa w Europie, gdyż na jej terenie rozgrywa się najsilniej nieustająca od wieków walka, a teraz rozgorzała od nowa wojna między Wschodem a Zachodem, między cywilizacją łacińską, a bizantyjską - azjatycką, między bolszewizmem i nacjonalizmem. Kto z tych dwu wrogich sobie obozów zdobędzie nasz teren, ten zwyciężył przeciwnika, gdyż Polska stanowi klucz do serca Europy. A pozbawienie wschodni i zachodni nieprzyjacieli nasi pamiętają jeszcze hasło: „nierządem Polska stoi“, które im w rezultacie przyniosło w daninie bogate nasze ziemie, więc pragnęliby je wskrzesić od nowa i od nowa wykorzystywać.

Zasadniczym więc błędem, który popełnia wielu ludzi dobrej woli, jest przeoczenie faktu, że propaganda nieobyczajności u nas jest akcją zorganizowaną. Wielu osobom, a najwięcej kobietom wydaje się, że taki, czy inny obrazek, książka, film, przedstawienie teatralne dostało się do nas tylko przypadkiem, że nabył je przedsiębiorca, wskutek jakiegoś zbiegu okoliczności, lub przez nieuwagę, że więc wystarczy samemu omijać dany film i nie kupować odoń książki i... na tem koniec. A fakt, że tak bardzo mnożą się te „przypadki“, że nieobyczajność i pornografia szerzą się prędko i rozpościerają szeroko, prawda ta przeszuwa się jakos bokiem, ludzie przez wygodę i egoizm woła o tem nie wiedzieć. Tymczasem własna izolacja od zła i nawet izolacja całej rodziny i domu, nie wystarczają, gdy choroba moralna szerzy się wszędzie dokoła, podobnie nie wystarcza zamknięcie się w domu, gdy po-

zar wybuchnął w sąsiedztwie. — Raczej przeciwnie, należy obserwować każdy „przypadek“ pojawienia się nieobyczajnej publikacji i doszukiwać się związku z innemi podobnemi „przypadkami“. Wówczas z niewielkim trudem znajdzie się jakiś wspólny dostawca pornograficznych druków i ilustracji i znajdzie się stojąca poza nim wroga dla nas propaganda polityczna — Przekonamy się łatwo, że zło napływa z bolszewji i Niemiec, a znalazłszy w ten sposób źródło łatwo przekonujemy społeczeństwo, a przede wszystkim młodzież naszą, kto i dlaczego ją demoralizuje i łatwiej wzbudzimy odruch sprzeciwu.

Nie potrzeba jednakże ograniczać się wyłącznie do wykrywania zła, można nawet mieć satysfakcję ukarania go i uniemożliwienia dalszej podobnej akcji. Istnieje bowiem u nas bardzo skuteczne w tym względzie prawodawstwo przeznaczone do wymierzania sprawiedliwości za wszelkie przestępstwa z tej dziedziny. Ze tych kar i przepisów nie stosuje się niekiedy wcale — winne temu same społeczeństwo, które najczęściej nie zna własnego ustawodawstwa. Grona kobiece tak często utyskujące na „gorszych publicznosci“ nie wiedzą i nawet nie starają się dowiedzieć o tem, że władze nasze posiadają w ręku broń skuteczną dla zwalczania pornografii, tylko, że społeczeństwo nie wykorzystuje istniejących paragrafów, nie żąda ich zastosowania w poszczególnych wypadkach.

Istnieje więc możność znalezienia samych źródeł zła, istnieje możność reakcji, jednakże jeśli chodzi o podniesienie u nas poziomu moralnego wówczas nie można ograniczać się wyłącznie do akcji negatywnej. Trzeba szerzyć dobro kulturalne, budzić zainteresowanie dla wartości duchowych, dla piękna. Jeżeli w rodzinach, w domach, w salonach całe zainteresowanie skupiać się będzie wyłącznie dokoła spraw materialnych z pominięciem, lub zlekceważeniem dziedziny duchowej, wówczas trudno się dziwić, że z takiego nastroju bliżej do nieobyczajności, niż do ideałów.

Jeżeli jednakże wielką wagę przypisywać należy zorganizowanej akcji zwalczania nieobyczajności i pornografii nie można przeczyć starej prawdy, że jednak najwięcej znaczy przykład osobisty i osobista ingerencja. Być może, że sprawa to trudniejsza, wymaga bowiem większej odwagi cywilnej i większego wysiłku umysłu i serca. Tak łatwo można się ośmielić przez niechęć, a ludzie najbardziej obawiają się ośmieszenia. A jednak?... Jeśli kobieta w salonie, w kuchni, na plaży, na deptaku, w teatrze, czy na wystawie potrafi z taktem, z inteligencją ale zarazem z prostotą pokierować rozmową i zabawą tak by utrzymać ją na pewnym poziomie, wzbudzi napewno wdzięczność otoczenia, szacunek a nieraz i podziw. Kobiety posiadają wielkie wpływy, szczególnie na stosunki towarzyskie, ale rzadko wykorzystują je dla celów wyższych, duchowych.

Tylko więc połączenie tych dwu możliwości, zorganizowanej akcji stowarzyszeń żeńskich w wykrywaniu i karaniu zła, oraz osobistym oddziaływaniu każdej ideowo czującej kobiety na jej bliższe i dalsze otoczenie stanowić będzie siłą i skuteczną przeciwwagę dla działalności destruktywnej potęg anonimowych.

leć wszystkim katolickim i narodowym organizacjom kobiecym kończy się refleksją następującą.

Jak widzimy w zakresie zwalczania pornografii mamy wystarczające ustawodawstwo, by przeciwstawić się tej zgniliznie moralnej. Pomimo to z coraz to większą siłą przesiąka pornografia do polskiego organizmu społecznego. Wynikałoby z tego, że obowiązujące przepisy prawne nie są dostatecznie przestrzegane tak ze strony społeczeństwa, jako też powołanych do tego władz.

Mimowoli cisną się na usta słowa Konarskiego: „Nie prę ja, że wiele bardzo dobrych Praw nasi nam zostawili Przodkowie, których i mało, na wiek nie tak zepsowany jak nasz jest, byłoby zadosyć. Ani przeczę, że my w takich żyjemy czasach, w które gdy potomkowie nasi pilniej patrzeć się zechcą, ta osądzą nas, że ile w wymyślaniu i postanowieniu praw naszych jesteśmy pilni, tyle jesteśmy w ich zachowaniu niedbali. Przecież jednak co gwałt ciał chorych czynimy, póki jeszcze jaka jest życia nadzieja, toż i w chorobach Rzepły nam czynić należy. Nie trzeba by zaniedbywać, choćby do stopnia i najgorszego przyszły“.

Najlepsze prawo okaże się bezskuteczne, jeżeli nie znajdzie posłuchu, jeżeli nie będzie miało zapewnionej egzekutywy. Wysoko wartościowe okólniki M. S. W., w sprawie zwalczania pornografii nie znalazły dotychczas pełnego zastosowania, przebrzmiały one bez echa, zapomniano o nich. Z drugiej strony społeczeństwo, nie doceniając zgubnych skutków szerzącej się pornografii, nie uczyniło poważniejszego wysiłku w kierunku samoobrony przed zalewem bezwstydu. Tu konieczna jest współpraca społeczeństwa z władzami.

Echa wizyty miss Marie Machin w Polsce

Pobyt p. Machin w Polsce trwał wprawdzie kilka dni tylko, ale mimo to wprowadził dużo, w Poznaniu, dzięki uprzejmości prof. Żółtowskiego, zapoznała się z ustrojem naszego uniwersytetu. Własnością zainteresował ją samorząd Domu Akademickiego i ustrój Bratniej Pomocy.

Z Poznania udała się p. Machin do Warszawy i Krakowa, a w drodze powrotnej wzięła udział w Międzynarodowej Konferencji Tow. Naukowego Wykształcenia, który odbył się w sierpniu w Nizy. Z Polski w konferencji tej wzięli udział p. Michalska i p. Kielski z Warszawy.

Od czasu pobytu p. Machin w Poznaniu minęły już tygodnie i w międzyczasie przyniosła prasa wiadomość, że nad maleńką jej ojczyzną, Porto-Rico, przeszła tragiczna fala zniszczenia i śmierci (trzęsienie ziemi). Ci co poznali tu milego, egzotycznego gościa może na chwilę zadumali się nad jego wątpliwym obecnie losem życia — aż tu niespodziewanie pewnego dnia przyniosła poczta list od p. Machin, czującej się w obowiązku podziękować za gościnne przyjęcie, jakiego doznała w Polsce.

List ten był prawdziwą niespodzianką, bowiem przyzwyczailiśmy się dotychczas do ugaszczania i oprowadzania cudzoziemców w naszym kraju, ale podziękowaniami to nas dotąd nie zepsuli.

List p. Machin szedł z Porto-Rico miesiąc. Wynika z niego, że p. Machin, mimo tak przelotnego u nas pobytu i mimo zwiedzenia w swej podróży 11-tu krajów o wysokiej kulturze europejskiej, spamiętała dobrze nie tylko to, co ją u nas zainteresowało z punktu widzenia fachowego, ale utkwili jej również w pamięci wszystkie dowody życzliwości i gościnności, jakich zaznała od całego szeregu osób, jak panie Zofja Casanova Lutosławska, Zofja hr. Zamoyńska, Ludwika Wolska, ks. Lubomirska, Zyszczeńska, Szeliska i Suchodolska oraz prof. Żółtowski. Spamiętała przytem bezbłędnie niełatwe nasze nazwiska i dla każdej z pań znalazła osobne słowa uznania. Szczególnie miła jej była możność porozumienia się w swym rodzinnym języku tj. po hiszpańsku, z p. Lutosłowską.

Jeśli zaś chodzi o wrażenia z terenu badań pedagogicznych, jakie przeprowadziła, to zwłaszcza zwiedzane szkoły w Warszawie uznała za stojące na równi z najlepszymi szkołami europejskimi, jakie w podróży swej napotkała.

Kongres Wychowawczy w Nizy był podobno bardzo interesujący. Polska była na nim dobrze reprezentowana, a nasza wystawa szkolna należała do najpiękniejszych. P. Machin nabyła na niej szereg prześlicznych pamiątek, jako wspomnienie po swej podróży po Europie, a zwłaszcza z pobytu w naszej ojczyźnie.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Łączymy się dziś myślą przy pomn ku Najświętszego Serca Pana Jezusa, składając Mu hołd najgłębszy — niestety nie jedna z nas przybyć nie będzie mogła — urządzając w własnej parafii ohchody ku czci Chrystusa — Króla.

Z naszych Kół powiatowych otrzymujemy następujące wiadomości:

Na ostatnim zebraniu Kola śremskiego przewodnicząca p. Ewa Krzysztopor-ka zdawała sprawozdanie z kolonii letniej w Śrebie, z której korzystało w tym roku 50 chłopców ze Śląska, a następnie zaczęła gorąco członkinie do wzięcia licznego udziału w pielgrzymce kobiet z całej Polski w dniach 5 i 6 listopada b. r.

Po omówieniu spraw ogólnych i Kółek Włościanek — przewodnicząca gnieźnieńskiego Kola Ziemianek p. Aleksandra Brzeska wygłosiła b. interesujący a zawsze aktualny referat p. t. „Pani Domu“.

Na zebraniu Kola strzebińskiego p. Kozłowska z Kieka przedstawiła całokształt hodowli bylin.

Po sprawozdaniu przewodniczącej p. Marii Skrzydlowskiej z kolonii letniej urządzonej przez Ziemianki pow. strzebińskiego, referowano o pracy w Kółkach Włościanek, poczem zebrano pewną kwotę na fundusz uczczenia pamięci s. p. Żwirki i Wigury.

Jeszcze nie przebrzmiały radosne chwile „wesela“, a już zaroilo się w dworze łaszczyńskim. Pani Pułkownikowa Szczaniecka zaprosiła bowiem wszystkie członkinie swego powiatu na zebranie 10-lecia istnienia Kola Ziemianek rawicko-łaszczyńskiego.

Zebranie zagoiła serdecznym przemówieniem p. Filisiewiczowa z Przybina, wyrażając najgorętsze podziękowanie p. Pułk. Szczanieckiej za jej tak owocną pracę, jako długoletniej przewodniczącej tamtejszego Kola.

Pani Kurnatowska z Sobiałkowa w obszernym sprawozdaniu zilustrowała 10-letnią działalność Kola rawicko-łaszczyńskiego — intratny to bilans czynu i pracy.

Przebieg zebrania, jako i mile serdeczne przyjęcie gościnnych Gospodarzy pozostaną wszystkim w długiej pamięci.

W sobotę, dnia 5 listopada b. r., odbędzie się w Gnieźnie na sali św. Wawrzynca — Targ jesienny, nasion klaczy, przetworów owocowych itp., urządzony przez gnieźnieńskie Kolo Ziemianek, wspólnie z Kółkami Włościanek pow. gnieźnieńskiego. Otwarcie Targu o godz. 10-tej. O godz. 11-tej nadzwyczajne wspólne zebranie gnieźnieńskiego Kola Ziemianek. Związku Pań Domu, Oddział w Gnieźnie, i Kółek Włościanek pow. gnieźnieńskiego.

W sprawie pielgrzymki do Częstochowy Związek Kółek Włościanek rozesłał obszerny okólnik z dokładnymi informacjami do przewodniczek wszystkich grup oraz prezesek Kółek. Prosimy wszystkie uczestniczki o zainteresowanie się powyższym okólnikiem.

W następną środę, dnia 2 listopada b. r., jako w Dzień Zaduszny audycja Tow. Ziemianek w Radio nie odbędzie się.

W związku z hasłem tegorocznego Dnia Katolickiego została wystawiona „Dobrej Książki“ w dawnym lokalu Cukierni Ziemiańskiej przy ul. 27 Grudnia 17, która trwać będzie włącznie do dnia 6 listopada.

Powyższą wystawą Generalny Komitet Dnia Katolickiego pragnie przyczynić się pozytywnie do realizacji tegorocznego hasła, wywołującego społeczeństwo do walki z pornografią.

Polecamy najgoręcej modlitwom członków naszych dusze s. p. Józefy Węzka z Myjomic, b. członka Zarządu Tow. Ziemianek Wlkp., a jedną z najgorliwszych i najszlachetniejszych pracownic na n. wie społecznej.

Siostrze Jej Czcigodnej Patronce naszej p. Ordynatowej Niegolewskiej składamy imieniem całego Towarzystwa wyrazy najgłębszego współczucia.

Od redakcji

Na wyrażone wobec nas życzenie stwierdzamy, że przemówienie posłanki Grossmanówny nad trumną śp. Anieli Tułodziekiej podane było w zeszłym „Ruchu Kobiet“ w skróceniu. Nadmieniamy, że również przemówienie pani Rozmiarkowej ogłosiliśmy w skróceniu.

Akcja kobieca w obronie moralności

Do poszczególnych organizacyj kobiecych należących do Akcji Katolickiej rozesłano okólnik zredagowany przez Komisja Kobieca przy Generalnym Komitecie IX-go Dnia Katolickiego.

Komisja stwierdziła, że w społeczeństwie całem zauważyć można ogólne obniżenie poziomu moralnego społeczeństwa i zanik wrażliwości pojedynczych osób i opinii publicznej. Okólnik wymienia poszczególne objawy tego obniżenia poziomu, zwraca uwagę na ustosunkowanie się różnych grup kobiecych do tych objawów, wreszcie podaje skuteczne środki zwalczania obojętności na przejawy moralne społeczeństwa.

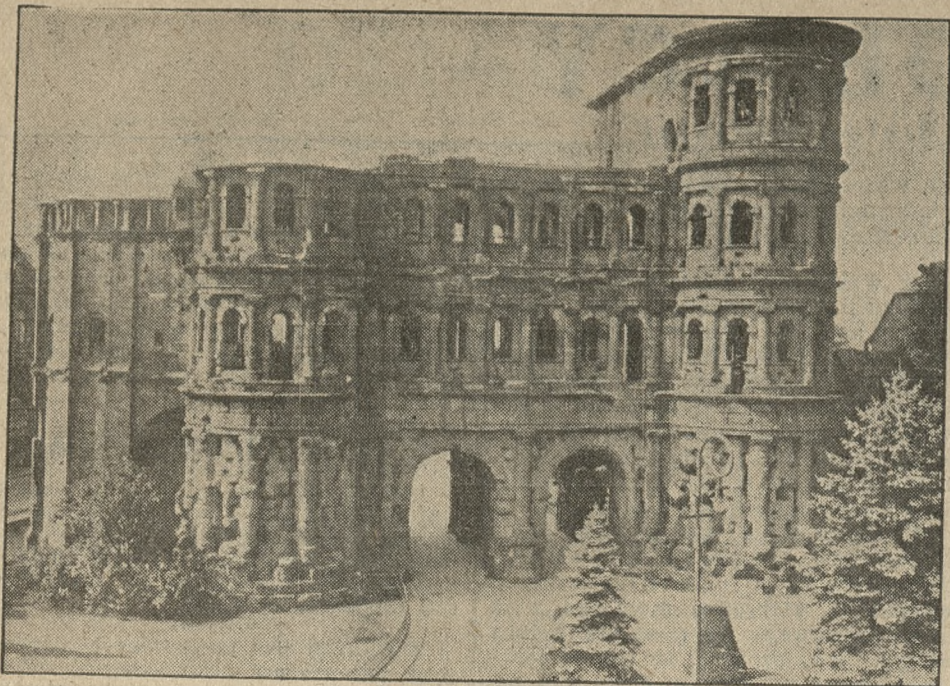
W ogólnej treści okólnik żąda usunięcia rozdzwiku między prawem a moralnością.

Prawo przeciw nieobyczajności

Wszystkim tym, którzy pragną wraz z całym światem katolickim brać udział w zwalczaniu nieobyczajności, zwrócić należy uwagę na bardzo ważną i pożyteczną publikację.

Nakładem i drukiem „Ostoji“ w Poznaniu, ukazała się broszurka p. n. „Prawo przeciw pornografji“, zawierająca, zebrane przez Władysława Olekse polskie przepisy prawne dotyczące: prawa prasowego i prawa o widowiskach oraz cenzury filmowej wraz z objaśnieniami wykonywania przepisów. Autor podaje również odchylenia paragrafów w poszczególnych byłych zakonach, a także przepisy międzynarodowe i polskie zobowiązania w stosunku do zawartych konwencji.

Broszurka, której nabycie należy za-

Pięknemu zabytkowi budownictwa rzymskiego, bramie Porta Nigra w Trewirze, grozi obecnie poważne niebezpieczeństwo zawalenia. Wobec tego na skutek interwencji urzędu opieki nad zabytkami sztuki rzymskiej, władze policyjne zamknęły całkowicie komunikację przez Porta Nigra.

Zawrotne cyfry

Co to jest biljon? — Stare i młode planety — Ciemne gwiazdy

Uczni amerykańscy określają wiek naszej ziemi na dwa biliony lat. Przeciętnemu laikowi twierdzenie takie może wydać się głośnym. Bo czyż są jakie dane, na zasadzie których możnaby dojść do ustalenia czasu istnienia naszej planety?

Otóż niedowiarcom tym należy zwrócić uwagę na fakt, że nowoczesne metody określania wieku globu ziemskiego, zasadzają się na poznaniu właściwości materii radioaktywnych. Rad i cały szereg pokrewnych pierwiastków mają właściwość bezustannego wyrzucania z siebie atomów tak, że z czasem całkowicie się rozpadają, względnie zamieniają w inne pierwiastki. Proces ten daje się czasowo ściśle określić. Samozwycię, wzgl. przetworzenie się w inne materię pół gramu radu, trwa około tysiąca siedmuset lat, zatem biorąc pod uwagę istnienie na ziemi pewnych radioaktywnych substancji, można w przybliżeniu obliczyć wiek naszej planety.

Przypatrzmy się teraz wyliczonej przez uczonych Amerykanów cyfrze: dwa biliony lat i powiemy odrazu, że takiego kolosa cyfrowego umysł ludzki wogóle ogarnąć nie zdola. Jedynie przez porównanie można wytworzyć sobie o nim jakieś pojęcie. Pomyślimy: jeden milion sekund „uzbiera” się już w przeciągu dwóch tygodni, lecz dwa biliony sekund nie upłynęły jeszcze od zarania historii ludzkości. Od zamierzonych wydarzeń dziejowych jak: powstanie nauki Buddy; założenie przez Ramzesa olbrzymiego państwa nad Nilem; wyprawa Aleksandra Wielkiego do Indii — nie minął dotąd nawet jeden biljon sekund. Jednakże dwa biliony lat, mierzone na zegarze wydarzeń kosmicznych, nie przedstawiają wcale dużego okresu czasu. Toć „wiek” naszego słońca którego dziećmi są ziemia i inne planety być musi z natury rzeczy, znacznie większy, a słońce nie należy do najstarszych gwiazd wszechświata; są znacznie „leciwsze” ciała niebieskie, wobec czego dojść możemy do jeszcze bardziej fantastycznych cyfr.

Według stwierdzeń astronomów, słońce należy do typu żółtych gwiazd, będących — że się tak wyrazimy — w „sile wieku”. Najmłodszymi planetami są gwiazdy — olbrzymy, o czerwonym połysku, po których w kolejności starszeństwa idą gwiazdy białe (Sirius), następnie żółte (słońce), a po nich znów czerwone gwiazdki-karzeł-

ki, znajdujące się już w stanie wygasania. Tak więc kolor czerwony jest zarówno barwą starości, jak i młodości ciał niebieskich. Lecz najstarszymi są niezliczne ciemne gwiazdy, które dawno już zgasły i które na zawsze pozostaną dla oka ludzkiego niewidzialnymi. Kr.

Stulecie papierosa

W roku bieżącym przypada setna rocznica „wynalezienia” papierosa. W r. 1832, podczas wojny domowej w Egipcie, pewien żołnierz egipski napoił karawanę z tytoniem i fajkami. Niemal wszystkie gliniane fajki (innych jeszcze wówczas nie znano) potłukły się. Namiętny pałacz znalazł jednak wyjście z trudnej sytuacji: wyjął z zanadru skrawek indyjskiej, białej, wysypał nań garść tytoniu, zwął i zapalił — tak powstał papieros.

System „owijania” tytoniu w papier, uważany wówczas mylnie za szkodliwy dla zdrowia, zapożyczony od Egipcjan, Turcy, a w czasie wojny rosyjsko-tureckiej przedostał się do Rosji. Pierwszymi producentami papierosów byli Grecy. Im dzisiejsi palacze zawdzięczają wini rozwój przemysłu papierosowego. W r. 1861 przybył do Londynu dywizjonowany kapitan służby rosyjskiej, Grek Teodoridi, i założył na Leicester-Square pierwszy sklep z papierosami. Odtąd moda na papierosy rozpowszechniła się po całym świecie.

Początkowo wyrabiano papierosy tylko z ustnikami. Papierowe, a następnie tekturowe ustniki zastępowano dwudziestodwu-karatowym złotem, bursztynem a nawet szkłem i jedwabiem. Ustniki korowe, dziś bardzo modne, przed 60 laty zrujnowały fabrykanta, gdyż nie spotkały się z uznaniem palaczy. Producenti cygar i tytoniu do fajek przeciwstawiali się „papierowemu” intruzowi. W latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia powstała nawet w Anglii Liga zwalczania papierosów. Fabrykanci papierosów przystąpili wówczas do „przemycania” swych wyrobów, owijając je z zewnątrz w liść tytoniu. Konkurencja nie ustępowała i korzystała z okazji pojawienia się w sprzedaży lichych „kurzowych” papierosów, by rozpocząć kampanię przeciw papierosom wogóle. „Kurzowcami” nazywano na gorzej wyroby nieuczciwych producentów, którzy napełniali gilzę najdrobniejszym „kurzem” tytoniowym, gdzie niebrak było odpadków, następnie zaklejali gilzę z oby-

Reumatycy

i cierpiący na bóle nerwowe

powinni we własnym interesie wypróbować tabletki Togal. Togal uśmierza ból. Nieszkodliwy dla serca, żołądka i innych organów. Spróbujcie i przekonajcie się sami, lecz zadajcie we własnym interesie tylko oryginalnych tabletek Togal. Do nabycia we wszystkich aptekach.

Egipt, słynący ze swych papierosów, dopiero niedawno rozwinął produkcję tytoniu. Przedtem tytoń dowożono do Egiptu z Grecji i Hiszpanji, ale że transporty cygar i papierosów przychodziły nieraz z opóźnieniem, namiętni palacze z pośród angielskiej załogi oficerskiej założyli własne plantacje tytoniu. Odtąd datuje się sława egipskiego papierosa. L. H.

Z dziedziny mody

Futra i kołnierze

Szalejąca w tym roku moda futer ma jedną dobrą stronę, futra są bardzo tanie. A tak rzadko zdarza się, aby coś, co jest modne, nie drożało odrazu w sposób przerażający. Taniłość jest, oczywiście, względna, istnieje jednak tyle różnych gatunków futer, że w końcu można sobie dobrać coś dostępnego dla kieszeni i jeszcze drugi plus mody: jest praktyczna. Modne są bowiem kołnierze przypinane. Ten sam kołnierz można użyć do płaszcza jesiennego, do kostiumu, wreszcie założyć go na suknię wizytową, co znacznie podniesie jej elegancję. Modne są kołnierze szalowe, albo futrzane apaski, związane z przodu. Do tych ostatnich nadają się lepiej futra krotkowsłone, jak fok, popielice, gronostaje. Poza to — najbardziej elegancko wyglądają lisy Alaski, srebrne, naturalne, farbowane, puszystym swym włosem stanowią najkorzystniejszą tło dla główki, przybra-nej ledwie dostrzegalną czapkę i woalkę. Są, oczywiście, duże różnice w gatunkach futer. Trzeba się znać na tem, gdyż nawet i cena nie zawsze jest miarodajnym wskaźnikiem. Zalew rynku futrami rosyjskimi przyczynił się wprawdzie do obniżenia cen, ale spotęgował różnicę poziomów. Lipskie karakuly poznać można po jedwabistym włosie i miękkiej skórze pod spodem rosyjskie są sztywniejsze i pod spodem twardsze.

Obniżenie cen sprawiło, że dziś nie opłaca się już płaszczyć zimowy, gdyż futro wypada znacznie taniej. Ongiś futro było luksusem, na który nie każdy mógł sobie pozwolić, przedmiotem utarczek małżeńskich, marzeniem żon, a utrapieniem mężów. Dziś futro z krajowych czarnych cieliaków, wcale ładnie się prezentujące, można mieć za 300 złotych. Najmodniejsza jednak są karakuly, ląpki i popielice. Najlepszych gatunków zagranicznych,

zwłaszcza lipskich jest stosunkowo niewiele w sprzedaży z powodu zakazów przywozu. Cena ich jest wysoka. Wiele natomiast znajduje się na rynku skór pochodzenia rosyjskiego, ładnych i tanich, niestety jednak niezbyt trwałych. Lepiej jest nabywać palta karakulowe ze skór wyprawianych w kraju, ponieważ są trwalsze. Lepsze są już popielice rosyjskie, tanie i modne — cały płaszczyk można już mieć za 1200 złotych.

Jeśli się jednak dobrać mocne, dobre karakuly z całych skór, to ma się futro nieśmiertelne. Wiem, że dla wielu pań, lubiących zmianę, nie będzie to wcale zalecane. Ale przecież można sobie, jeśli kogo stać na to, sprawić inną zmianę. A takie żelazne, pewne, nie niszczące się, dobre na każdą pogodę, zawsze jest pożyteczne. Anita.

Humor

Roztargniony

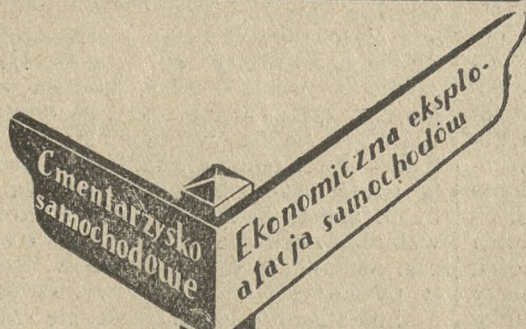
— O Boże, ukradziono mi portfel!
— Jakiś, i nie poczułeś, że czyjaś ręka sięga ci do kieszeni?
— Tak, ale myślałem, że to moja własna. (Le Rire).

Nasze premje miesięczne

na październik i listopad

Abonentom pisma naszego przypominamy, że poniedziałek, 31 bm, to ostatni dzień, w którym nabywać jeszcze można I serję naszych premj książkowych za pół ceny. Są to Miłuszewskiej „Młyn w Bożej Woli” 2,— (zam. 4,—), Ostrowskiego „Cathangara” 2,— (4,—), Chestertona „Niedowiarstwo ks. Browna” 2,50 (5,—), Barclay „Biała Księżniczka Worcester” 2,50 (5,—), Jankowskiego „Sad i ogród owocowy” 2 tomy 9 — (18,—), Dębickiego „Iskry w popiołach” 4,50 (9,—). Po dniu 31 bm, książki powyższe wracają do cen pierwotnych.

II serję miesięczną książek dobrych dla abonentów „Kurjera Poznańskiego” na m. listopad podamy w poniedziałek.

Na rozstaju

Jeżeli pragniecie wydawać jaknajwięcej pieniędzy na naprawy Waszych pojazdów mechanicznych — wystarczy zbagatelizować ich smarowanie i stosować jakikolwiek tam olej.

Jeżeli jednak zależy Wam na minimalnym zużyciu, na zapobieganiu kosztownym naprawom, tudzież na bezpieczeństwie ruchu oraz najwyższej sprawności — a więc na ekonomicznej eksploatacji Waszych pojazdów, natenczas stosujcie Mobiloil *przodujący olej świata*.

Miliony automobilistów na całym świecie stosują Mobiloil — co najlepiej świadczy o jego wysokiej wartości.

Mobiloil
ZAREJESTROWANA MARKA OCHRONNA
VACUUM OIL COMPANY S. A.

Jak już donosiliśmy, niezwykle zjawisko miało miejsce w Londynie przed kilku dniami. Oto w samo południe gęsta mgła, zmieszana z dymem 7-miljonowej metropolii, pogrążyła całe miasto w ciemnościach. Tramwaje i samochody musiały zapalić światła. Oto nastrojowy obrazek z bulwarów nad Tamizą.

ZYCIE SOKOLE

Zjazd zarządu Związku

Z okazji 50-lecia istnienia Sokolstwa na ziemiach zachodnich zlot jubileuszowy odbędzie się w 1934 r. w Poznaniu

W niedzielę, 23 bm., odbył się w Warszawie zjazd zarządu związkowego przy udziale członków przewodnictwa Związku oraz przedstawicieli wszystkich dzielnic. Wielkopolską dzielnicę reprezentowali dh. prezes Wolski, dh. wiceprezes Rozmiarkowa i dh. naczelnik Suligowski. Obradom przewodniczył prezes Związku dh. Adam Zamoyski.

Po załatwieniu wstępnych formalności wysłuchał zjazd sprawozdań, i to najpierw z działalności reprezentacyjnej dh. prezesa Związku w ramach Słowiańskiego Związku Sokolstwa oraz Międzynarodowej Federacji Gimnastycznej, w których to obu zrzeszeniach dh. prezes Zamoyski piastuje godność urzędującego wiceprezesa. O pracy wewnętrznej - organizacyjnej przewodnictwa Związku referował dh. wiceprezes Tyrakowski z szczególnym uwzględnieniem udziału Sokolstwa polskiego w zlocie wszechsłowiańskim w Pradze. Skarbnik związku, dh. Matuszewski, przedstawił sytuację finansową, która wobec bardzo słabych wpływów składkowych budzi poważne obawy. Zaznaczyć przytem należy, że najlepiej przedstawiają się wpływy składkowe z dzielnic wielkopolskiej, jakkolwiek także wykazują poważne zaległości. Sprawy techniczne referował dh. naczelnik zw. Fazanowicz, omawiając ogólny stan przygotowania technicznego drużyn, sprawę kursów i zawodów, sprawę występu drużyny polskiej na zlocie w Pradze, dalej zloty tegoroczne dzielnic pomorskiej i śląskiej oraz przedkładając zestawienie zlotów okręgowych, odbytych w poszczególnych dzielnicach, przyczem pod względem ilości tychże zlotów na pierwszym miejscu znajduje się dzielnica wielkopolska. Wywody naczelnika uzupełniła związkowa naczelniczka Sokolic, dh. Jadwiga Zamoyska, referując specjalnie o pracy żeńskiego wydziału technicznego. Nad sprawozdaniem przeprowadzono ogólną ożywioną dyskusję.

Po krótkiej przerwie obiadowej nastąpiły sprawozdania delegatów dzielnicowych o rozwoju pracy w poszczególnych dzielnicach. Sprawozdania te wykazywały ogromne trudności, z jakimi spotyka się Sokolstwo w swej pracy na każdym kroku, mimo to wszakże panuje niezłomna wola i dążenie do zwycięskiego przetrwania.

W dalszym ciągu załatwiono szereg ważnych bieżących spraw organizacyjnych. M. in. omawiano sprawę ubezpieczenia ćwiczących od nieszczęśli-

wych wypadków, odstępując od projektu zawarcia odrębnego układu z istniejącymi ubezpieczalnymi, a natomiast polecając przewodnictwu Związku opracowanie projektu ubezpieczenia w własnym zakresie i w ramach Związku.

Zlot związkowy uchwalono odbyć w Warszawie w roku 1935, i to jako zlot wszechsłowiański w 10-tą rocznicę założenia związku słowiańskiego Sokolstwa. Ze zlotem tym zamierza połączyć się zawody słowiańskie oraz zawody międzynarodowej federacji gimnastycznej. Celem zainteresowania już obecnie jak najszerszych warstw sokolich i zachęcenia ich do niezwłocznego rozpoczęcia przygotowań zlotowych, projektuje się zwołanie zjazdu wszystkich prezesów okręgowych z całego Związku, a celowi temu służyć ma również rada związkowa, która się odbędzie w początku przyszłego roku. Poza tem zatwierdzono terminy zlotów dzielnicowych, i to dzielnic wielkopolskiej we Lwowie w dniu 1 lipca 1933 r. ku uczczeniu 250 rocznicy odsieczy wiedeńskiej oraz dzielnic wielkopolskiej w Poznaniu w dniu 29 i 30 czerwca i 1 lipca 1934 r. ku uczczeniu 50 rocznicy istnienia Sokolstwa w Wielkopolsce.

W sprawie organu związkowego uchwalono, że obecny „Przewodnik Gimnastyczny” jako miesięcznik zamieszczać będzie w przyszłości tylko artykuły i wiadomości o zasadniczym znaczeniu, natomiast różne wiadomości sportowe i drobne organizacyjne pomieszczać się będzie w specjalnym tygodniku sportowym. W miesiącu grudniu rb. wyjdą dwa okazowe bezpłatne numery tegoż tygodnika, a celem umożliwienia tego poleca się dzielnicom niezwłoczne ściąganie i wpłacenie zaległej prenumeraty. — Poza tem zatwierdzono regulamin naczelnictwa Związku, dzielnic i okręgu, odradzając natomiast załatwienie regulaminu dla naczelnictwa gniazdowego.

Wreszcie wspomnieć jeszcze należy, że zarząd Związku przyznał związkową odznakę zaszczytną dh. Walasiewiczównie, zwycięskiej zawodniczce sokolej na tegorocznej olimpiadzie, oraz dh. Kazimierz Dobroczyński z Poznania, członkini dzielnicowego wydziału Sokolic i zasłużonej działaczce sokolej i narodowej od lat 40 na terenie Berlina, a ostatnio w Poznaniu. Wiadomość tę przyjmą z pewnością nie tylko nasze druchny lecz całe Sokolstwo wielkopolskie z żywym i serdecznym zadowoleniem.

Zjazd Sokolic Dzielnic Wielkopolskiej

Dnia 6-go listopada br. odbędzie się zjazd Sokolic Dzielnic Wielkopolskiej z następującym programem: rano o godzinie 8 msza św. na sali Domu Amarantowego (ul. Słowackiego 19-21) oraz wspólna komunja św. jako dziękczynienie za oswobodzenie Ojczyzny (w poczuć łączności z uroczystościami poświęcenia pomnika Wdzięczności w Poznaniu w dniu 30 b. m. Następnie śniadanie w sali Domu Amarantowego, poczem o godz. 10.30 zebranie plenarne, którego program brzmi: 1) zagajenie, 2) odczytanie protokołu z ostatniego zjazdu, 3) sprawozdania z działalności Dzielnic, Wydz. Sokolic za czas od ostatniego zjazdu, 4) program pracy na przyszłość referuje przew. Dzielnic W. S., 5) wolne głosy i wnioski. O godz. 13.30 wyklady. O godz. 15 — wspólny obiad w Domu Amarantowym. O godz. 16.30 — popisy gimnastyczne druchien i młodzieży gniazd poznańskich. O godz. 18 — herbatka.

Całodzienne wyżywienie t. zn. śniadanie, obiad i herbatka otrzymać będzie

Sokolstwo czeskosłowackie wobec faszyzmu

Tendencje faszystowskie, przejawiające się w południowych Czechach, spowodowały przewodnictwo Sokolstwa czeskosłowackiego do zajęcia stanowiska zasadniczego wobec faszyzmu. W sprawie tej pisał „Sokolski wjesnik” (nr. 10): Faszyzm to poczynanie niedemokratyczne, będące skutkiem dyktatury. Historia nasza uczy nas, że dla narodu naszego ustrój demokratyczny i republikański jest najodpowiedniejszy. Fa-

szyzmowi podlegają tylko słabe jednostki. Sokół pracuje poza wszelkimi tarciami politycznymi i partyjnymi. Nie może on jednak być obojętny wobec tych, co trują atmosferę, co podkopują porządek i co ubijają w narodzie wiarę w przyszłość. Sokolska praca nie tylko w sokolnictwie przez ćwiczenia, lecz i w życiu publicznym winna wykazać, że narodowi, posiadającemu Sokola nie trzeba faszyzmu ani dyktatury.

ZYCIE HARCERSKIE

Odprowa drużynowych żeńsk. Chorągwi Poznańskiej

Na dzień 5 i 6 listopada zwołana jest do Poznania zbiórka drużyn „Dzungi” i „Puszczy” z obozu instrukt. w Dopce, oraz wszystkich drużynowych i instruktorów Chorągwi Poznańskiej Druchny zjadą się już w sobotę 5. 11. ażeby uczestniczyć w herbatce towarzyskiej z gawędą, która odbędzie się o godz. 19 w szkole wydziałowej przy ul. Różanej.

Właściwa Odprowa zacznie się dnia następnego, t. j. w niedzielę, nabożeństwem, które odprawione zostanie w szkole przy ul. Różanej już o godz. 8 rano. Po wspólnym śniadaniu przeprowadzony będzie szereg zbiorów poszczególnych grup. Obiad przewidziany jest na godz. 12.30 a po południu o godz. 16 odbędzie się wspólne obrady wszystkich uczestniczek zjazdu, który zakończy się o godz. 18.

Spodziewamy się, że wszystkie kierowniczki pracy harcerskiej będą uważały za swój święty obowiązek stawić się na Odprowę. Szczególne znaczenie ma ona dla drużynowych z małych miast lub wsi, które zdane są na własne siły. Często nie mają one kontaktu z innymi drużynami, a pism i książek harcerskich nie kupią, gdyż kasa zionie prężaźliwymi pustkami. „Odprowa” to kuźnia metod i pomysłów, któremi wzbogaci swą wiedzę harcerską każda drużynowa.

Ale odprowa ma znaczenie nie tylko dla młodocianych i niedoświadczonych drużynowych.

Czekamy i na Was, starsze działaczki harcerskie i harcmistrzynie, które dźwigacie nie jeden trud na dzielnych barkach. Zajęcia zawodowe odsunęły Was nie jednokrotnie od czynnej pracy wychowawczej. Zwiecie wspomnieliśmy, że to było Wam Odprowa pokaże, że harcerstwo to ruch stale młody, żywotny, który za zmienionymi warunkami życia stawia sobie nowe cele, a do ich zdobycia posługuje się nowymi metodami.

Uczestniczki Odprowy mogą otrzymać w powiatowych komendach W. F. i P. W. 50 proc. zniżki kolejowe.

Harcerskie kursy gospodarcze

Szkoła instruktorska na Bucz (Śląsk Cieszyński) organizuje dwumiesięczne kursy gospodarstwa domowego dla dziewcząt od lat 16 i kurs trwa od 15. 10 — 15. 12. 32. Koszt dwumiesięcznego pobytu wynosi 70 zł. Mimo spóźnionej pory, na kurs obecnie można się jeszcze zgłaszać ewentualnie na następne. Blizsze szczegóły znajda druchny w październikowym numerze „Skrzydła” lub „Okólnika Zarz. Odł.” — Kurs ten jest niezwykle pożyteczny szczególnie dla tych druchien, które ukończyły już szkołę, a jeszcze nie zdecydowały się na wybranie jakiegoś zawodu.

Msze św. recytowane

W uroczystość Wszystkich Świętych ani też w niedzielę, 6. 11. msze św. recytowane wyjątkowo się nie odbędą.

Zbiórka Gromady Drużynowych

W ubiegłą sobotę 22 b. m. odbyło się niezwykle ciekawe zebranie Gromady Drużynowych hufca żeńskiego.

Mianowicie druchny udały się do szkoły powszechnej przy ul. Słowackiego, gdzie były obecne na zbiórce jednego z zastępów IX drużyny Drużynowa z zajęciem śledziły przebieg zbiórki, ażeby go następnie szczegółowo omówić w dyskusji. Po zakończeniu zbiórki zastępowa dostała się w krzyżowy ogień pytań: Po co? Dlaczego? Chodziło o ustalenie, jak ma wyglądać przeprowadzenie zbiórki zastępów dziewcząt. Zdania były podzielone. Np. sporna była kwestia, jak zaczynać zbiórke. Zbiórka harcerska nie jest zwykłym zebraniem jakiegoś towarzystwa, gdzie wolno się spóźnić bez usprawiedliwienia, a prezes rad, że wogóle ktoś się jawni. Jedne druchny twierdziły, że najlepszym zaczęciem zbiórki jest raport, inne były zdania, że jest to instytucja szacowna, niemniej jednak zlekka przestraszala. Nawiasem dodać trzeba, że ciekawe rozwiązanie tego problemu znajda Druchny w 9/10 nr. „Skrzydła” w artykule p. t. „Tropem zastępu żorawi”.

Udział drużyny żeńskich w poświęceniu pomnika Najśw. Serca Jezusowego

W ostatniej chwili przypominamy, że celem wzięcia udziału w poświęceniu Pomnika Wdzięczności, wszystkie żeńskie drużyny harcerskie zbiorą się w niedzielę, 30. b. m., o godz. 10 rano przy placu Bernardyńskim. Stawić się należy ze sztandarami i w mundurach (Pamiętać o ubraniu ciepłej bielizny, ewentualnie swetrów pod mundurki!!!)

RADJO

Programy radiofoniczne:

Poniedziałek, 31 października 1932 r.
Poznań (335 m) godz. 11.40 (Warszawa); godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy; godz. 16.40 (W); godzina 17.55 pogadanka propag. oszczędności; godz. 18.05 „Życie studenckie w dawnych czasach” — wygl. dr. M. Jedlicki, doc. U. P.; godz. 18.20 lekcja francuskiego; godzina 18.30 (W); godz. 19.00 „Silva rerum”; godz. 20.00 koncert popularny z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty.
Warszawa (1412 m) godz. 11.40 codzienny przegląd prasy polskiej; godz. 12.10 mu-

KRONIKA TOWARZYSKA

„Bratnia Pomoc” Liceum Handl. Izby Przem. Handl. w Poznaniu zaprasza wszystkich swoich sympatyków na I-szy Wielki Doroczny Wieczór Taneczny, który odbędzie się w sobotę, 5 listopada w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Franciszka Ratajczaka, o godz. 21. Tylko za zaproszeniem imiennym. zg 16 493/4

zyka z płyt; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.00 skrzynka pocztowa; godzina 16.15 francuski (kurs elementarny); godz. 16.30 piosenki w wyk. Toli Mankiewiczówny; godz. 16.40 „Socializm niepodległościowy w Polsce” — wygl. p. W. Malinowski; godz. 17.00 utwory na fortepian; wyk.: p. Doguereau; godz. 18.00 ostatnie przeboje taneczne (płyty); godz. 18.30 audycja „Dnia Oszczędności”; godz. 19.20 „Skrzynka rolnicza pocztowa”; godz. 19.30 „Na widnokręgu”; godz. 19.45 prasowy dziennik radiowy; godz. 20.00 koncert popularny; wyk.: Ork. P. R. pod dyr. J. Ozimilskiego, R. Krongold (skrzypce); godz. 21.10 wiadomości sportowe; godz. 21.20 d. c. koncertu; godz. 22.00 skrzynka pocztowa techniczna; godz. 22.15 muzyka taneczna z danc „Adria”.

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 12.00 do 13.00 oraz 14.00 do 15.00 codziennie gramofon, 16.30 do 17.30 codziennie koncert, 21.10 serenady, 22.30 koncert nocny; **Budapeszt** (550 m) 20.30 koncert symfoniczny, 22.00 koncert salonowy, 23.00 muzyka cygańska; **Wiedeń** (516 m) 20.00 muzyka taneczna z filmów dźwiękowych, 21.10 koncert solistów z Frankfurtu, 22.35 koncert nocny; **Rzym** (441 m) 20.45 muzyka lekka.

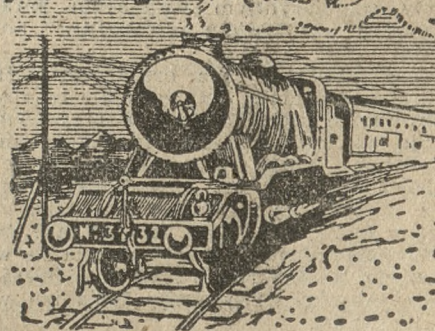
Wtorek, dnia 1 listopada 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 10.05 nabożeństwo z katedry pozn.; kazanie wygłosi ks. kan. Jęsek; chór pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godzina 12.15 (Warszawa); godzina 16.25 płyty gramof.; godz. 16.45 (W); godz. 17.55 „Wojna chemiczna wśród roślin i zwierząt” — wygl. dr. J. Rżóska; godzina 18.00 recital pieśni polskich w wyk. p. A. Klichowskiego (tenora); godz. 18.25 utwór fortepianowy w wyk. p. Z. Krawczyńskiej; godz. 19.05 „Świat książek”; godz. 19.20 słuchowisko z Warszawy; godz. 20.00 koncert ku czci Wszystkich Świętych; wyk. prof. F. Nowowiejski (organy), Gertruda Linckówna (mezzosopran) tr. z Auli U. P.; godz. 21.00 koncert religijny w wyk. Chóru Tow. Oratorwiny; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty sportowe.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 tr. nabożeństwa z Bazyliki w Wilna; godz. 12.15 tr. z Filharmon. Warsz. „Widma”, sceny liryczne z poematu A. Mickiewicza z muz. k. St. Moniuszki; wyk.: Chór mieszały Tow. Śpiew. „Lutnia Warszawska”, Ork. Filh. Warsz., p. Maszyński (dyr.) oraz soliści: St. Argasińska (sopran), Al. Michałowski (bas) i A. Wiśniewski (bar.); w przerwie odczyt; godz. 14.05 „O opasaniu bryla w gospodarstwie” — wygl. p. A. Piatkowski; godz. 14.25 ludowe pieśni jesienne; godz. 14.40 „O wannonowaniu roli na zimę” — wygl. p. K. Stecki; godz. 15.00 d. c. pieśni ludowych; godz. 16.00 audycja dla dzieci; godz. 16.25 płyty; godz. 16.45 „Wartości wychowawcze techniki” — wygl. dr. F. Burdecki; godz. 17.00 recital wiolonczelowy; wyk.: A. Baldovino (wiolonczela); godz. 18.00 muzyka popularna; godz. 19.20 słuchowisko pt. „Serce matki” p/g Selm. Lagerlöf; godz. 19.55 tr. z Teatru Wielkiego w Warszawie opery „Faust” Ch. Gounoda; w przerwie: o godz. 20.55 — 21.10 kwadrans literacki.

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 20.00 koncert z Hamburga, 22.30 koncert; **Budapeszt** (550 m) 19.30 „Requiem” Verdiego; **Wiedeń** (516 m) 20.00 koncert symfoniczny; **Praga** (489 m) 20.00 koncert symfoniczny; **Rzym** (441 m) Fanfan la Tulipe” opt. Varneya; **Mediolan** (501 m) „Wioszka w Algierze” op. Rossiego.

DOMORSKO-POZNAŃSKI ROZKŁAD JAZDY KOLEJOWEJ

Na okres zimowy

ważny od 2 października 1932 r.

do nabycia w księgarniach i składach papieru — — —

Cena zł 1,—

Wyd.: Drukarnia Toruńska S. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

„Dies irae, dies illa...”

Ukazała się właśnie książka ks. Ludwika Niedbala p. n. „Dzień on, dzień gniewu Pańskiego”. Są to objaśnienia i rozważania do znanej pieśni kościelnej „Dies irae, dies illa...” o sędzie Boskim i o tajemnicach życia przyszłego. Autor z wielką znajomością rzeczy porusza temat rzadko traktowany, opierając swoje głębokie rozważania na jednej z najpiękniejszych i z najbardziej wzniosłych pieśni kościelnych. Urok jej uwydatnił się szczególnie silnie w poezji polskiej. Książka stanowi doskonałą lekturę dla księży i wiernych w listopadowym okresie święta umarłych.

Rezolucje walnego zjazdu Związku Pracowników Adwokackich i Notarialnych

Na odbytym w dniu 16. b. m. w Poznaniu walnym zjeździe Związku Pracowników Adwokackich i Notarialnych z ziem Zachodnich, któremu wówczas poświęciliśmy dłuższe sprawozdanie, zostało przyjętych kilka rezolucji. Poniżej podajemy najważniejsze z nich w sprawie uregulowania położenia danego zawodu, która brzmi:

Zjazd walny stwierdza, że pracownicy adwokacy i notariusze od szeregu generacji utrzymywali się w rzeczywistości hierarchii adwokatury i notariatu ziem Zachodnich i zawsze stanowili osobną grupę społeczno-zawodową.

Zjazd walny wyraża przekonanie, że ustroje adwokatury i notariatu nie mogą pominać słusznym uprawnień pracowników adwokackich i notarialnych i z tego względu w zupełności zatwierdza dotychczasową akcję zarządu głównego Związku i stwierdza, że postulaty wypowiedziane w memoriałach Związku Pracowników Adwokackich i Notarialnych z dnia 18 marca 30 r., 30 kwietnia 31 r., 27 lutego 32 r., 24 marca 32 r., 18 czerwca 32 r., 5 lipca 32 r., 26 września 32 r., skierowanych do ministra sprawiedliwości, ministra opieki społecznej, do sejmiku Rzeczypospolitej Polskiej, do komisji kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej, są należnym odpowiednikiem dotychczasowych czynności i uprawnień zawodowych pracowników adwokackich i notarialnych.

Zjazd walny wyraża przekonanie, że pod rządami artykułów 101 i 102 ustawy konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej nie byłoby do pomyślenia, ażeby sprawa uregulowania położenia pracowników adwokackich i notarialnych nie doznała sprawiedliwego rozwiązania.

Zjazd stwierdza, że tego słusznego i sprawiedliwego rozwiązania sprawy domaga się zarówno sprawiedliwość społeczną i humanitarność ogólnoludzka.

Zjazd walny z naciskiem stwierdza, że ustroje adwokatury i notariatu, któreby pominięły fakt istnienia pracowników adwokackich i notarialnych w adwokaturze ziem Zachodnich, przygotowują wprawdzie na egzystencjach co najmniej 3000 rodzin pracowników.

Zjazd walny stwierdza, że pracownicy adwokacy i notariusze zarówno na podstawie przyrodzonych praw człowieka i zasadniczych praw obywatelskich mają prawo oczekiwać, że prawo do pracy w zawodzie raz obranym zostanie im zachowane.

Zjazd walny stwierdza, że ogłoszona dopiero ustawa o ustroju adwokatury, w skutkach swych pozbawi na stałe pracy szerokie rzesze pracowników adwokackich i notarialnych i stąd jest konieczne, aby równoległe z nowym ustrojem adwokatury i z nowym ustrojem notariatu uregulowano również położenie pracowników adwokackich i notarialnych.

Zjazd walny uprasza wszystkich ludzi dobrej woli o zainteresowanie się położeniem pracowników adwokackich i notarialnych w imię sumienia społecznego.

Zjazd walny wyraża przekonanie, że adwokaci i notariusze polscy zabierają głos w sprawie uregulowania położenia pracowników adwokackich i notarialnych, których całe generacje zawsze wiernie służyły współczesnym wymiarom sprawiedliwości instytucjom adwokatury i notariatu.

Zjazd walny wyraża przekonanie, że hierarchia polskiego notariatu nie byłaby wyczerpującą przedstawioną w przyszłym ustroju notariatu, gdyby ten ustrój nie uwzględniał grupy pracowniczej, której członkowie swą wiedzę zawodową nabyli przez długoletnią praktykę i sumienną pracę w notariacie. Sam bowiem fakt, że taka grupa pracownicza wytworzyła się w notariacie b. Zaboru Pruskiego i Rosyjskiego dowodzi, że potrzeby życia idą w tym kierunku.

Zjazd stwierdza, że silnie rozwinięte życie gospodarcze oraz silniejszy rozkwit ekonomiczny ziem Zachodnich w stosunku do innych dzielnic państwa uzasadniają będzie pod rządami przyszłej polskiej ustawy notarialnej również większą liczbę notariuszy na terenie ziem Zachodnich, gdyż tylko wtedy notariat współdziałający z wymiarem sprawiedliwości będzie mógł należycie spełnić zadania mu powierzone.

W związku z tem Zjazd wyraża przekonanie, że liczba pracowników notarialnych zatrudnionych w notariacie ziem Zachodnich nie ulegnie pomniejszeniu, co

KRONIKA SZKOLNA

„GÓRKA”

Kolonja Lecznicza Dziecięca im. Dr. Med. Rektora J. Brudzińskiego przy Źdroju w Busku, woj. kieleckie.

Sanatorium dla dzieci od 4—14 lat, czynne cały rok. — Przyjmuje się dzieci ze schorzeniami kości (t. zw. gruźlica popapłucha, reumatyzm, zapalenie szpiku kostnego, krzywica, anemja, przymiotem i t. p.).

Z dniem 1. XI. 32 przyjmowane są również dzieci nerwowe oraz cofnięte w rozwoju i upośledzone umysłowo.

Szkola sanatoryjna przyjmuje również dzieci warte, rekonwalescentów i t. p., które w czasie leczenia przechodzą normalny kurs szkolny. — Opłaty niskie. Instytucja społeczna. Za dzieci pracowników państwowych 50 proc. opłaca Skarb Państwa. — Informacje pisemne p. a.: Busko-Źródło, Górka, telefon 18. — dz 1561

zresztą w interesie państwa i społeczeństwa z uwagi na wielką liczbę już bezrobotnych, nie byłoby pożądane.

Zjazd walny stwierdza, że ogłoszona dopiero ustawa o ustroju adwokatury, wywołała już liczne wypowiedzenia ponad pracowników adwokackich i notarialnych, w związku z tem wyraża przekonanie, że ten stan rzeczy jako skutek praktyczny wymienionej ustawy jest przeciwny polityce społecznej państwa i interesom społeczeństwa.

Zjazd walny odwołuje się o pomoc do polskiego świata pracy i poleca zarządowi głównemu poczynienie przygotowań w kierunku udostępnienia tej pomocy.

Szkołnictwo nauczycielskie w Polsce

Ostatnie dane statystyczne wykazują, iż w roku 1931/32 istniało w Polsce 195 seminarjów nauczycielskich. W tem 116 państwowych, 16 samorządowych i 63 prywatnych. Seminarja te liczyły 30 805 uczniów w tem 17 644 kobiet. Kurców nauczycielskich było 12, w tem 10 państwowych i 2 prywatne; uczęszczało na nie 432 słuchaczy, w tem 312 kobiet.

Seminarjów ochronarskich istniało w Polsce 14, w tem 8 państwowych i 6 prywatnych; liczyły one 1058 słuchaczy. Seminarjów nauczycielek rzemiosł było 7; posiadały one 613 słuchaczek.

TEATRY

Z Teatru Narodowego

W niedzielę 30 bm. o godz. 15 i o godz. 17.30 odbędzie się dla uczczenia dnia Chrystusa Króla przedstawienie p. t. „Obrona Częstochowy”. Sztuka ta zyskała wprost niebawale powodzenie na scenie poznańskiej i ustępuje miejsca w pełni powodzenia nowej premierze, arcydziełu Adama Mickiewicza p. t. „Dziady”.

SPORT

Piłka nożna

Tabela rozgrywek klasy B przedstawia się ostatecznie następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1. „HCP” 14 p. (8: 41:19); 2. „OKS” 11 p. (8: 28:17); 3. „Korona” 7 p. (8: 21:33); 4. „Polonia” 5 p. (8: 19:22); 5. „Warta” 3 p. (8: 13:29). Do klasy A wchodzi jak wiadomo mistrz i wicemistrz kl. B.

„PZPN” zatwierdził odmownie odwołanie „Sparty” od weryfikacji spotkań mistrzowskich oraz od wniesionych przez klub protestów, wskutek czego „Sparta” ostatecznie spada do klasy B okręgu, do której jeszcze jak wiadomo zakwalifikował się w bieżącym roku „benjamin” kl. A „Rawicki Klub Sportowy”. Miejsce spadających drużyn zajmą w czółowej klasie okręgu w roku przyszłym „HCP” i „Ostrowski Klub Sportowy”.

Tabela rozgrywek o spadek do kl. C PZPN przedstawia się następująco: 1. „Polonia” (Główna) 16 p. (10: 34:18); 2. „Posnania” 13 p. (10: 21:13); 3. „Czarni” 12 p. (10: 28:16); 4. „Wiktorja” (Poznań) 10 p. (10: 19:17); 5. „Venus” (Gnieźno) 5 p. (10: 13:26); 6. „Concordja” (Mur Goślina) 2 p. (10: 9:39). Do klasy C spadają zatem „Czarni”, „Wiktorja”, „Venus” i „Concordja”, czyli dwie poznańskie i dwie prowincjonalne drużyny. A-klasowa niegdyś „Posnania” w ostatniej chwili, choć z trudem zdołała uchronić się od tego spadku, który prawdopodobnie pociągnąłby za sobą niemiłe dla niej konsekwencje. W roku bieżącym „Posnania” obchodzi 25-lecie istnienia w skromnych z uwagi na obecny kryzys ramach klubowych.

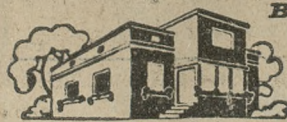
„Liga” i „H. Cegielski”. Spotkanie powyższe rozegrane zostanie w niedzielę o godz. 14.30 na stadionie miejskim Świętna forma w jakiej się znajduje drużyna „K. S. H. Cegielski”, każe przypuszczać, że mecz będzie niezwykle emocjonujący.

ciąg dalszy rozgrywek o puchar K. S. „Sparty” odbędzie się w niedzielę na boisku K. S. „Sparty”. Spotkają się o godz. 10.30 „Sparta” i „Skra”, a o godz. 14.30 „Pentation” i „Sokół”.

„Liga” i „Polonia”. Zespół „Ligi” rozegra w niedzielę o godz. 14 na boisku w Dębcu finałowe zawody o puchar p. dyr. okręgowej dyrekcji kolejowej inż. Rucińskiego. Przeciwnikiem „Ligi” będzie silny B-klasowy zespół „Polonia” Poznań finał listka tegorocznych mistrzostw klasy B.

Pięściarstwo

Zbliżające się eliminacje pięściarskie wzbudziły w szerokich rzeszach zwolenni-

BUDUJCIE WŁASNE DOMY!!

Stołeczny Zakł. Oszcz. Pożyczk. i Budowl. „Wzajemność” w Warszawie

Oddział w POZNANIU plac Wolności nr. 9 m. 12 telef. 15—02.

udziela tanie amortyzacyjne pożyczki hipoteczne.

nr 6 061

ków tego sportu duże zainteresowanie. Do niedalekich już zawodów z Niemcami trzeba zmontować „osemkę” najlepszych polskich pięściarzy. Próba w tym kierunku mają być eliminacje w dniu 5 listopada. Odbędzie się one w Hali Reprezentacyjnej byleż P. W. K. przy ul. Marsz. Focha, na rożnik ul. Bukowskiej, o godz. 20. Przy tej okazji warto zaznaczyć, że już obecnie można śledzić postępy naszych przypuszczalnych reprezentantów podczas ostrych sparingów w ringu sali Ośrodka W. F. i P. W. przy ul. Marceleskiej od godz. 17 do 19 za minimalną opłatą.

Szermierka

Sekcja szermiercza AZS rozpoczęła już swoją działalność. Wzorem lat ubiegłych będą prowadzone i obecnie trzy kursy szermierki a mianowicie: kurs wyższy i średni dla tych, którzy już szermierkę ćwiczyli i kurs niższy dla początkujących. Wszystkich oraz pp. oficerów, którzy ćwiczyli w r. ub. kierownictwo sekcji prosi o wzięcie udziału w tegorocznych treningach. Zapisy przyjmuje codziennie sekretariat „AZS” Zamek - Wartownia od godz. 17 do 18.

Życie organizacyjne

Nadzwyczajne walne zebranie AZS odbędzie się 5. 11. o godz. 19 w lokalu AZS. Zarząd prosi wszystkich członków o przybycie.

Radio nigdy nie zawodzi jeżeli z P. T. T. pochodzi

Zawsze dobry odbiór radiowy

mają abonenci naszej obsługi radiowej, gdyż naprawiamy aparaty udzielamy fachowych porad itd. a zatem każdy radiomaniator w własnym interesie powinien korzystać z naszej obsługi radiowej. Prosimy żądać informacji — prospektów. POZNAŃSKIE TOW. TELEFONOW. Poznań, ul. Piekary 16/17 tel. 2480

Pr 6 557 43.179

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 27 października 1932 r. Stanisław Kędziński, piekarz, 39 lat. Józefa Hela z d. Bujakiewiczówna, 57 l. Leokadia Mroczkowska 1 r. 11 m. 15 d. Adolf Gajewski, kolejowy pomocnik warsztatowy, 38 l. Pelagia Skrzypczakowa z d. Wolarska, 28 l. Tadeusz Cyryl Weber 1 m. 7 d.

Dnia 28 października 1932 r. Maria Muellerowa z d. Kordylewska, 80 l. Henryk Kurka 9 m. 12 d. Marjan Kędziara 5 l. 6 m. 23 d. Marja Gronwaldówna, bez zawodu 36 l. Aniela Chlapowska z d. Skoroszewska, wdowa, 74 l. Stanisława Chojacka, służąca, 22 l. Ewa Leitgeberowa 3 min. Magdalena Leitgeberowa z d. Ewiczówna, 39 l.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Wolny Cech Szewski w Poznaniu. W niedzielę 30 bm. odbędzie się w powodu rocznicy św. patronów uroczysta msza święta o godz. 9 w kościele farnym. Zebranie miesięczne 8 listopada o godz. 20 na sali posiedzeń w Domu Rzemieślniczym.

— Kółko Muzyczne „Amatorskie im. Paderewskiego”. Zebranie plenarne odbędzie się 30 bm. o godz. 15 na sali cukierni p. Fangrata przy Alejach Marcinkowskiego 8.

— Związek Niższych Funkc. Państw. i Samorz. Koło Poznań. Zebranie odbędzie się 2 listopada o godz. 19 w lokalu przy ul. Wronieckiej 13.

— Zrzeszenie Absolwentek i Absolwentów Szkół Wydziałowych w Poznaniu. Zebranie plenarne odbędzie się 2 listopada o godz. 19.30 w I szkole wydz. im. Działyńskich (I piętro).

— Koło Przyjaciół Harcerstwa przy I. drużynie lotniczej. Zebranie plenarne odbędzie się w środę dnia 3 listopada o godzinie 20 w IV Szkole Wydz. przy ul. Berwińskiego.

— 4 Komp. Marynarzy. Posiedzenie plenarne odbędzie się w czwartek 3 listopada o godz. 19 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. W. z prośbą o zdrowie dla córki i dalsze błogosławieństwo Boże w pracy 20 zł; — Z. K. z podziękowaniem za otrzymaną łaskę 5 zł; — Stan Kaczmarek (Wielkie Garbary 6) 25 zł; — J. Podlowska Koźmin z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze 5 zł; — A. T. z prośbą o nawrócenie córki i dalszą pomoc 2 zł; — Konecki 1 zł; — Czajka 2 zł; — Idzik 2 zł; — Witajewski 5 zł; — Przepióra 5 zł; — Michalak 2 zł; — Maciejewski 2 zł; — Li-bera 1 zł; — Dostatni 2 zł; — N. N. 25 zł; — B. M. Staroleka ku czci św. Ełspedyta z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł; — Z. H. z podziękowaniem 2 zł; — Piotr P. z rodziną z prośbą o błogosławieństwo 10 zł; — Stanisława Jurdzik 5 zł; — Za dusze śp. Wiktora Herminy, Władysława Charlesa 5 zł; — Z. Banaszyński Książ z prośbą o zdrowie dla matki 2 zł; — H. Z. z podziękowaniem za wysłuchanie próśb 5 zł; — M. Krzyżaniska i K. Weymanówna 10 zł; — Wł. B. 2 zł; — J. I. R. 8 zł; — Stefan Nowak Skrzetus 10 zł; — Józef Stanisławski Gultowy 5 zł; — J. P. z prośbą o łaskę 2 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 1605.84 zł.

Na Tow. „Caritas”. Aniela Brzeska zamiast kwiatów na grób ukochanych zmarłych 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 70 zł.

Na biednych na „Wesołem Miasteczku”, pozostających pod opieką poznańskiego okręgu „Caritas”: J. M. zamiast kwiatów na grób matki 15 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 78 zł.

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na terenie P. W. K.: Kazimierz Gozimirski 5 zł; — Józef Bojanowski 2 zł; — Ksiądz N. 2 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 140 zł.

Na tablicę pamiątkową śp. Anieli Tułodzieckiej: Nadwyżka ze składek towarzyszt kobiecych, zebranych celem uświetnienia pogrzebu 20 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 170 zł.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

EMKA

już nie potrzebuje reklamy —

bo jej pierwszorzędnym towar przy niskiej cenie, dziś każdemu znany!

Pr 6 345 6-42.138/9

Hemoroidy CZOPKI Anusol GOEDECKE

Lecznicy środek

Wypróbowany

Sprawdzający ulgę

w cierpieniach

Wyszlugać się podrabian

Prawdziwy tylko

w pudełkach z plombą

Tr 380

PALCIE

brykietami Henckel Montan (H. M.)

bo to najtańszy, najwygodniejszy i najoszczędniejszy opat do wszystkich celów.

Pr 5 079 43.141

Dnia 28 października 1932 r. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., najukochańsza żona, najdroższa matka i teściowa, ś. p.

Antonina z Mederskich hr. Komorowska

przeżywszy lat 50.

Uroczyste nabożeństwo żałobne odbędzie się w poniedziałek, dnia 31 października 1932, o godz. 10 w kościele św. Krzyża, poczem eksportacja zwłok na cmentarz Górczyński. O czem donoszą

Poznań, Kraszewskiego 4,
Warszawa, Kraków, Aleksandrów.

w imieniu ciężko strapionej Rodziny

Zygmuntostwo Szymański.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.
Zakład Pogrzebowy „Ceremonja” Towarowa 25 Tel 3180

Pg 6 558-57.403

W czwartek, dnia 27. X. 1932 r., zasnęła w Bogu w Poznaniu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa i najlepsza matka, ś. p.

z Skoroszewskich

Aniela Chłapowska

Eksportacja odbędzie się w niedzielę, dnia 30 b. m., o godzinie 3,30 z Zakładu św. Józefa. Nazajutrz ciche spuszczenie zwłok do grobów rodzinnych w Tursku.

Msza św. za duszę Zmarłej odprawi się w Poznaniu w kościele św. Marcina w czwartek, dnia 3 listopada o godz. 10.

W ciężkim smutku

córki i synowie.

dg 1565

Podziękowanie.

Za tak licznie nadesłane kwiaty i życzenia z okazji otwarcia

Cukierni i Kawiarni „Ludwiżanka“

w Poznaniu, przy placu Świętokrzyskim 2. Tel. 30-66

składam wszystkim a w szczególności Ks. mansonarzowi Mataszcakowi z parafii farnej, Szanownym Przedstawicielom Prasu, Cechowi Mistrzów Piekarskich w Poznaniu, Związkowi Cechów Piekarskich w Warszawie oraz Poznańskim Firmom, które przez powierzone prace przyczyniły się do gustownego urządzenia mojej cukierni i kawiarni

najserdeczniejsze podziękowanie!

z poważaniem

właśc. **Ludwik Bręczewski,** zg 16 499

Centrala: Poznań, ul. Pocztowa 12. — Tel. 25-76.

Wieczory
stają się chłodne —
a zatem czas pomyśleć
o szklance
dobrej herbaty
Pełnem uznaniem smakosza
cieszy się
HERBATA
N° 40
— pięknego
aromatu
i wielkiej wydajności!
Paczka 10 dkg zł 2 25
IMPORT HERBATY
St. Milachowski Poznań
UL. FR. RATAJCZAKA 40
Pg 6 390-43.138

Dnia 27. 10. 32, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza ukochana siostra, ciocia i bratowa, ś. p.

Pelagja z Wolarskich Skrzypczakowa

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm., o godz. 3.30, z kościoła cmentarza w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrzebi
mąż i rodzina.
Poznań, Bronisław. zg 16 495

Dr. med. Artur K. Werner

specjalista chorób wewnętrznych

ordynuje w godzinach 12 — 1 i 5 — 6

godziny inhalacji 3 — 5

ul. Mickiewicza 21/25 (gmach Zupu)

telefon 63-62. zg 16 503

Staraniem Okręgu I. Związku Towarzystw Uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918/19 sioł. m. Poznania odbędzie się dnia 1 listopada, o godz. 5 po południu, na cmentarzu farnym, przy ul. Bukowskiej

Uroczyste Kazanie

przy Krzyżu Pamiątkowym

ku uczczeniu poległych i zmarłych Powstańców Wielkopolskich z r. 1918/19.
Zbiórka dla Towarzystw o godz. 4.15 przy Zamku.

Msza św. żałobna

odprawiona będzie dnia 2 listopada, o godz. 9 w kościele farnym. zg 16 506/7

Racionalno-indywidualna kosmetyka

Srodki i sposób Paryskiego Uniwersytetu de B-2 i amerykański. Odtłuszczenie parafiną etc.

Masaż leczniczy przeciw reumatyzmowi, artretyzmowi ischiasowi i wadliwemu krążeniu krwi.

„IRNIS“

Instytut Hygieniczno-Kosmetyczny

Poznań, Piekary 5. Tel. 25-91.

zg 1587

Prywatna lecznica ginekologiczno - położnicza

D-ra Stanisława Zielińskiego

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 36, I., tel. 2493

Pg 6 374-57.380

Wykonanie wszelkich prac w zakresie instalacyjnym i izolacyjnym specjalnie centralnych ogrzewań i izolacji cieplnych i chłodniczych jak również sprzedaż wszelkich materiałów izolacyjnych, jak:

mase azbestowo-krzemionkową,

klejek aktywnoizolowy,

bandaże jutowe,

planki i włókno azbestowe,

cegiły termolitowe i t. p.

pol. cają po najniższych cenach

zg 16510

WIELKOPOLSKIE ZAKŁADY IZOLACYJNE A. Rączkowski
POZNAŃ, plac Wolności 17.

Osiedliłem się

Dr. med. T. Skalmowski

Specjalista chorób dzieci

Poznań, ul. Marszałka Focha 50

wejście od ul. Wyspiańskiego 2.

Godz. przyjęć 4,30 — 6.

Telefon 62-17.

Moje biura przeniosłem z ulicy Krętej 24

na Aleje Wielkopolskie nr. 5

Telefon 10-15

Edmund Czerniewicz, Poznań

Fabryka papy dachowej i przetworów
smołowcowych. zg 16 504

BRACIA BORKOWSCY Sp. Akc.

Oddział w Poznaniu

Aleje Marcinkowskiego 23 Telefon 21-20

polecają gustowne i tanie:

ZYRANDOLE, ZELAZKA, CZAJNIKI,

LAMPKI NOCNE I BIURKOWE.

Futra

posiadam w wielkim wyborze karakułowe, całych skor 1400 oraz futra piżmowce, tchórze, sealowe, popielice, nutrja, żrebce różnego rodzaju poczynając od 2,— zł. także skóry każdego gatunku wydry, bobry, blamy, lisy srebrne. Pg 6 531-43.145

Sprzedaje po cenach najtańszych.

ŁAJEWSKI, Fredry 1.

Stanisława Grzybowskiego

składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

Matka i rodzeństwo.

zg 16 508

NAJWIĘKSZY SPECJALNY SKŁAD DYWANÓW

Polecamy Dywany ręcznie wiązane znanej marki „Dywan Żywiecki”. Dywany pluszowe, boucle, wełniane imit. perskich Pomosty — Dywaniki — Chodniki — Dywany do kościołów, we wielkim wyborze, po cenach niskich.

Zwracamy uwagę na nasze okna wystawowe.

DYWANY ŻYWIECKIE — BRACIA GÓRECCY

POZNAŃ, UL. NOWA 2 — TELEFON 18-40.

Prz 6 537-43 178

*Tak jest-to prane
w Persilu
na zimno!*

Tkaniny trwałe na kolor
powinno się prać w wy-
próbowanym Persilu na
zimno. Jest to tanie, łat-
we i praktyczne. Aby
uzyskać doskonały pie-
niący się rozczyń, wy-
starczy na 2 litry wody
1 łyżka Persilu. Tka-
ny delikatne pierze się
ostrożnie, unikając tar-
cia. Po wypraniu na-
tychmiast wypłóć w
zimnej wodzie, dodając
do niej nieco octu, po-
czem starannie wyszu-
szyc, zawijając kilkakrot-
nie w białe chusty.

Persil pierze delikatne tkaniny
doskonale i chroni je!

SALE

nadające się na kino, dancing, restaurację lub
inne przedsiębiorstwo handlowe.
zaraz do wydzierżawienia.
Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego, pod dg 1551

Futra:

żrebaki brązowe i w dużym wyborze czarne
od zł 350, karakulowe 1200, białe 350,
sealowe i bibretowe 250, piszczałki 390 i cały
szereg różnych trwałych futer po 200 zł. —
Także duży wybór: blamów pod damskie i me-
skie futra od 40 zł, wyder czarnych i brzo-
wych wargińskich od 200 zł, skóry róż-
ne tanio polecamy. — Dla urzędników etatow.
6 mies. kredyt za gotówkę znacznie taniej.
F-a B-cia MILSICY Poznań, Al. Marcink. 15.
zg 16 336

Żadać wszędzie

„RATOPAX“

najskuteczniejszy środek zg 16 511

na tępienie szczurów i myszy

Całkowicie zabić miasta od 3. 5 listopada r. b.

SZANOWNYM P. T. ODBIORCOM

donosimy uprzejmie, że z dniem 1 listopada
1932 r. przenosimy nasze lokale handlowe
do własnego budynku fabrycznego przy

ulicy Wszystkich Świętych 4a

L. piętro

K. Świerkowski

Wielkopolska Fabryka Wyrobów Papierowych

ODDZIAŁ HANDLOWY W POZNANIU

zg 1 654/2

Hurt

NA GROBY DO ILUMINACJI

Detal

Lampki kolorowe z oświetleniem tuzin 2,70
Talerze iluminacyjne sztuka 2,10, 2,50 i 3,50 zł
Świece w wielkim wyborze po znanych tanich cenach poleca
Skład główny

CENTRALNA DROGERJA - J. CZEPCZYŃSKI

Poznań, Stary Rynek 8. Tel. 3324, 3315, 3238, 3115

Oddział J. CZEPCZYŃSKI, Franciszka Ratajczaka 38. Tel. 2749
właściciel J. Czepczyński, Centralna Drogerja, Stary Rynek.
Prz 5 060-41.71

LOS Y do I-szej klasy 26-tej Polskiej Państwowej LOTERJI KLASOWEJ są już do nabycia.

Reorganizacja zaś planu tejże Loterii stała się poprostu sensacją w całej
Polsce, gdyż wygrane w V-tej klasie wynosi okragły

1 000 000,— zł

Już w pierwszych czterech klasach wygrane liczą: 100 000 zł, 150 000 zł,
200 000 zł, 250 000 zł, 300 000 zł i znaczna ilość premii.

Licznym wysokim wygraniem zawdzięczając niesłychany swój rozgłos, ko-
lektura moja szczerą budzi sympatię i bezgranicznie wznieca zaufanie w całym
dostojnym gronie swych klientów.

Zlecenia zamiejscowe załatwiam odwrotną pocztą. dg 1563/4

STEFAN CENTOWSKI

Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej

Telef. 24-94.

Poznań, plac Wolności nr. 3.

P. K. O. 203 154

SAMOZATRUCIE

NA TŁE WĄTROBY.

SAMOZATRUCIE bywa przyczyną wielu dolegliwości (ból w wątrobie, żółtaczka, bóle w kościach, bóle i zawroty głowy, nudności, odbijanie, bóle w nadbrzuszu, niestrawność, zaparcia, wysypki na skórze, skłonność do tyfus, podenerwowanie i bezsenność, nerwowe bicie serca, mdłości, język obłożony). TRUCIZNY wnikające wywołują się we własnym organizmie, zanieczyszczają krew, niszczą organizm. I przyspieszają śmierć. Choroby z samozatruciem i ziej
przez materiał LECZA NIE LECZAŁA A KREW CZYSTA. Wątroba
czeka na organizm oczyszczającym krew i sok utożwia. Najracjonalniejszą
i zgodną z naturą kuracją jest umiarkowanie czynności wątroby i serca.
Właściwie doświadczenie i najwyższe odznaczanie wykazały że nie leczy się

„CHOLEKINAZA“ H. Niemojewskiego

Jako środek skuteczny jest jedynym naturalnym czynnikiem odciążającym
soki utożwia od trawienia własnych i zapewniającym szybki powrót do zdrowia.
Bezpłatne broszury Dr. med. T. NIEMOJEWSKIEGO otrzymać można w labo-
ratoriu „CHOLEKINAZA“ H. NIEMOJEWSKIEGO, Warszawa, Rydzki 3-4 (L.)
na prowincję wysyła pocztą.

Dr T. Niemojewski przenosił przyjęcia chorych w Warszawie
z ulicy L-wskiej nr 3 na ulicę Koszykową nr 1 (róg Ale-
Ujazdowskiej) ng 5024

Dla mego bratanka, kawalera, poważnego kupca prze-
mysłowca, solidnego, z bardzo poważnym majątkiem, po-
szukuje dla braku znajomości

odpowiedniej żony.

Panie religijne, solidne, dobrze wychowane, z odpowied-
nim majątkiem, które mają zamiłowanie do kupiectwa,
z lepszej rodziny, uprasza się o łaskę, zgłoszenie o ile moż-
ności z fotogr., którą się odwrotnie zwraca. Pośrednictwo
rodziców lub krewnych mile widziane.

Rzecz traktuje się bardzo poważnie i jaknajdyskretniej.
Zgłoszenia uprasza się z pełnym zaufaniem skierować do
Kurjera Poznańskiego pod zg 16 441.

POWAGI NAUKOWE STWIERDZIŁY, ŻE

utrwalony sok czosnku wyrabiany według nowych metod ulep-
szonych w naszym laboratorium, daje doskonałe wyniki przy
SKLEROZIE, DUSZNYCH, WYCZERPANIU, NERWO-
WYM, CHOROBY PŁUC, ŻOŁADKA, WZMACNIA
NERWY, PRZYWRACA ENERGIĘ ŻYCIOWĄ. ng 5 757

Żądać z marką F F wyrobu
APTEKI MAZOWIECKIEJ, Doktora A. Sklepińskiego
Warszawa, Mazowiecka 10.
Broszury wysyłamy na żądanie bezpłatnie.

Drzewo sosnowe I. klasy

kłody z skrobanych majoków, suche, zdrowe bez
sęków, sprzedaje wagonowo. ng 6 058

Poznań, ul. Mielżyńskiego 25, mieszkanie 19.

Posadzkę parkietową

wyborowej jakości, absolutnie suchą z tachowem układaniem
pod gwarancją dostarcza. Pw 18 609 55 210

Reprezentant na Poznań
E. Kampe
Strzelecka 19.

Fabryka parkietu
Inż. G. Choinacki, Sp. z o. p.
Reda, Pomorze

Podłogowe deski

espundowane i heble-
wane, listwy podłogowe,
wyłogi, listwy profile-
we, belki, kantówki,
szalówkę i łaty oraz
deski obrzynane i nie-
obrzynane po cenach
konkurencyjnych poleca

Leon Żurowski,

skład drzewa i obróbka,
POZNAŃ, Raczyńskich 58,

przy pl. Bernardyńskim.

Telefon nr 10-87.

Prz 4 779 40.84

Plisowanie

mereżkę okretkę dziurk: deka-
tyzowane obciążanie guzików,
nadrobienie stóp, podnożenie
oczek hafty monogramy wyko-
nuje terminowo najtaniej.

„HAFTOPLIS“

St. Rynek 10 (wejście Kurzanów
obok firmy Czepczyński - Krk)

Filia Romana Szymańskiego 1

ul. Św. Józefa 17

Pw 8 104 17 42

dg 1 562

Na raty
miesięcznie
EXPRESS 20 zł

Kromczyński, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5

Prz 5 066

JÓZEF BARANOWSKI

Poznań, ul. Wrocławska 19

przy placu Śto-Krzyskim

poleca

MEBLE

wszelkiego rodzaju: Jadalnie, Sypialki, Gabinety męskie, Kuchnie oraz meble wyściełane.

Ceny bardzo niskie!

Wielki wybór!

Pz 6 535-43.173

POKAZ OSTATNICH NOWOŚCI DLA PAŃ

na sezon zimowy 1932/33 r.

we firmie **Z. Dernow**, Poznań, ul. Gwarna 8

Pierwszy Specjalny Magazyn Modeli Włóczkowych

Pz 6 375-43.132

PIECE — OKUCIA BUDOWLANE

teraz najtaniej Piece przenośne iryjskie kwintowe już od zł 6,80 Kuchenki od zł 9,80. Kuchnie westfalskie. Części piecowe i drut garncarski. Narzędzia, metale gwoździe hurtownie i detalicznie. Pz 6389-43.130

„PRZEWODNIK” Św. Marcin 30 — Tel. 15-71

Magazyny wszelkich towarów żelaznych i technicznych.

Ważne dla Poznania, Bydgoszczy i okolic!

Zaszczytnie znany w całej Polsce specjalista

M. TILLEMANN z Krakowa

ul. Szlak 39

wynalazca nowego systemu opatentowanych bandaży, usuwających radykalnie różnego rodzaju najniebezpieczniejsze i najzastarszalsze

PRZEPUKLINY

(ruptury) u Pań, Panów i dzieci, nawet tam, gdzie różne systemy bandaży i operacje nie pomogły, — **przyjeżdża do Poznania i będzie przyjmował oboje w Hotelu „Britania”, ul. Św. Marcina 44, od 2-8 listopada br.** włącznie od godz. 9-5 po poł.

W Bydgoszczy w Hotelu „pod Orłem” ul. Gdańska 163, od 15-18 listopada br. włącznie.

Zainteresowani zechcą bezwzględnie przed odwiedzeniem mnie w Poznaniu, żądać bezpłatnych prospektów od **M. Tillemanna**, specj. i wynalazcy opatent. band. Kraków, ul. Szlak 39.

Setki podziękowań i uznania od ludzi o znanych nazwiskach, profesorów uniwersytetu, lekarzy, ze sfery duchowieństwa, najwyższej arystokracji oraz z ludu, z których jedno poniżej przytaczam:

PODZIĘKOWANIE.

Do W. Pana

M. Tillemanna

specjalisty i wynalazcy opatentowanych bandaży.

W czasie pożaru w parafii nabawiłem się przepukliny takiej, że ani mówić głośno, ani chodzić nie mogłem. Lekarze polecieli mi nosić pasek rupturowy lecz ten nie pomógł. Byłem zrozpaczony! Operować się bałem bo miałem serce słabe. Dopiero będąc w Krakowie wskazał mi W. Pana, który zbadawszy przepuklinę zrobił mi bandaż, który nosiłem przez niedługi czas; obecnie nie noszę go już, gdyż jak to stwierdzili lekarze jestem zupełnie wyleczony. Polecam więc Pana wszystkim, którzy podlegają tej chorobie.

ks. Piechowicz

proboszcz z Kieleckiego

Łukowa, p. Chęciny 2.

ng 6008

BEZSENNOŚĆ WYNISZCZA ORGANIZM

a powstaje głównie wskutek zaburzeń układu nerwowego. Sztuczne środki nasenne nie działają na dłużej, a wywołują ośpienie i zanik wrażliwości nerwów.

Tylko zioła Magistra Wolskiego „Pasiverosa” zawierają „Kwiat Męki Pańskiej” i idealnie łagodzą zaburzenia systemu nerwowego (nerwice serca bóle głowy, histerję) oraz sprowadzają krzepiący sen, identyczny ze snem naturalnym. Już po krótkim czasie stosowania cały system nerwowy powraca do stanu normalnego.

ZIOŁA ze znak. ochr. „PASIVEROSA” cena pud. 4 zł.

Do nabycia w aptekach, drogeriach (skład apt.) lub w wypożyczalni: Magister Wolski, Warszawa, Ziemia 14. Objawiające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 6010

Wspólniczkę (ka)

Przedsiębiorstwo handlowe trykotaż, pończoch, bielizny itp. poszukuje współpracowniczek (ka) z kapitałem, niekoniecznie z branży. Interesowani zechcą podać w zgłoszeniach wysokość posiadanej gotówki. Oferty Kurjer Poznański zg 16 491.

NASZYM CELEM

PAN dobrze ubrany!

Poważna solidna na nowoczesnej zasadzie „SŁUŻBY odbiorcom” oparta firma nie reklamuje się, by za wszelką cenę zbyć swój towar, lecz by przez reklamę, opartą na prawdzie, stworzyć atmosferę zaufania klienteli do siebie.

Jeżeli więc reklamujemy się konsekwentnie, czynimy to w świadomości, że bez reklamy poważnie pojętej, przedsiębiorstwo nowoczesne obyć się nie może.

Czynimy to dalej dla tego, by pobudzić powszechne zainteresowanie dla naszej słynnej z dobroci i niskich cen **garderoby męskiej**. — Wówczas bowiem przekonają się wszyscy, że tak dobry towar należy polecać, by dotarł do najszerzych warstw czytelników naszych ogłoszeń. Bawem jak powtarzamy, zadaniem naszym jest, by każdy **Pan był dobrze ubrany**. — **Dzierżymy prym** co do wyboru i niskich cen, gdyż mamy największy wybór nie tylko w Poznaniu lecz w całej Polsce. — Jako specjalne magazyny garderoby męskiej oszczędzamy w sprzedaży detal. **cznej MILIONOWY OBRÓT**, co jest naprawdę ogromnym sukcesem w obecnych ciężkich czasach.

Zarabiamy **BAROZO MAŁO**, lecz sprzedajemy za to **BARDZO DUŻO**, a więc w interesie każdego leży, ażeby kupować tam, gdzie wielki zbył przy minimalnych zyskach.

POLECAMY na zimę: **Kilkaset PŁASZCZY** w najnowszych fasonach, po cenach dla każdego przystępnych. — **FUTRA** spacerowe i do podróży, od skromnych do najwykwintniejszych — wybór wprost przygniatający ilością a ceny **NAJNIŻSZE!** — **KOZUCHY** surowe do stróżowania, wyprawa rosyjska **KOZUCHY** poszyte **SZOFERSKIE** długie, ciepłe nie drogie! **KURTKI** futrzane, **KURTKI** skorzane, **BURKI** zwykłe, **SZYNELE** do podróży, **KOCE** futrzane, **KAMIZELKI** futrzane i jelonkowe z rękawami, **SPODNIE**, **BRYCZESY**, **GOLFY** wybór olbrzymi!

UBRANIA spacerowe, sportowe i wizytowe.

MATERIAŁY z metra, najmodniejsze desenia, w olbrzymich masach, po cenach fabrycznych.

OZIAŁ MIAROWY pod kierownictwem bardzo utalentowanych przykrawaczy, może zadowolić najwybredniejsze wymagania znawców i miłośników mody.

Specjalność modernizację i poszycia futer.

Dostarczamy nasze towary także za bony Tow. „KREDYT”

EDMUND RYCHTER

1SZY mag ul. Fr. Ratajczaka 2, najwykwintniejsze ubiory męskie, tel. 26-07, 54-15

2GI „ ul. Wrocławska 14, pierwszorzędną garderobę męską, tel. 21-71

3CI „ ul. Wrocławska 15, (po schodkach), odzież popularna i zawodowa, tel. 54-25

Czwarty nowo utworzony magazyn 5 okien wystawnych, 3 wejścia. Ostrów Wlkp. Rynek 18. telefon 35. dz 1357/8

Kapusty

białej, czerwonej i włoskiej odda kilkanaście wagonów

Majętność Henrykowo pow. Leszno Wlkp.

Dostawa franco Leszno.

zg 16 500

Meble

solidnie wykonane po niskich cenach poleca Firma Szlachta Dąbrowskiego 51. zd 41 428

Wyciąć

Szczęście i dobrobyt przez

LOS

I. Kl. 26. Polskiej Państwowej Loterii Klasowej

Główna wygrana 1 000 000 zł

oprócz tego premie i wygrane po zł 300 000, 150 000, 100 000, 75 000 itd.

Co drugi los wygrywa.

1/4 losu 10.—

1/2 losu 20.—

1/1 los 40.— zł

Próbuj i Ty natychmiast szczęścia swego w najszcześniejszej i znanej kolekturze

Juljana Langer, Poznań

Centrala: Sew. Mielżyńskiego (Hotel Monopol)

Oddz. Wielka 5.

Tel. 31-41, 16-37 P. K. O. 212.475.

ng 5 681

Zamówienia piśmienne załatwia się odwrotną pocztą.

Zamówienie

Niniejszem zamawiam do I. Kl. 26. Polska Lot. Państw.

1/4 losu po 10.— zł

1/2 „ po 20.— zł

1/1 „ po 40.— zł

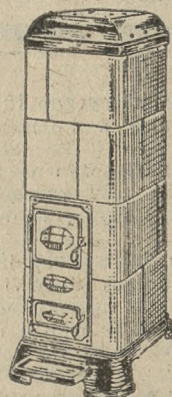
Należytość uiszczyć natychmiast po otrzymaniu losów biletami nadawczymi P. K. O. przez firmę załączonym.

Imię i nazwisko

Dokładny adres

Wyciąć

Oszczędność opału 50%

Piece Szrajbera z kafli stalowych

stałe, przenośne i kuchenne, znane jako hermetyczne, trwałe, oszczędne i tanie

poleca dz 1 567

St. Kowalski - Poznań

Przedstawiciel na Woj. Poznańskie

pl. Wolności 17. Tel. 29-76

Poważniejsza fabryka branży spożywczej poszukuje

zastępcy na Poznańskie i Pomorze

Dla zabezpieczenia składu konsygnacyjnego wymagana kaucja 50 000 zł. Oferty należy skierować: Kraków, skrytka pocztowa 262. ng 6 068

Reklamowa Sprzedaż Firan - Płócien - Ręczników

Ceny kryzysowe

Proszę przyjść i przekonać się

Okno firan 3 częściowe:	Płótno 70 ctm.	od 0,65
Madrasowe	„ 80 „	0,80
Madrasowe białe	„ 90 „	0,90
Kongresowe	„ 140 „	1,40
Gipsowe	„ 160 „	1,80
Kana g. piurowa na 2 łóżka	„ 160 „	1,30
Kongres na firany	„ 160 „	1,05
Obrus kolorowy	„ 160 „	1,05
Kana na łóżko kol.	„ 140 „	1,10
Kana na łóżko	„ 160 „	2,60
wafi biała	„ 160 „	2,90
Ręczniki wafi	„ 160 „	1,75
„ frotte	„ 160 „	0,35
Prześcieradko	„ 160 „	0,65
dziec. frotte	„ 160 „	1,75
Rolowe 140 ctm.	„ 160 „	0,35
„ 160 ctm.	„ 160 „	0,95

Nowość: **Kongres na firany drukowany kolory trwałe.**

Ceny ściśle gotówkowe.

Na towary zimowe przy gotówce 10% rabatu.

Fa RACZYK

Poznań — Stary Rynek 92-94

Pz 6 538/9-43.176/5

Przetarg polowania!

W sobotę, dnia 5. 11., o godz. 16.30, odbędzie się publiczny przetarg polowania gminy Jankowo, stacja kolejowa Biskupice, obszaru ca 450 ha. Cena wywoławcza 500 złotych Kaucja licytacyjna 100 zł. z 16 499

Zarząd Spółki Łowieckiej: Adamski.

Magistrat miasta Inowrocławia

ogłasza konkurs na stanowisko

dyrektora elektrowni miejskiej.

Wymagane warunki: 1) obywatelstwo polskie. 2) wiek nie niżej lat 30 a nie wyżej 45 3) dyplom inżyniera elektryka, 4) conajmniej 5-letnia praktyka na pierwszorzędnym-fachowym stanowisku samodzielnym. Warunki wynagrodzenia podług umowy. Podania wraz z własnoręcznie pisanym życiorysem oraz odpisem świadectw należy wnieść do Magistratu miasta Inowrocławia do dnia 15 listopada 1932 r. Magistrat zastrzega sobie swobodny wybór oferenta. Nieuwzględnione podania pozostaną bez odpowiedzi. dg 1 560

Magistrat

(—) Jankowski, Prezydent miasta.

WYŚCIGI KONNE Z TOTALIZATOREM

30. X, 1. i 6. XI. na torze w ŁAWICY

Początek gonitw o godz. 13,45 — bez względu na pogodę. Komunikacja pociągami kolejowymi do Ławicy o godz. 13,26 — z Ławicy specjalny pociąg o godz. 17-tej. — Autobusami od Mostu Teatralnego.

Pr 6 376-43 124

PODZIĘKOWANIE.

Za liczne nadesłane kwiaty i życzenia z okazji otwarcia mojej

Cukierni-Piekarni

w Poznaniu przy placu Wolności 14. Tel. 10-62
 składam tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim, a w szczególności Ks. Wikariuszowi Pawlickiemu z parafii św. Marcina Szanownym Przedstawicielom Prasy, p. Pułkownikowi Zarembie, p. Dyr. Radomskiemu z Towarzystwa Ubezpieczeń „Przeźrość”, p. Dyr. Franciszkowi Baranowskiemu, Zarządowi Cechu Piekarskiego i Członkom w Poznaniu, Znamomym, Sympatykom i Przyjaciółom, oraz Poznańskim Firmom, które przez powierzone prace przyczyniły się do gustownego urządzenia cukierni i piekarni.

Z poważaniem

zg 16 498

właśc. Jan Zaremba

mistrz piekarski i cukiernicz

Centrala: Poznań, Górna Wilda 51. Tel. 76-36

Na sezon zimowy

są nasze płaszcze damskie, męskie i dla dzieci
 najładniejsze, najlepsze i najtańsze
 Olbrzymi wybór, fasony i kolory nieznane

Materiały z metra sprzedajemy po cenach fabrycznych. Zamówienia podług miary wykonujemy podług najnowszych żurnali, bardzo tanio.

Zapraszamy wszystkich do zwiedzenia naszych składnic.

F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny S.

Poznań, Stary Rynek 98/100

Pr 6 373-37 378

Monstrancja gotycka, piękny okaz,
Relikwiarz z Madonną, srebrny, antyczny
Łańcuch kanonicki, złoty, ciężki

okolicznościowo do nabycia u jubitera

SZULCA w POZNANIU,

plac Wolności 5.

Pr 6 324 43 41

Baczność Klienci!

Własny wynalazek opatentowany, sztuczne nogi z gumowymi stopami na których się chodzi cicho, elastycznie i ugina się na wszystkie strony, specjalnie nadające się dla rolników. — Również wykonuje ręce z filcowymi dłońmi, gorsety, obuwie, wkładki, paski rapturowe, które pokonują najwyższą rapturę.

P. NIEDZIELA

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 24

Telefon 38-79.

dg 1566

Odznaczony wielkim medalem na P. W. K.

KAMIENICA

2 składy, 4 mieszkania, duży śpichlerz przy rynku w Lesznie, w której od około 50-ciu lat znajduje się drogeria, z powodu podziału spadkowego na sprzedaż, lub wydzierżawie ubikacje drogerji z mieszkaniem ng 6006
 Zgłoszenia przyjmuje Dyrektor Bethge — Leszno.

Dzielnemu kupcowi

z branży kolonialnej, który zna kupców w Poznaniu i na Pomorzu, trafia się okazja wstąpić do istniejącej w Poznaniu pierwszorzędnej firmy komisowej. Ponieważ reflektanci na początek załatwiać muszą sprawy administracyjne, wymagana jest znajomość działu organizacyjnego, jak również wykazać się muszą talentem organizacyjnym, oraz znajomością buchalterji i biegłą korespondencją w języku polskim i niemieckim, wymaga się poztatem kaucji we formie gwarancji i hipoteki itp. w wysokości 20.000 zł. Wynagrodzenie: pensja i prowizja obrotowa, przy zadawalniającej pracy — później przyjęcie na wspólnika.

Oferty muszą zawierać: własnoręcznie pisany życiorys, fotografię, podanie gwarancji i referencji z kół handlowych i prywatnych oraz wysokość pensji.

Oferty należy składać pod „WK 387” do Międzyn. Biura Ogłoszeń Rudolf Mosse, Poznań, Wroniecka 12.

Tw 389

Poszukuje zastępstwa

w branży kolonialno-spożywczej, lub pokrewnej na powiaty: Ostrow — Kalisz — Ostrzeszów — Kepno — Odolanów — Pleszew — Jarocin — Koźmin — Krotoszyn — Rawicz — Leszno i ewentl. dalsze powiaty. Obszerne składnice i samochód ciężarowy do dyspozycji. Łaskawe oferty do firmy J. Bugaj, Ostrow, ul. Kolejowa 17, tel. 108. zg 16 509

Przyjemność i przysługę kupując
 wyświadczać sobie Państwo

OBUWIE**u JANA RYBELSKIEGO**

ALEJE MARCINKOWSKIEGO 23

Elegancja — wytworny fason — duży wybór — najwyższa jakość — przytem niskie ceny, oto zalety dzięki którym RYBELSKI PRZODUJE!

Pr 6 379 80-43 141/2

DYWIDENDĘ

w wysokości 10% rocznej składki
 wypłaca ubezpieczonym od szeregu lat

„VESTA” BANK WZAJEMNYCH UBEZPIECZEŃ

w Poznaniu

jedno z najstarszych i najpoważniejszych towarzystw ubezpieczeń w Polsce. Założone w roku 1873, fundusze gwarancyjne i rezerwy w/g stanu za rok 1931 przeszły 14.000.000.— Ubezpieczenia na życie, od nieszczęśliwych wypadków, od odpowiedzialności cywilno-prawnej, samochodowe.

ODDZIAŁY: Bydgoszcz, ul. Dworcowa 67; Grudziądz, plac 23-go Stycznia 20; Katowice, 3-go Maja 36 a; Kraków, Straszewskiego 28; Łódź, Piotrkowska 81; Lublin, Krakowskie Przedmieście 29; Lwów, Akademicka 4; Poznań, Rzeczypospolitej 9; Warszawa, Chmielna 2.

„Vesta” Bank wzajemnych ubezpieczeń należy do wspólnego koncernu z „Vestą” T-wem wzaj. ubezpieczeń od ognia i gradobicia w Poznaniu oraz z Poznańsko-Warszawskim T-wem Ubezpieczeń Ska Akc. w Poznaniu. Koncern wymienionych poznańskich towarzystw ubezpieczeń jest czystopolski, jest oparty wyłącznie o kapitały krajowe a posiadając umowy reasekuracyjne z najpoważniejszymi zagranicznymi towarzystwami zapewnia ubezpieczonym jak najdalej idące gwarancje.

Nadzorcy Sądowi

nad firmą Zjednoczone Przedsiębiorstwa Elektryczne Inżynier K. Gaertig i Ska, mającą swą siedzibę w Poznaniu, przy ul. Półwiejskiej 35. Stanisław Mohuczy i Stanisław Stanowski podają do wiadomości, że Sąd Grodzki w Poznaniu uchwałą z dnia 13-go października 1932 zarządził otwarcie postępowania układowego między wyżej wymienioną firmą a jej wierzycielami

Stosownie do art. 40 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 Dz. Ust. 27/28. Nadzorczy Sądowi w porozumieniu z Sędzią wyznaczyli termin sprawdzenia wierzytelności na dzień 12-go listopada 1932, w lokalu firmy w Poznaniu, ul. Półwiejska 35, od godz. 10-tej do godz. 14-tej, w celu ustalenia listy wierzycieli. Do sprawdzenia wierzytelności przedłożą posiadane przez siebie tytuły

Lista sprawdzonych wierzytelności wyłożona będzie w Sądzie Grodzkim w Poznaniu, pokój 30, od dnia 15-go listopada 1932 roku. Osoby interesowane mogą w terminie 7-dniowym od daty wyłożenia listy zaskarżyć postanowienia nadzorcy sądowych co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzytelności na listę do wymienionego Sądu, który spór ostatecznie rozstrzyga, niezależnie od prawa wytoczenia powództwa wg. art. 47 tegoż Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej.

Poznań, dnia 26. 10. 1932.

Pg 6349 43,77

Nadzorczy Sądowi

(—) Stanisław Mohuczy (—) Stanisław Stanowski.

Kafle do pieców

pierwszej jakości, gładkie i ozdobne w wszystkich kolorach:

glazurowane płyty ściennie i ściółki do wykładania ścian, kotłów i pieców; Kamionkowe płyty posadzkowe krajowego i zagranicznego wyrobu;

tynek szlachetny w różnych kolorach i odcieniach i wszelkie inne

materiały budow.

ma w wielkim wyborze stale na składzie

Gustaw Glaetzner, Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek, Poznań, ul. Jasna 19 — tel. 65-83 i 63-28. Składnica: ulica Kraszewskiego 10. Pg 5075

DZICZYZNĘ

kuropatwy
 bazyanty ng 6 082
 zajace
 rogacze itp.

kupujemy w każdej ilości po najwyższych cenach.
Leon Urbanowski i Syn, Dom Eksportowy, Bydgoszcz, Kwiatowa 9, telefon 14-26.
 Magazyn — Szpichlerka 4, (przy moście teatralnym.)

ng 356

JESIENNE DESZCZE

przypominają właścicielom domu obowiązek zabezpieczenia dachu. Wszelkie naprawy dachów papowych cynkowych i innych, pokrywanie nowych dachów, uskutecznia na dogodnych warunkach spłaty przy udzieleniu odpowiedniej gwarancji

IGNACY MANDOWSKI, mistrz blacharsko-dekarski

Poznań, Grobla 3 Pr 6 376-57 399

Przemysł Polski Pokrywania Dachów

Rok założenia 1907 Telefon 34-69.

Wyprzedaż**Masy Konkursowej**

w artykułach męskich, blawatach i przyborach
 wojskowych po zupełnie niskich cenach

trwa nadal

zg 16 507

ulica Klasztorna 21, I. ptr.

otwarte od godz. 10-tej do 3-ciej.

Uchwała. W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy „Dom Konfekcyjny” właściciel Eligiusz Ławicki, zatwierdza się układ zapobiegawczy z dnia 8 października 1932 r. (art. 60 rozp. z 6 III. 28). Wolsztyn, dnia 25 października 1932 r. Sąd Grodzki. ng 6 027

Nowo otwarty Magazyn Bławatów W. NADOLSKI

Poznań, Stary Rynek 90
naprz. głównego wejścia do nowego ratusza
urządza z dniem 31 października, wielką
SPRZEDAŻ REKLAMOWĄ

Płótna od 67 gr
flanelka od 80 gr
aks. do prania . . . 2,— zł
now. na suk. 3,40 zł

Szermel. weł. . . . 3,50 zł
georgette weł. . . . 3,50 zł
georgette jedw. . . . 3,60 zł
georg. na plażę . . . 140 cm. szer. 8,40 zł

Nowości na płaszcze zimowe 14,—, 9,50, 7,50, 5,75

Kapy, firany, serwety, narzutki, ścienniki,
piótna, inletry w wielkim wyborze po
cenach dotąd niebywałych.

Proszę korzystać z nadarzającej się okazji.

Pz 6 329 30-43.50 90

Zał. 1887 **Skóry** Zał. 1887
obuwnicze: „Buchholz“, „Rogowski“, „Sila“,
siodlarskie, pantoflarskie
I-a wykrój skór podszewkowych
w wielkim wyborze. z 16 471/2
Obcasy gumowe i przybory obuwnicze
po bardzo niskich cenach poleca
JAN ZABŁOCKI
Poznań, ul. Wodna 2.
Najstarsze przedsiębiorstwo tej branży na miejscu.

Uchwała. Postępowanie upadłościowe. W postępowaniu upadłościowym nad majątkiem upadłego dłużnika kupca Pawła Licznarskiego w Buku, wyznacza się na skutek doleceń przez dłużnika przymusowej ugody, termin ugody na dzień 16 grudnia 1932 r. o godz. 10, który się odbędzie w Sądzie Grodzkim w Grodzisku, pokój nr 20. Wniosek z dołączeniem ugody i oświadczenie wydziału wierzycieli mogą interesowani przegladnąć w Sekretariacie Sądu upadłości. Grodzisk, dnia 18 października 1932 r. Sąd Grodzki. ng 6 029

W sprawie odroczenia wypłat Banku Przemysłowców Sp. Akc. w Poznaniu, Stary Rynek 73/74, wyznacza się termin na dzień 11. 11. 1932, godz. 11, w sali Kina Metropolis w Poznaniu, ul. Piekary 17, celem rozpatrzenia wniosku dłużniczek o odroczenie wypłat. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 21 października 1932. Sąd Grodzki. ng 6032

Postępowanie upadłościowe. Co do majątku C. Pałkowskiego, właśc. przedsiębiorstwa prasowania słomy — zam. w Śremie wdraża się z dniem dzisiejszym tj. z dniem 25 października 1932 r. o godz. 12 w pol. postępowanie upadłościowe, ponieważ wnioskodawca stawia wniosek twierdząc, że jest niewypłacalny oraz że zadłużenie przewyższa aktywa. Zarządca masy upadłościowej mianuje się rewizora ksiąg Feliksa Maćkiewicza w Śremie. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 9 stycznia 1933 r. Do powzięcia uchwały co do kwesty wymienionych w § 132 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień 24 listopada 1932 r. o godz. 10 przed połud. — zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień 9 lutego 1933 r. o godz. 10 przed poł. Wszystkim, którzy posiadają jakiegokolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nawet poleca się im aby najpóźniej do dnia 31 grudnia 1932 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. Śrem, dnia 25 października 1932 r. Sąd Grodzki w Śremie. ng 6 030

Uchwała. I. Zarządca się odroczenie wypłat odnośnie do firmy A. Jankowski, Centralna Drogerja w Grodzisku na przeciąg trzech miesięcy, tj. do dnia 26 stycznia 1933. II. Jako nadzorca sądowego mianuje się Tadeusza Węclawicza w Grodzisku, Grodzisk, dnia 26 października 1932. Sąd Grodzki. ng 6 028

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Jadalnie
tanio sprzedam. Wielkie Garbary 8. m. 11. zdg 41 953

Kino aparat
tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 954

Szory
wyjazdowe, 1 para, eleganckie. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 176

Kanapka
fotele, lustro mahoniowe. Zielona 1, mieszkanie 5. zdg 42 158

Wirówki
40 do 100 litrów, partie lańcuchów do bydląt i koni okazują się tanio Lokal Licytacji, Górczyńska, Wroniecka 4. Pz 6 539 43.158

Kompl. pokoje jadalne
od 800 zł począwszy okazują się tanio Lokal Licytacji, Wroniecka 4. Pz 6 539 43.153

Sypialkę
dwa i jednoosobowa okazują się tanio Lokal Licytacji, Wroniecka 4. Pz 6 532 40.152

Skład
kawy, herbaty i cukrów na prowincję tanio na sprzedaż. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 42 229

Okazyjnie
zegarki męskie i damskie poleca Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 543 43.169

Okazyjnie
piersienniki złote poleca Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 542 43.171

Wyprzedaz
całkowita z powodu likwidacji po bardzo niskich cenach: materjałów damskich, męskich, płócien, ręczników, inletrów, firan, kap i barachanów. A Szramkiewicz, Zamkowa 4, narożnik Poznańskiej. rg 3 895

Dom
nowy, 2 izby, 2 kuchnie, 5 300. — Siwczakowa, Ławica Poznań zdg 42 149

Foksterjerki
Szczepański, Piekary 22. m. 52. zdg 42 148

Zareczynowe
piersienniki, słubne obrączki od 12 zł para. zegarki od 10 zł. Chwilkowski, św. Marcina 40. zdg 42 045

Sypialnia
nowoczesna mała, lustrami, jadalnia, empirowa, duża okazują się tanio. Stolarnia, Kwiatowa 6. zdg 42 034

Używane meble
jak: szafy, biurka, łezanki, lustra, kompletne kuchnie, sypialnie kupisz i sprzedasz w Nowym Domu Komisyjnym, Wodna 16. rg 3 928

Maszynę
introligatorską do ciecicia papieru 50 cm. kołową, korzystnie sprzedam. Poznań, Rzeczypospolitej 4. m. 9. rg 3 918

Łezankę
tapczan tanio sprzedam. Tomala, Półwiejska 33, pracownia tapicerska. zdg 42 110

Jadalnia
wykładana orzechem, — bogato rzeźbiona, bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdg 42 099

Kolonjalke
centrum dobrze prosperująca — mieszkanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 093

Skład
żelaza, sprzetów kuchennych, dobrze zaprowadzony, 30 lat, tanio sprzedam mieszkancom, główna ulica miasto powiat, dobra okolica. Do obicia 8—10 tysięcy, według umowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 6 034

Pierze i puch
pierz darte, gese kaczki, tylko dobre gatunki; tanio! Pióra gese (nieudarte) funt 2,75 Pióra kaczki (nieudarte) funt 1,50 zł. Piekne koldry! ceny rekordowe. — Koldra dobra zł 12,50, adam, jedwabne 27,50, czysto jedwabne 42, czysto jedwabne na welnie 59, puchowe 60, tylko rzetelne towary. Przyjmuje asygnać „Kredyt“, Finikap M. Mielcarek, Poznań, Wrocławska 30. Pz 6 333 43.140

Shopping 350 m/m hub
Szpułtówka dwustronna Sztanca do dziur w dobrym stanie okazują się tanio sprzedam „Montan“, Ostrow Wlkp., Raszkowska 26. ng 6 085

Meble
sypialnie, kuchnie, łózka metalowe najtaniej. Chwaliszewo 5. rg 3 946

Futro
nizmowce, kolnierze czarna wydra, korzestnie sprzedam. Kleszak, Masztalarska 2. rg 3 993

Pianino
czarne, używane sprzedam tanio. Bittner, Dąbrowskiego 79. rg 3 925

Dwie sypialnie
kompletne sprzedam okazują się tanio. Nowy Dom Komisyjny, Wodna 16. rg 3 926

Gabinet z klubami
elegancki, dobrze utrzymany, oddam bardzo tanio. Nowy Dom Komisyjny, Wodna 16. rg 3 927

Ogród
owocowy w Starolecie, przeszło 40 drzewek, wraz z szopa drewniana i szorzetami ogrodniczymi korzystnie do oddania. Zgłoszenia ul. Klasztorna 7, skład. rg 3 911

Zegar
antyk stojący, szafa 350 lat, angielski sprzedam, św. Marcina 64, mieszkanie 20. zdg 41 930

Limuzynę
„Essex“ w najlepszym stanie korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 147

Pianino
sprzedam, Piotra Wawrzyniaka 8. m. 10. zdg 42 145

Kolonjalke
pewna egzystencja, pokój 2 400. Adres Kurjer Poznański zdg 42 146

2 wanny
1 cynkowa, 1 emaliowana sprzedam, Oferty Kurjer Poznański zdg 42 135

Serwis
empirowy sprzedam Skarbowa 4, mieszkanie 15. zdg 42 210

Szklanki 10 groszy
Kieliszki 10 groszy

Damską
Singera nową, tanio sprzedam Kosiela 60a, mieszkanie 2. Pz 6 556 57.400

Ideal B.
dobrym stanie korzystnie sprzedam. Szkolna 7/8, mieszkanie 8. Pz 6 555 57.402

Piece
żelazno-szamotowe, małe, duże, używane tanio. Kosiela 42. Pz 6 554 57.401

Szory wyjazdowe
dobra skóra, okucie, praca, okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 553 43.159

4 sypialnie nowoczesne
różne modele, dobre wykonanie, okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 545 43.161

Jadalnia mahoniowa
nowoczesny styl
piewszorodne wykonanie tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 552 43.160

4 bardzo ładne jadalnie
najlepsze wykonanie okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 550 43.162

Wspaniała jadalnia
dębowa bogato rzeźbiona jak nowa, okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3, telef. 24 42. Pz 6 551 43.161

2 gabinety męskie
jeden klubami, skórze, solidna praca okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 549 43.163

4 pianina zagraniczne
czarne orzechowe, płyta metalowa, okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3, telef. 24 42. Pz 6 548 43.164

Salon Ludwika XVI
bogato złocony
bardzo piękny, jak nowy, okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 547 43.165

Salonik Biedermayer
brzoza, 8 części, okazują się tanio. Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6 546 43.166

Pończochy Bemburga
prawdziwym szewkiem 1,85; 2,25; złoty Bemburg 2,50; 3,00; strzałka 2,25; 2,50 3,25; Maccio od 0,50; Fildeose od 1,85; Welna jedwabiem od 1,65; Jedwab do prania 0,90; 1,25; skarpetki męskie nicianki 0,85; męczyżnowe 0,65; jedwabne 0,75; Fildeose 1,10; welniane od 1,25; — rekawiczki skórkowe 2,45; kożłowe wyszyte 3,45; miankielka 3,75; kremowe od 1,25; Bielizna — Parasołe największy wybór, najtaniej Warszawa Składzie Fabrycznym Jadviga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdg 42 114

Swetry — Pullovery
najtaniej
w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36 — Dzieciatko 1,50; 2,25; damskie 3,50; 4,75; męskie 2,25; swaczem 3,75; welniane 7,50; — Trzykrotne zimowe — kalesony 1,90; koszule 2,90; kombinacja 1,45; pantalon 1,35; berety 0,90; szale jedwabne 0,90; Retawiczki damskie 1,25; skórkowe 2,45; napa flanela 4,45; napa welna 4,95; Pończochy Bemburga 1,85 strzałka 2,25; 2,50. Skarpetki nicianki 0,85. Bielizna — Krawaty za bezcen. Pz 6 550 57.337

Sprzedam
dom 20 ubikacji z fabryką wód mineralnych dochód 6 000 rocznie w miejsce poświatem blisko Poznań, cena 45 000, wpłaty 25 000 owentli, zamiana na mniejszy dom Adres wskazuje „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego pod 57.367. Pz 6 344 57.367

Folwark
500 morgowy z rybnem jezorem, nienaruszonym, całkowitem inwentarzem, nadkompletnym inwentarzem, dobrymi budynkami blisko T. znana sprzedaż przy załozce rowkowcei 70 000 zł. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 105

Platformę
konia sprzedam, Górna Wilda 84, Drukarnia. zdg 41 481

Skład
kolonjalny z magłem dużym pokojem sprzedam. Szewska 14. m. 21. zdg 41 592

Skład
papieru większy 7 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 597

Sprzedam
łóżko płaszczy zimowy. Rybaki 9. m. 8. zdg 41 599

Sypialkę
sprzedam tanio. Mostowa 14 a — Stolarnia. zdg 41 206

Samochód osobowy
marki Fiat m. 505 w dobrym stanie okazują się tanio. Mostowa 14 a Bober zdg 41 275

Dobrze zaprowadzona
pracownia cukierkowa w pełnym biegu sprzedam z powodu zastępczych zmian rodzinnych. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 617

Sprzedam
skład artykułów męskich, dobrze zaprowadzony do obicia 4 000, miasto powiatowe. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 513

Rzeźnicki
skład, pokój i warsztat na przedmieściu Poznania za kosztą renowacji oddam. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 41 516

Fuzję
ejektorke 12 jak nową sprzedam. Łakowa 10 mieszkanie 6. zdg 41 626

Kolonjalke
towar magiel mieszkanie nowo zabudowane, domniem. sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 640

Drogerje
sprzedam tanio. Niegolewskich 10 a. zdg 41 641

Tanio
sprzedam materac włosieny, samowar rosyjski, kuchenne rzeczy Matejki 6. m. 17, codziennie po piątej. zdg 41 648

Maszyny
do szycia światowej sławy oddaje wprost fabryki tanio fachowcem. Wszelkie reparacje. Plac Nowomiejski 1 a. zdg 41 342

Parcele
willowej dzielnicy sprzedam. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 532

Pies
młody wilk czystej rasy do sprzedania. Kretschmer św. Marcina 4, skład zabawek. zdg 42 307

Dom
piętrowy z piekarnią w pełnym biegu i 4 morgi ogrodu blisko Bydgoszczy z powodu choroby tania na sprzedaż. Z. Pielecki Prady nr. 62, pow. Bydgoszcz. ng 6064

Pianina
wysoko wartościowe dla generacji muzycznej, do fabryki „Bettina“ Przedstawicielstwo: Plac Wolności 2. dg 1543

Ford
w bardzo dobrym stanie tanio na sprzedaż. Młyna 10 Dorna. zdg 41 240

Wilka
jednorocznego bardzo ostrego sprzedam tanio. Władysław: ul. Grunwaldzka 14, portiernia. zdg 41 105

Radjoodbiornik
na prąd zmienny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 524

Radjogramofonowa
instalacje
nowoczesna wielkiej mocy, na prąd zmienny dla kawiarni, ogrodu, towarzystwa okazują się tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 525

Futerko
krótkie 140 — sukienka jedw. 20. Patrona Jackowskiego 36 m. 6. zdg 41 526

Sprzedam
szafę żelazną, Kononickiej 15. I. zdg 41 532

Gabinet męski
oraz biurko amerykańskie okazują się tanio. Focha 39. m. 9. zdg 41 534

Fuzję
16 z futerałem oraz kornetkę nową okazują się tanio. Fredry 6 Pawlicki zdg 41 535

Platforma
do 100 ctn. okazują się tanio. Tama Garbary 22 magazyn. zdg 41 536

Garnitur
kuchenny — umywalniany w „Ozdobie“. zdg 41 443

Wóz
kastowy do wagi 250 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 537

Motor
20 KM. 6-śrótownik trójcy tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 538

Skład konfekcji
towarów krótkich z mieszkaniem z powodu choroby za gotówkę 2 000 — 4 000 sprzedam. Schlackta Gniezno, Rynek 2. zdg 41 542

Sprzedam
piewszorządny skład cukierków w większym mieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 564

Ubranie
granatowe, dobre, średnie, tanio sprzedam. Aleje Przybyszewskiego 43 a. m. 11. zdg 41 702

Skład
artykułów kuchennych, dobrze prosperująca od 30 lat istniejąca przy głównej ulicy z powodu choroby na sprzedaż lub zamiana na parcelę lub mały domek. — Blizsze wiadomości piśmienne do Kurjera Pozn. zdg 41 703

Kuchnia
westfalska na sprzedaż. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 41 716

Piece
2 żelazne, 1 kaflany przenośny tanio na sprzedaż. Stachowiak — Wilda, Trausutta 23. zdg 41 717

Śniadalnica
dobrze prosperująca do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 572

Zł 1,70
żarówka „Kometa“ krajowa, gwarantowana zamiana starych żarówek na nowe za dopłatą. Babieńskiego 7, 76. Placu Sapieżyńskiego zdg 41 719

Okazja
Parcele różnych wielkości ładne położenie sprzedam od 0,50 — 1 — Informacja: Wojciechowski, Dąbrowskiego 25 lub Anioła, Laszek poczta Zabikowo. zdg 41 653

Skład
papieru 27 lat egzystujący w dobrym położeniu na sprzedaż za 3 600. Kraszewskiego 4 mieszkanie 6. zdg 41 668

Dom
czynszowy ustawowy czynsz, dochód roczny 5 800 zł za 40 tys. przy wpłacie 15 tys. na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 674

Futro
męskie, lepszy rodzaj do sprzedania 10—7. Zwierzyniecka 20. m. 4. zdg 41 687

Budziki
9,50 obrączki słubne, zegarki poleca Edward Benenowski Chwałiszewo 76 przy aptece. zdg 41 820

Obszar dworski
ca 150 hektarów w powiecie chełmińskim na Pomorzu w najlepszej kulturze żywy i martwy inwentarz nadkompletny zaraz na korzystnych warunkach do sprzedania. Informacji udzieli: L. Spors. Kowalewo (Pom.) zdg 41 322

Piekarnia
Poznaniu z dużym mieszkaniem, kasy dzienne 250 zł Piotrowski, Szamarzewskiego 1. zdg 41 415

Antykwarjnie
najkorzystniej Kupno — Sprzedaż Marcinkowskiego 28. Pz 4 748 40 54

Kilka
męskich gabinetów
debowych nadzwyczaj starannie wykonanych po bardzo przystępnej cenie sprzedaje Andrzejewski, Magazyn mebli, Wrocławska 4, przy St. Rynku. Pz 5071 43.38

Realność
z chemiczną farbarnią czynną, z urządzeniem z powodu starości sprzedam. Schaepe Krotoszyn. zdg 5949

„Antyki“
meble używane, wielki wybór, ceny najniższe. Flasiński, Wodna 9. Pz 5077 57.364

Porcelanę
szkło stołowe w „Ozdobie“. zdg 41 441

Serwis stołowy
w „Ozdobie“. zdg 41 442

Wyprawy, prezenty
w „Ozdobie“. zdg 41 444

Bo „Ozdoba“
to znak czasu. Nowe wzory. Nowe ceny zdg 41 445

„Ozdoba“
Dąbrowskiego 12
narożnik Mickiewicza blisko Mostu Teatralnego. zdg 41 446

Chevrolet
nowoczesna limuzyna 6 cylindrowa mało używana sprzedam tanio ewentualnie zamienie dopłatą na otwarty samochód. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 41 477

250
morgowy majątek sprzedam lub zamienie na kamienie prywatne, 5 km od miasta, blisko młyna, woda laka, drzewo opałowe przy szosie. Oferty Kurjer Poznański zdg 40 907

Sprzedam
angielskie westfalska, Górczyńska 52. zdg 41 129

Meble kuchenne
kupuje się najkorzystniej Łakowa 4 a stolarnia. zdg 34 435

Meble
tanio w

Wykorzystaj okazje

kup parcele pod budowę własnego domu na 4-5 letnie rozplaty a skoncza sie twoje kłopoty mieszkaniowe. Cena za metr kwadratowy od 20 groszy. Informacje w Biurze Osiedla Podmiejskiego. Poznań Główna 9. dz 1370

Okazja

Zakład kąpielowy w Bydgoszczy z kompletnym urządzeniem z najnowszymi elektro lecznicznymi aparatami za 30 tys. zł z powodu stosunków rodzinnych do sprzedania. Pewna przyszłość. Zgłoszenia Bydgoszcz Dworcowa 6. tel. 698. Westfalewski. ng 5950

Żarówka

tanio 220 v. oszczędnościowe 5 świec nadeszły. Ogniw. Poznań. Wielkie Garbary 19. tel. 58 01. Pg 6270-42.168

Dom

z piekarnia sprzedam w dużym powiatowym mieście lub zamienie na dobrze prosperującą piekarnię w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 5996

Dom

Bydgoszcz sprzedam plac budowlany ogród. dogodny warunki. blisko Rynku Zbożowego i tramwaju. Kujawska 10. gospodarz. ng 5983

Oddam

natychmiast do eksploatacji jedną morgę najlepszego żwiru kaskowego o pokładzie 7-10 m, który się znajduje ca. 50 cm. pod powierzchnią. Złote żwiru położone przy górnej części Wilczy w okolicy kościoła. Łaskawe oferty z podaniem ceny za m³ do „Par”. Marcinkowskiego 11 pod 43.106. Pg 6338-43.106

Nowości

na sezon jesienno-zimowy stale nadchodzą. Piekne materiały damskie i męskie na płaszcze kostiumy i suknie. Na wyprawy wielki wybór: płóciennych, stołowych, dekoracyjnych — gobelin — kofry na puch, welnie i wacie, własne wykonanie. Dywany — Firany — Chodniki — poleca W. Groszkiewicz St. Rynek 59 Hurt. Detal. Pg 5051-41.1

Na zimę**prawie darmo!!!**

Uwzględniwszy ostrą zimą, zbliżającą się zimą i brak gotówki w ciężkim kryzysie, obniżymy ceny do minimum i wysyłamy cały komplet dobrego zimowego towaru tylko 10 zł: 1 swetr (pulower), ciepły męski lub damski, 1 koszula męska i 1 p. kalesonów trykotowych zimowych lub 1 koszula damska i 1 p. majtek 1 p. rekawiczek welnianych, 1 p. skarpetek zimowych i 1 szal welniany. Wszystko wysyłamy za 10 zł za zaliczkę pocztową po otrzymaniu listownego zamówienia. Adresować: „Polska Pomoc”. Łódź, skrzynka pocztowa 549 dzg 41 752

Zakład fryzjerski

dobrze prosperujący Poznań kurzyście sprzedam. Adres Kurjer Poznański dzg 41 744

Lampy

elektr., biurko, Matejki 60 m. 7. dzg 41 870

Maszyna

szewska długoramienna. Kotowski. Główna 115 dzg 41 873

Dom

piętrowy składami zaraz sprzedam. Cena według umowy. Oferty Kurjer Poznański ng 3888

Sypialnia

biało lakierowana, salony, jadalnia, gabinety Dąbrowskiego 79. Bocheński. dzg 41 810

Gdańska szafa

biurko angielskie, barok, angielski zegar, stojący, kanapa Recaner, sztychy perskie dywany, rozmaite meble inkrustowane, Skarbowa 4 parter mieszkanie 8 dzg 41 813

Futra

karakulowe 850, sealowe prima 950, żrebaki, spody Wierzbicze 13. parter. dzg 41 819

Skład

towarów krótkich wraz 2 pokojowe mieszkanie sprzedam. Adres wskazuje Kurjer Poznański dzg 41 904

Pianino

Wielkie Garbary 53. m. 59. dzg 41 912

Sprzedaż — Naprawa

wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montownia Wiecznych Piór. — Józef Czarnowski. — Poznań Ratajczaka 2 dzg 41 790

20 wagonów

szczepów 7 zł. mp. franko wagon Dąbski. Młyn gotówka sprzedam Schmidt Poznań Dąbrowskiego 52. telefon 6961 dzg 41 913

Karakulowe

półdługie używane 250 zł. telef. 41-38 dzg 41 877

Pianino

marki Schimmel et Comp Lipsk w dobrym stanie korzystnie do sprzedania. Radzanowski, Gniezno, Koszarska 5 ng 6080

Fiat 501

otwarty bardzo dobrym stanie korzystnie sprzedam Marszał — Chodzież Rynek dzg 41 881

Kapelusze — koszule

Krawaty — rękawiczki Olszewski Półwiejska 11. dzg 41 979

Plaszcz

damski czarny tano. Strzelecka 26 mieszkanie 6. dzg 41 961

Pianino

zagraniczne czarna tano Strzelecka 26 mieszkanie 6 dzg 41 962

1,50 Bemberga

złoty Bemberg 3.00; 2.25; 2.50; pulower 7. Łyskawiczyni zamkiem 1.90; 2.50; 4.00; 7.00; kaesony ciepłe 1.30; 1.90; 2.25; koszulki ciepłe 2.20; 2.90; 3.20; rekawiczki welna 0.80, tylko Wielkie Garbary 10. dzg 41 963

Na gospodarstwo

zamienie 25 lat istniejący skład kolonialny z towarami i mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 973

Drut

kolczasty jak nowy tano na sprzedaż R. Gruszczyński ulica Przemysłowa narożnik Spichrzowej. dzg 41 945

Willa

5 pokoi komfortem przy tramwaju 24 000 Tomczak. Wierzbicze 31. Poznań. dzg 41 950

Gospodarstwo

133 morgi pszenno-buraczanej w jednym planie budynki masywne, welbowane, dom 5 pokoi kuchnia dom komornikowy żywy, martwy inwentarz nadkompletny wraz ze zbożem, stajnia, szkoła mleczarnia młyn w miejscu, cena 60 000 zł. wpłaty 40 000 Kłos, Gniezno, Chrobrego 34 ng 6078

Okucia

budowlane meblowe najtaniej Stanisław Węwior — Poznań 34. Specjalny skład okuć, telefon 34-31. dzg 542/3

Sypialkę

jadalnię, fortepian skrzydło nowoczesny różny repozytoryj sprzedam tano. Stolarnia Dąbrowskiego 96. dzg 41 293/4

Pończochy

pulowery rekawiczki skarpetki, bielizna damska, męska oraz wszelka galanteria najtaniej tylko Centralny Dom Pończoch, Wodna 26. dzg 42 154/5

Pierze

świeże darte, niedarte puch poleca Stanisław Dyczkowski Poznań, Wierzbicze 13. dzg 41 553/4

Skład

towarów krótkich, firan od lat doskonale zaprowadzony w Ostrowie okazynie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański dzg 42 028

Radjo

aparat trzylampowy, nowy, dobrze eliminujący — głośnik em. akumulatorem, anodówka, bardzo korzystnie sprzedam. Kolonickiej 22. II. dzg 42 001

Piece

kaflowe i żelazne rury i kolana, armatury do pieców piekarniki, sprężarki kuchenne w wielkim wyborze po cenach korzystnych. M. Matuzewski i Ska skład żelaza św. Marcin 27. telefon 40-45. dzg 1 523

Materace

sprężynowe nakładki, leżanki, kanapy najtaniej tylko w pracowni Wielkie Garbary 13 róg Woźnej. dzg 41 859/60

Na gospodarstwo

zamienie 25 lat istniejący skład kolonialny z towarami i mieszkaniem. Oferty Oredownik Wielkopolski dzg 41 971

Piece żelazne

już od 5 zł począwszy największy wybór, najniższe ceny poleca — Hurt Polski, Detal, ul. Wrocławska 9. Hurt. — Telefon 15-81. dzg 42 057

Maszynę

do mereżkowania najnowszy system na różne szerokości sprzedam. Ławński, ulica Żorawia 19/21. dzg 41 908/9

Parcela

budowlana 3 531 m² przy ul. Szmarzewskiego okazynie tano na sprzedaż. Tel. 61 70 i 73-61. dzg 41 941/2

Piec

kaflowy, repozytoryj tano. — Oferty Kurjer Poznański dzg 42 071

Okucia budowlane

do drzwi i okien największy wybór, najniższe ceny poleca hurtownie i detalicznie Hurt Polski, Wrocławska 9 tel. 15-81. dzg 42 056

5—15 tys.

poszukuje dla większego interesu w Poznaniu. Gwarancja pewna. Procent według umowy. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 999

Maszyna

do pisania na sprzedaż, ul. Dąbrowskiego 84. m. 6. dzg 41 993

Czapki — getry

Szale — skarpetki Olszewski, Półwiejska 11. dzg 41 978

Skład

kolonialny — delikatniejszy przy ruchliwej ulicy korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 988

Charta

tanio. Telefon 14-47. dzg 42 010

Kufry

bagażowe i szafy wielki wybór torebki damskie, laski parasole, teki, paski portmonetki, manitury, walizy. — Ceny kryzysowe 50% niższe. Własna pracownia W. Czysty Szkolna 11. naprzeciw Szpitala Pg 6353-43.49

5 KUPNA**Kupuje**

używane meble Piekary 5. dzg 40 384

Kupie

lokomobile parowa używana w dobrym stanie 5 sila 15 do 20 H. P. Oferty składać pod dz 1250 do Kurjera Pozn.

Stare

obrazy antyczne, meble, tkaniny, drobiazgi kupie. Oferty Kurjer Poznański dzg 38 019

Antyki

kupuje sprzedaje. Pocztowa 22. dzg 38 798

Domek

około dwumorgowy ogród blisko Poznania kupie pośredników wyklucza. Wiadomość „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57 359 Pg 6351-57.359

Odstępnego

kilka tysięcy złotych złoży dam za skład najchętniej przy ul. Kramarskiej. Oferty do „Par” pod 57 346 Pg 6347-57.346

Jamnika

małego przyzwyczajonego do czy stości kupie. Oferty ceną Kurjer Poznański dzg 41 472

Powóz

kryty lekki dobrze utrzymany okazynie kupie. Oferty ceną Kurjer Poznański dzg 41 539

Maszynę

do pisania używana niedroga kupie. Oferty do Kurjera Poznańskiego dzg 41 596

Kupie

używana angielskie westfalska. — Oferty Kurjer Poznański dzg 41 610

Kupie

gramofon szafkowy dobry. Kurjer Poznański dzg 41 613

Plac

pod dom mieszkalny górna część miasta kupie za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 519 albo telefon 40-63.

Lampę

naftowa wisząca kupie. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 646

Pianino

kupie. Cena oferty Kurjer Pozn. dzg 41 545

Kupie

dobry piec szamotowy. Adres wskazuje Kurjer Poznański dzg 41 555

Poszukuje

się do kupna 2 wywrotek i 200 m² toru używanych leż w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 41 657

Kupie

czterolampowe radjo, prad zmienny, czysty odbiór, cena. — Oferty Kurjer Poznański dzg 41 695

Gwintownice

razowa kupie. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 41 872

Kupie

dywan 4x5. Pieczyński. Pocztowa 11 dzg 41 791

Kupie

dobrze utrzymany piecyk kąpielowy na opał węglowy Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 41 842

Trykotarkę

kupie. Oferty Kurjer Pozn. dzg 41 927

Kupie

motor 1-1½ konny na prad zmienny pierścieniowy. Oferty Kurjer Pozn dzg 41 928

Kupie

tygiel i regal z podaniem wielkości płyt oraz korzystnej ceny. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 212. ng 6 079

Gramofon

walizkowy kupie dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 125

Piece

żelazno — szamotowe, kaflowe — przenośne uszkodzone przepalone kupie. Małe Garbary 3 warsztat Pg 6353/4-57 370/71

Samochody

używane okazynie kupie „Komisowy Autonark” Przemysłowa narożnik Jakóba Wujka, telefon 66-61. dzg 41 629/30

Kupie

dwa okna używane. Józefiak, Jasna 8. dzg 41 929

Kupie

regal z szufladami do kolonialk: 3 metry. Oferty Kurjer Pozn. ng 3 896/7

Folwark

około 300 morg kupie lub zadzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Pozn dzg 42 068

Fortepian

(skrzydło) pierwszorzędne za gotówkę kupie. Oferty Kurjer Poznański dzg 42 067

Kupie

kolonialne mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański dzg 42 054

Kupuje

stare złoto i place dzienne ceny. Chwilkowski, św. Marcin 40. dzg 42 046

Kupie

mechanizm do szafki zegarowej. Oferty Kurjer Pozn. dzg 42 141

Kupie

korzystne gospodarstwo przy mieście, najchętniej w Szamotułach. Adres wskazuje Kurjer Poznański dzg 42 144

Fuzje

używana kupie 16 Zgłoszenia podaniem ceny i stanu Kurjer Poznański dzg 42 102

Kupie

fortepian dobrym stanie za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański dzg 42 086

Kupie

piec szamotowy. Oferty Kurjer Poznański dzg 42 167

Piec

żelazny większy kupie. Adres Kurjer Pozn dzg 42 138

Bibliotekę

styl flamandzki kupie Oferty Kurjer Pozn. dzg 42 136

Złoto - srebro - brylanty

przyjmuje do sprzedaży komisowo, warunki bardzo dogodne Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telef. 24-42. Pg 6 544.168

2 konie

półciepki. 6-7-letnie zdrowe dobrana para kupie. Zgłoszenia pismienne z podaniem ceny do „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod 43.146. Pg 5 080-43.146

6 KAMIENICE**Kamienicę**

komfortowa w śródmieściu Poznania 3 i 5 pokojowe mieszkanie z wszelkimi przynależnościami 14 lokatorów korzystnie do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański dzg 41 430

Kamienica

w Poznaniu przy Dąbrowskiego na sprzedaż. Punkt centralny, niskie komorne, Zabeczka 200 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 40 148

Zamienie

pieczętnikowa wille 7 200 do chodu 10 000 hipoteki, centrum Poznania na jednomieszkaniową Solacz Ostrobród, centrum Oferty Kurjer Poznański dzg 40 795

Kamienica

3-piętrowa narożnikowa, olbrzymi narożnik 70 metrów frontu na Łazarz okazynie za 110 tysięcy wpłaty 80 tysięcy Informacje Wały Zygmunta Augusta 10. m. 11. dzg 41 069

Kamienicę 4 piętr.

narożnikowa sprzedam, cena 150 tys. wpłaty 60 000 dochód 20 000. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. telefon 62 66. dzg 41 496

Administrację

kamienicę przyjmie długoletni samodzielną zawiadowcą. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 41 643

Kupie

kamienicę nowoczesną o mieszkaniach do 5 pokoi możliwie z wolnym mieszkaniem w cenie do ca. 150 000 zł. Oferty uprasza się pod nr. 218 do Kurjera Poznańskiego ng 6063

Administrację domu

przyjmuje doświadczony długoletni administrator i sam właściciel — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dzg 41 209

Willa

na Solaczu trzymieszkaniowa dochodowa z rak właściciela korzystnie na sprzedaż Oferty do Kurjera Poznańskiego dzg 41 530

Właściciel

sprzedaje korzystnie kamienicę dwa fronty w Poznaniu. Oferty do Kurjera Poznańskiego dzg 41 531

Kupie

dom w śródmieściu wpłacie 80 tys. czynsz ustaw. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 41 550

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuję mieszkania 2 pokojowego, cenę od gospodarza. Warunki do Kurjera Poznańskiego zdg 40 399

Małżeństwo młodsze poszukuje portierstwa w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 565

2 lub 3 pokojowego poszukują siostry — urzędniczki państwowe. Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 605

Próżnego pokoju od gospodarza poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 615

Poszukuję 1 lub 2 pokój z kuchnią okolicy śródmieścia czynsz zgóry podług umowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 510

Jeden lub dwa pokoje kuchnia od zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 185

4—5 pokojowe komfortem 1. 12 gospodarza bliżej dyrekcyj Koleiowej poszukuje kolewojów. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 670

Małżeństwo poszukuje pokoju kuchnia wprost od gospodarza 1/2 roku zgóry najchętniej Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 676

Dwupokojowego poszukuje zaraz. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 685

4—6 pokoi kuchnia śródmieściu dla adwokata na kancelarię lub 2 pokoje kuchnia częściowo umeblowane. Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 697

Mieszkania 4—5 pokoi poszukuje tylko centrum od gospodarza. Czynsz zgóry. Posrednicy wykluczani. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 917

Portierstwo pierwsze bezdzietny. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 871

Poszukuję mieszkania 1 lub 2 pokoje, emeryt. Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 822

3 pokoje kuchnia, czynsz rok zgóry centrum. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 41 838

Dwupokojowego place zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 779

Poszukuję 2—3 pokojowego mieszkania z kuchnią i łazienką w górnej części miasta wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 861

1 do 3 pokoi poszukuje. Zapłać kilka lat zgóry. Posrednicy wykluczani. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 021

Poszukuję dwupokojowego (trzy) kuchnia wyroby gospodarza, czynsz zgóry. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdg 42 036

Poszukuję 2 pokoi kuchnia centrum, place czynsz zgóry lub przebie część mebli. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 032

2 lub 1 kuchnia od gospodarza. — Po roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 055

Urządnic etatowy poszukuje mieszkania czteropokojowego. Zapłaci koszt czynsz napróżd ewtl. kupi częściowe umeblowanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 053

Jednego dwóch pokoi kuchnie poszukuje zaraz mieszkanie dzierżawa od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 3 923

2—3 pokojowe w śródmieściu spieszenie poszukuje. Zgłoszenia tylko właścicieli Kurjer Poznański zdg 42 121

„Polonia“ Kantaka 5, 1—4 pokojowe spiesznie. zdg 42 123

Mieszkania 2—3 pokojowego wprost od gospodarza. Place dzierżawę rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 082

Inwalida szuka pokoju z kuchnią wprost od gospodarza za czynszem miesięcznym place regularnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 132

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Dwupokojowe kuchnia frontowe słoneczne zamienię na takie samo (Włda) — zdg 42 162

Portierstwo zamiana na pokój kuchnie na tychnast. Adamczewski Focha 71. zdg 41 644

Zamienię 2 duże pokoje i kuchnię z wygodami elektrycznymi w Dębcu zamienię na pokój i kuchnię z centrum miasta. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 899

11 POKOJE UMEBI

Ogrodowa 12. m. 3 pokoje utrzymanie. zdg 40 936

Pokój św. Marcin 27 III. lewo. zdg 41 103

Dwuosobowy elektryczność Wielkie Garbary 1 m. 8. zdg 41 110

Dwuosobowy używaniem kuchni elektryczność. Focha 70 m. 7. zdg 41 349

Pokój meski dobrze umeblowany, tylko lepsze panu. Fredry 4 II. zdg 41 225

Frontowy Wielkie Garbary 8. m. 12. zdg 41 318

Dwuosobowy elegancki. Mostowa 14 I. Zielonacka. zdg 41 404

Dwuosobowy Romana Szymańskiego 7 I. zdg 41 243

Działalności 5 m. 4. pokój pokoi. zdg 40 022

Panienki Józefa 6 m. 2. zdg 40 439

Pokój umeblowany duży ładny czysty z osobnym wejściem. Kościelna 18 mieszkanie 7. zdg 40 770

Pokoik skromny od podwórza bez pościeli — Matuszek. Działalności 11 m. 19. zdg 40 988

Dwuosobowy także małżeństwo używanie kuchni. Jeżyca 45 m. 3. zdg 40 853

Fortepianem frontowy tania. Wierzbice 31 a. m. 6. zdg 41 116

Pokój dobrze umeblowany czysty, niekrepujący do wynajęcia. Ul. Strumykowa 3 m. 8. zdg 41 508

Pokój Grottera 2 IV. zdg 41 501

Niekrepujący światło elektryczne. Gasiorowskich 11. m. 9. zdg 41 473

Panom dwuosobowy. Kanałowa 6 parter prawo. zdg 41 460

Pokój Kolejowa 46 tylny dom, mieszkanie 7. zdg 41 594

Pokój lepszy 2 panom. Kwiatowa 3. m. 7. zdg 41 603

Panienkę Zielona 7 m. 4. podwórze. zdg 41 607

Klatki elegancki elektryczność. Wawrzyniaka 33 m. 4. narożnik Jackowskiego. zdg 41 394

Wspólny pokój panu od 1 listopada. Strzelecka 11 m. 20. Jankowski. zdg 41 511

Pokój jedno — dwuosobowy. Jeżyca 34 — 6. zdg 41 512

Pokoik elektryczność obiadam. Czesława 15 II. prawo. zdg 41 520

Elektryczność 1 lub 2 osobowy zaraz. Wierzbice 13 m. 20. zdg 41 620

Czysty duży frontowy. Działalności 2. m. 5. zdg 41 627

Pokój studentkom. Matejki 65 a. Płewkowa. zdg 41 632

Frontowy pokój zaraz tania. Rynek Łazarzski 10 a. m. 3. zdg 41 633

Marcin 50 m. 12 pokój dwuosobowy także utrzymaniem. zdg 41 638

Umeblowany pokój wolny. Działalności 10. m. 9. zdg 41 647

Dwom panom lub panom wynajme pokój. Niegolewskich 5. m. 10. zdg 41 649

Pokój ewentualnie fortepianem wynajme. Niegolewskich 5. m. 10. zdg 41 650

Umeblowany elektryczność. Wszystkich Świętych 8 — 5. zdg 41 340

Dwuosobowy Focha 41. m. 16. zdg 41 308

Pokój niekrepujący dla pań. używaniem kuchni. Łazarz Słoneczna 27. m. 9. zdg 41 203

Pokój frontowy. Rynek Śródlecki 12 m. 6. zdg 41 177

Panom Stanisławska Dolna Włda 64. zdg 41 161

Pokój Wielkie Garbary 5. m. 10. zdg 41 528

Dla pani pokój frontowy utrzymaniem. Wierzbice 2 II. p. m. 6. zdg 41 541

Elegancko

umeblowany duży pokój frontowy oświetlenie elektryczne telefon z calem lub częściowo utrzymaniem. Pocztowa 26 m. 6. zdg 41 559

Pokój fortepian. Wierzbice 53 m. 8. zdg 41 540

Pokój Wierzbice 40 m. 9. zdg 41 704

Pokój umeblowany Ogrodowa 19 m. 2. zdg 41 709

Pokój ul. Różana 4 m. 12. zdg 41 569

Pokój skromny na dwie osoby bez pościeli drugi pokój wspólny. Szewska 14 m. 20. zdg 41 574

Pokój utrzymaniem lub bez dla 2 panów panienek. Rynek Łazarzski 3. zdg 41 579

Młyńska 12 I. prawo. pokój zdg 41 582

Ratajczaka 11 a mieszkanie 11 dwuosobowy zdg 41 720

W śródmieściu niekrepujący. telefon. wygodny pianino utrzymanie lub obiady. Plac Działowy 6 m. 6. zdg 41 722

Pokoik św. Józefa 9. podwórze. m. 17. zdg 41 723

Poplińskich 12 m. 23. dwom panom. zdg 41 724

Niedrogi dwuosobowy Reja 2 m. 20. zdg 41 725

Pokój Czesława 16 a. II. lewo. zdg 41 726

Pokój Ogrodowa 13. m. 11. zdg 41 728

Pokój umeblowany. Piekary 22 23 m. 39. zdg 41 656

Dwu— jednoosobowy. Słowackiego 38. m. 9. zdg 41 662

Tani pokój zaraz. Poznańska 26 — 11. zdg 41 663

Inteligentnym dwuosobowy — utrzymaniem. Kreta 6. m. 7. zdg 41 664

Słoneczny ładny elektryczność solidnemu panu Wierzbice 6 m. 11. zdg 41 667

Pokój dwuosobowy wynajme. Śniadeckich 23 m. 1. zdg 41 672

Niekrepujący dwuosobowy elektryczność utrzymaniem wynajme. Binek Focha 47 a. zdg 41 673

Dwuosobowy frontowy. Półwiejska 6. m. 13. zdg 41 677

Elegancki pokój wynajme lepsze panu. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 41 680

Pokój Żupańskiego 4. mieszkanie 14. zdg 41 682

Frontowy Grobla 6. mieszkanie 3. zdg 41 683

Jasna 12. I. lewo z obiadam. zdg 41 684

Pokój jedno — lub dwuosobowy. elektr. zaraz. Wielkie Garbary 36 mieszkanie 22. zdg 41 686

Dwa pokoje do wynajęcia. Poznańska 56 m. 2. zdg 41 691

Frontowy dobrze umeblowany dwuosobowy Rybaki 12. m. 21. zdg 41 693

Małżeństwu Matejki 33. II. lewo. zdg 41 699

Dwuosobowy Focha 30. mieszkanie 7. zdg 41 761

Pokój Mickiewicza 34 podwórze mieszkanie 3. zdg 41 746

Pokój dwuosobowy. Jeżyca 46 II. prawo. zdg 41 747

Umeblowany pokój 15 11. św. Marcin 22 mieszkanie 7. zdg 41 743

Pokój niekrepujący wejście wynajme zaraz. Za Bramką 5 a mieszkanie 8. zdg 41 742

Pokój umeblowany do wynajęcia. Pocztowa 27. II. prawo. zdg 41 741

Pokój Wierzbice 26. m. 11. zdg 41 826

Pokój osobne wejście. Szumigala Półwiejska 37. zdg 41 897

Wspólny panu tania Górna Włda 17. mieszkanie 3. zdg 41 898

Dwuosobowy Podgórska 13 mieszkanie 3. zdg 41 733

Umeblowany

Wielka 19. mieszkanie 11. zdg 41 900

Panom wspólny. Pocztowa 13 mieszkanie 6. zdg 41 901

Rzeczpospolitej 2 mieszkanie 7 dwuosobowy. zdg 41 729

Pokój panience. Łakowa 7 a m. 19. zdg 41 730

Pokój panom. Kopernika 8 m. 5. zdg 41 740

Gimnazjastce seminarzystce utrzymaniem opieką tania. — Aleje Marcinkowskiego 19 m. 7. zdg 41 733

Niekrepujący frontowy pokój 35 zł. Kopernika 2 mieszkanie 4. zdg 41 734

Pokój Półwiejska 38 a m. 17. zdg 41 736

Tani danny. Klasztorna 4 m. 5. zdg 41 874

Odnówiony I ptr. wejście oddzielne. Długa 3 m. 9 (Zielone Ogrodki) zdg 1 559

Pokój centralne ogrzewanie wynajme poważnej osobie. Matejki 45. m. 3. rg 8871

Mielżyńskiego 25 a. m. 9. frontowy zdg 41 821

Skład nabiata i delikatności z towaram centrum Poznania z 3 pokojowym mieszkaniem zaraz na sprzedaż. Obiekt 6 500 zł. Górny. Plac Nowomiejski 10 a. zdg 41 824

Korzystnie dwuosobowy. Matejki 1. m. 4. zdg 41 826

Bardzo ładny słoneczny elektryczność narożnik Waly Królowej Jadwigi. wejście Górna Włda 3 m. 18. II p. zdg 41 827

Ładnie umeblowany. frontowy. elektr. dla 1—2 panów. Skryta 8 m. 3. zdg 41 828

Pokój dwuosobowy. Kwaśowa 9—11. zdg 41 829

Pokój umeblowany solidnym wynajme zaraz. Ratajczaka 33 m. 14. zdg 41 830

Pokoik wynajme. Śniadeckich 11 m. 13. zdg 41 832

Pokój Ogrodowa 2 mieszkanie 11. zdg 41 833

Pokój Romana Szymańskiego 3. m. 9. zdg 41 836

Pokój Patrona Jackowskiego 9. m. 2. zdg 41 812

Dwuosobowy Łakowa 16. m. 5. zdg 41 818

Pokój osobnym wejściem. Pocztowa 14. m. 5. III. zdg 41 798

Pokój frontowy Szewska 9 m. 8. zdg 41 891

Pokój wspólny panu. Ogrodowa 15 m. 16. zdg 41 840

Pokój umeblowany. Spokojna 16 a m. 24. zdg 41 892

Pokój komfortowy. utrzymanie. Matejki 39. m. 7. zdg 41 897

Pokój umeblowany jednoosobowy światło elektryczne do wynajęcia. św. Marcin 4. wchód ul. Wysoka 1. m. 5. zdg 41 868

Dwuosobowy dla pań lub panów ze stolowaniem bez. Stolarska 1. m. 13. na przeciw Hotelu Polonia. zdg 41 869

Dwuosobowy Krzyżowa 5. m. 5. zdg 41 856

Dwuosobowy Łakowa 18 a. m. 6. zdg 41 854

Dwuosobowy Polna 18 m. 8. zdg 41 837

Dwuosobowy Wielkie Garbary 6 m. 5. zdg 41 903

Pokoje z używaniem kuchni. łazienki wynajme. Śniadeckich 6 a. m. 10. zdg 41 905

Pokój frontowy klatka panu zaraz. — Wroniecka 16. II. lewo. zdg 41 910

Pokój frontowy Grobla 9 m. 5. zdg 41 911

Niekrepujący elektryczność inteligentnemu — ewtl. utrzymanie. obiady. Różana 4. m. 6. zdg 41 914

25 dwuosobowy. ogrzewany, elektr. Karwowskiego 24 m. 11. zdg 41 834

Pokój

frontowy Strzelecka 18. m. 11. wejście z Łakowej zdg 41 883

Frontowy jedno i dwuosobowy. Matejki 2. m. 2. zdg 41 886

Pania wspólny pościela. Józefa 6 m. 12. zdg 41 893

Niekrepujący panu. Strzelecka 19. m. 10. zdg 41 915

Słoneczne dwa utrzymaniem bez. Strzelecka 25 m. 8. zdg 41 896

Gwarna 10 ładny. front. utrzymaniem bez. m. 4. zdg 41 976

Czysty pokój panu. Chwaliszewo 22 m. 4. zdg 41 897

Pokój dla panienek. Wielkie Garbary 53 m. 17. zdg 41 899

Pokój zaraz. Grobla 19 I. prawo. zdg 41 789

Pokój wspólny 20 zł wynajme. Strzelecka 21 m. 7. zdg 41 794

Wspólny całkowitem dobrem utrzymaniem. Fr. Ratajczaka 15 m. 3. zdg 41 795

Pokój frontowy umeblowany wynajme. św. Marcin 2 m. 8. zdg 41 780

Dwuosobowy pokój czysty elektr. łazienka od 1. II. do wynajęcia. Skryta 2 m. 4. zdg 41 776

Panienkę św. Wojciech 21. Lissowska. zdg 41 778

Niekrepujący nobliwy elektryczność. Waly Jan III 11 m. 4. zdg 41 775

Pokój na 1 osobę. Poznańska 58 m. 6. zdg 41 770

Futra
Mody damskie, męskie. Piekary
nr. 10, m. 3. zdg 42 039

Fotografie
najlepsze i najtaniej. Stary Ry-
nek 71. rg 3 945

Krawcowa
szyje suknie od 5 płaszczki od 14
złoty wszelkie przeróbki, wy-
konanie dobre. Kwiatowa 14,
parter. zdg 42 207

2,50 Pullovery męskie
suwaczem, deseniowe 3,75. Wel-
niane 6,50, 8,75; prima 11,75, 14,50,
16,50; dziecięce od 1,50 do naj-
wyższej jakości; damskie swetry
4,50, czysta wełna 4,75, 6,75, mo-
delowe 9,50, 11,75, 13,75. Berety
od 0,90; szale wełniane od 0,75,
jedwabne od 0,90; rekawiczki mę-
skie, damskie wełniane od 0,50,
0,55 nappa na flaneli 3,90. To-
rebki, Teki, Bluzki, Bluzki,
Bielizna, Trykotaż, największy
wybór najtaniej. Warszawskim
Składzie Fabrycznym, Jądwiaka
Podbielska, Wielkie Garbary 40,
naprzeciw Wodnej. zdg 42 113

Chiromantka
wschodnia, sławy wszechświato-
wej wróży. Bernardyński 3, m. 12.
zdg 42 179

Linguaphone
używany komplet języka niemiec-
kiego, wypożyczyć ewentualnie
okazyjnie kupie. Zgłoszenia Kur-
jer Poznański zdg 42 156

Gorsety
pierwszorzędnej
jakości. Pasy do
ciężkiej, po cię-
żach, po operacjach.
Roparzcie. Bio-
stosowane naj-
nowszych wzor-
ów wykonuje
tylko Pracownia
Gorssetów - St.
Bakowska. Kra-
marska 27, I.
narożnik. Wie-
kiej tel. 24-76.
222 37 292

Oddam
małe dziecko za własne bez wy-
nagrodzenia. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdg 42 151

23 OŻENKI

Towarzyszki
siostra dobrego charakteru możli-
wie muzykalnej najchętniej sa-
modzielnej krawcowskiej szu-
ka ożenku kawaler lat 28, me-
chanik na posadzie gotówki 2,500.
Dyskretna, zapewniona. Oferty
tylko poważne. Kurjer Poznański
zdg 40 734/5

Agronom
Wielkopolski - administrator
większych majątków lat 40, przy-
stojny, posiadający wysokie kwa-
lifikacje moralne i fachowe oraz
20 000 zł majątku, szuka żony -
Wielkopolski, uczuciowej, reli-
gijnej skromnej i gospodarnej z
odp. gotówką ewtl. właścicielką
majątku lub dzierżawcą. Poważne
zgłoszenia wraz z fotografią upra-
szam - pod Kurjer - Poznański
zdg 40 915. Dyskretna obopólna
tęcza honorowa.

Wdowa
lat 47 z gotówką 25 tys. zł przy-
stojna, inteligentna, poszukuje
meza. Oferty inteligentnych pa-
nów do Kurjera Pozn. zdg 40 517

Życzenie gwiazdkowe
Operator filmowy lat 23, z bogatą
praktyką filmową i fotografic-
zną, zapozna pania z kameral-
nym lat 22, celem ożenku i wspóln-
pracy w tej dziedzinie. Oferty z
fotografią Kurjer Poznański pod
zdg 41 497

Panna
dobrej rodziny dwadzieściaosm-
letnia posłubi religijnego człowieka.
Poważne oferty fotografii
Kurjer Poznański zdg 41 456

Najbogatsze partje
ożenku dobrać największy poleca
„Echo” Biuro ul. Pocztowa 29.
zdg 41 500

Meza
poszukuje przystojna, inteli-
gentna, materialnie niezależna. Pa-
nowie adwokata w wieku od 33 l.
lub siedmioletni pracujący otworzyć
kancelarię meza się zgłosić z ca-
łym zaufaniem gdyż rzecz trak-
tuje się poważnie. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdg 41 487

Kawaler
przystojny, brunet, niebieski ku-
piec, urzędnik bezwzględnie posłu-
bi niezależną, średnią pania. Po-
żądane: sól - gotówka (chwi-
lowo - pomoc). Korespondencje
Kurjer Poznański zdg 40 695

Dr. med.
lekarz samodzielny zapozna panie
przystojną, inteligentną, za-
możną rodzinę. Cel matrymonialny.
Dyskretna, zapewniona. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 41 621

Kawaler
ręcznik 5 000 zł gotówki poszu-
kuje pannę do lat 30 celem ożen-
ku z gotówką 50 000 zł lub mie-
szkanie, nadaje się na in-
żeniera. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdg 41 606

Mistrz rzeźnicki
lat 29 pewny w zawodzie nie-
bieski szuka żony celem usam-
odzielnienia. Oferty fotografii
Kurjer Poznański zdg 41 134

Który
z panów intelektualistów, pozna
brunetka lat 35 bez majątku (kom-
p. wyprowadzić meble) lecz z
pierwszorzędnej kwalifikacją
na żonę i gospodynię? Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 41 505

Urzędnik
pocztowy etatowy pozna pannę
do lat 30 posiadającą mieszkanie
lub skład cel matrymonialny.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 41 530

Wyższy
urzędnik państwowy etatowy ka-
waler z pensją 350 zł (w Pozna-
niu) po trzydziestce, z dobrej ro-
diny niebieski z braku znajo-
mości pragnie i drugą poznać to-
warzyszkę życia. Panie zdrowe
i szczupłe i poważnie myślące
prosze o złożenie oferty do Kurjera
Poznańskiego zdg 41 575. Dyskre-
cja zapewniona.

Pani
inteligentna na posadzie rządowej
wykazuje zamiar za starszego nie-
przeciętnego pana. Oferty Kurjer
Poznański zdg 41 651

Jedynaczka
dwudziestoletnia - właścicielka
trzech kamienic względnie gotów-
ki 100 000 szuka meza. Oferty
nieanonimowe Kurjer Poznański
zdg 41 551

Idealistka
inteligentna poszukuje meza idea-
listy. Chętnie wdowca z jednym
dzieckiem. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 41 681

Panna
lat 22 posiadająca 50 morgowe
gospodarstwo, dobre zabudowa-
nie dla braku znajomości, pra-
gnie i drugą poznać inteligent-
nego pana. Cel matrymonialny.
Adres wskazać Kurjer Poznański.
zdg 41 692

Z dniem 1 listopada
otwieram biuro kojarzenia mał-
żeństw. Przyjmuje tylko zgło-
szenia z sfer ziemianskich, prze-
mysłowych, kupieckich i urzędni-
czych. Gwarantuje bezwzględnie
i ściśle dyskretnie. Biuro „Zofia”
Poznań Zielona 5, m. 6 godziny
pracy: 9-12 i 14-17.
zdg 41 805

Kawaler
akronom, etatowy, lat 29,
p. przystojny, katolik szuka pan-
ny, wdówki, która posiada wła-
sne gospodarstwo, wgl. neru-
chomości. Cel matrymonialny.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 555

Biuro
matrymonialne „Rekord” koja-
rzy wszystkich sfer. Skarbowa
15 telefon 40 18. zdg 41 906

Kupiec
szatyn, lat 31, posiadający majątek
20 000 zł, pozna inteligentną pa-
nię do lat 27 z majątkiem. Cel
matrymonialny. Fotografije za-
łączyc. Dyskretna, zapewniona.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 41 943

Kawaler
lat średnich Wielkopolski, do-
brego charakteru, samodzielny
rzemieślnik, gotówka 9 000, po-
szukuje odpowiedniej partii
panny lub wdówki. Cel matry-
monialny. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 42 005

Bardzo przystojna
zgrabna brunetka lat 32 uczci-
wa, cośkolwiek gotówki, nawią-
żkę korespondencje z poważnym
panem na wyższym stanowisku
od lat 36. Wdowiec mile widzi-
ny. Cel matrymonialny. Poważ-
ne zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 41 758

Młoda
przystojna, wykształcona, muzy-
kalna, pozna inteligentnego. Cel
matrymonialny. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 42 058

Panna
lat 23, posiadająca 1 500 zł go-
tówki, wyprawia na pokój, kucha-
nia, szuka na tej drodze znajo-
mości w celu matrymonialnym.
Panowie rzemieślnicy, niżsi urzę-
dnicy, zechcą łaskawie złożyć
oferty Kurjer Poznański rg 3 919

Kawaler
lat 28 z własnym mieszkaniem
szuka żony z małą gotówką. Ła-
skawe zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdg 42 109

Która
pani posłubi trzydziestotrzyletnie-
go lekarza, posiadającego mają-
tek ziemski? - Posag pożądanym.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 42 100

Właścicielka
kamienicy, gotówki 30 000,
dwudziestotrzyletnia, posłubi
kulturalnego pana, nałehetniej leka-
rza. Dokładne oferty (bezanoni-
mowe) Kurjer Poznański
zdg 42 092

Baryton
pozna inteligentną panię, któ-
ra dopomóż do ukończenia stu-
dów wokalnych. Cel matrymo-
nialny. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 41 944

Jedynaczka
córka bogatego kupca, panna,
lat 24, przystojna, wykształcona,
muzykalna, posag 200 000, wy-
jdzie zamek za pana inteligentne-
go na dobrym stanowisku. Zgło-
szenia Piotr Mrówka Ostrów
(Wlkp.), Kościuszki 2. rg 3 937

Kawaler
lat 35, posiadający przedsię-
biorstwo, Poznaniu, poszukuje
panny lub wdówki, posagiem ce-
lem ożenku. Oferty fotografii
Kurjer Poznański rg 3 912

Młoda
bezdzielną wdowa, materialnie
niezależna, posiada kamienicę i
przedsiębiorstwo, szuka meza
urzędnika państwowego. Zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdg 41 132

Inżynier
na posadzie państw, lat 38, posia-
dający 50 000 zł gotówki, szuka żony
właścicielki kamienicy lub ma-
jątku ziemskiego. Zgłoszenia Ku-
rjer Pozn. zdg 42 133

Adwokat
z dobrą praktyką, przystojny, bez
nałogów, szuka żony z dobrej ro-
diny, wykształconej. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 42 131

Adwokat
czterdziestoletni, z dobrą prakty-
ką, szuka żony. Bezanonimowe
oferty Kurjer Pozn. zdg 42 116

Kawaler
Amerykanin, lat 28, blondyn, ku-
piec, posiadający 25 000 zł ma-
jątku, spadek po rodzicach po-
szukuje panny lub młodej wdów-
ki. Cel matrymonialny dla wspól-
nego dobra majątek pożądanym.
Kurjera Poznańskiego zdg 42 181
Oferty z fotografią serjomysln-
ych kandydatek proszę złożyć do
Pośrednicy wykluczeni.

Sierota
młoda, biedna, pozna starszego
pana. Cel matrymonialny. Oferty
Kurjer Poznański zdg 42 128

Urzędnik pryw.
Szlak na dobrym stanowisku,
1,76 m, lat 25, niebrzydki, ożeni
się z panną o poważnych pogląd-
ach życiowych. Dla wspólnego
dobra posag wymarany. Oferty
z fotografią proszę skierować do
Kurjera Poznańskiego zdg 42 221

Spółniczek
inteligentna, towarzysząca poszu-
kuje właścicieli nieruchomości,
kupiec, lat 34. Oferty fotografii
i wysokości dysponowanej go-
tówki, która hipotecznie zabez-
pieczona zostanie do Kurjera
Poznańskiego zdg 42 139

24 NAUKA

Szkoła Tańca
Mikołajczak - Kłedecka
Pocztowa 29 kurs 10 zł
Prz 50:2 417

Parisienne
Diplôme supérieur langue française
de français Grammaire - Con-
versation - Littérature Prépa-
ration au baccalauréat - addresser
Ourodova 12 lok 29 Pour les
enfants (de 6 à 12 ans) cours spé-
cial zdg 28 809

Niemieckiego
uczniela studentka niemiecka.
Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 40 935

Ulgowy Kurs Tańców
rozpoczynam 31 go. Średz. rski.
Strzelecka 3 zdg 41 001

Kursy
stenografii, pisania maszyna roz-
czynam 7 listopada. Kantaka 1
II zdg 36 811

Kursy
stenografii, pisania maszyna
kserografii, korespondencji, ra-
chunkowości. Tyran Zaworskiej
Strzelecka 33 zdg 39 138

Kursu
kroju - szycia, uczeni Nowak
Wrocławska 33 zdg 1 406

Szkoła tańców
Mikołajczak-Kłedecka
Specjalny kurs dla początkują-
cych trzeciego listopada godzina
dwudziesta Pocztowa 29 I.
Prz 6253 42 144

Francuskiego
uczniela korzystnie Sorbonistka.
Św. Marcin 32, mieszkanie 7.
zdg 41 616

Studentka
uczniela lekcji. Specjalność mate-
matyka, także za pokój Łaskawe
zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 41 374

Szkoła Baletmistrza
Szczerka
Taniec Biguine
nowość pełna zjawiska wyucze-
nia ceny krzyżowe początkują-
cych każdego czasu. Dom Rzemie-
śnicy, Ratajczaka. zdg 41 280

Niemieckiego
lekcji i konwersacji uczeni aka-
demik niemiecki. Oferty Kurjer
Poznański zdg 41 625

Kursy Tańców
Szczerkowski
Pocztowa 23, parter
Zgłoszenia każdego czasu.
zdg 41 508

Matematyk
z ukończonymi studiami uczeni
lekcji z wszystkich przedmio-
tów w zakresie gimnazjum w Po-
znaniu lub na wsi. Przygotowanie
do matury. Długoletnia praktyka.
Zgłoszenia do Kurjera Pozn.
zdg 41 669

Francuski
konwersacja. Przygotowanie ma-
tury (Dyplom paryski). Plac No-
wowiejski 6a, parter. zdg 41 688

Kursy Handlowe
od 3 listopada. Ogrodowa 16, II.
zdg 41 760

Student
uczniela francuskiego, polskiego,
łaciny, tanio. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 41 823

Angielskiego
w czterech miesiącach! Wyniki
bezwzględnie pewne! Tylko dzie-
śięć złotych! Zgłoszenia do sekre-
tarki Gilewskiej Wrocław 38
między 1-2. zdg 41 846

Energiczna
osoba do udzielania lekcji. Oferty
Kurjer Poznański zdg 41 934

Student
uczniela uczniom szkół wydziału
wch. średnich pomocy w odrab-
ianiu lekcji szkolnych 60 groszy
godzina. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 48 904/5

Niemieckiego
uczniela nauczycielka. Emilji
Sczanieckiej 1, mieszkanie 18.
zdg 42 076

Niemieckiego
francuskiego uczeni bardzo ta-
nio. Oferty Kurjer Poznański
rg 3 917

Lekcji
francuskiego zakres gimnazjum,
łaciny, matematyki do W ucze-
lam godziną złoty. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 41 803

Korepetycyj
udzieli obiadu. Oferty Kurjer
Poznański zdg 42 088

Akademja Tańców
Wituskowski
Marcina 34. Prz 6 391-57 306

Tanganilla
przebież sezonu oraz inne tańce
nowoczesne wyucza rutynowana
sila. Zapisy każdego czasu. Do
lina 2, m. 5. zdg 42 143

Korepetytor
łacina 7 klasa, potrzebny. Oferty
podaniem warunków do Kurjera
Pozn. zdg 42 200

Która
z poważnych firm wyuczy pania
w branży kapeluszy damskich za
wynagrodzeniem. Oferty Kurjer
Poznański zdg 42 219

Hallo

Hallo

Hallo

Hallo

Hallo

Hallo

Hallo

Hallo

Niedziela godzina 22,30

Szkoła Tańca
Makowskiego
w Radio transmisja, własnej sa-
li Plac Wolności 14a.
Prz 6 540 57 404/9

Niemiec
szuka konwersacji polskiej wza-
mian za niemiecką. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 42 231

25 MUZYKA

Dyplomowana
nauczycielka uczeni lekcji gry
na fortepianie Skarbowa 5, mie-
szkanie 7. zdg 41 173

Lekcje śpiewu solowego
prof. Krasinska Rudnicka. Meto-
dą włoską. Stawianie głosu dyk-
cja styl. Przygotowanie do opery
i koncertów. Zgłoszenia
14-16 Plac Nowowiejski 5a
mieszkanie 9. zdg 38 300

Fortepian
do ćwiczeń. Adres wskazać Kurjer
Poznański zdg 41 602

Mandoliny
gitarę uczeni Podgórna 13,
mieszkanie 10. zdg 41 750

Nauczyciel
muzyki uczeni lekcji skrzypiec
3 zł miesięcznie 2 razy tygodnio-
wo Dąbrowskiego 37, mieszkanie
26. zdg 41 960

Duet
pierwszorzędny z najnowszym re-
pertuarem od 1. potrzebny. Hala
Tatrzańska, ul. Noskowskiego 3.
zdg 42 127

Udzielam
lekcji fortepianu poza domem 10
zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 42 129

Śpiewu solowego
oraz gry fortepianowej uczeni
starannie i tanio, szybkie postę-
py. Ziemięwiewcówna. Stro-
ma 26. zdg 42 159

26 ROZRYWKA

Kino Tęcza
„Dzika Orchidea”. zdg 41 866

Kino Roxy!!!
Krzyk serca. zdg 41 848

Dziewczyna
młodsza, czysta, pracowita z do-
breimi świadectwami, poszukuje
posady w charakterze pokojówki
lub do pomocy kucharce. Ewen-
tualnie do dzieci. Oferty Kurjer
Pozn. zdg 42 108

Kino Aurora
Maciste w dramacie sensacyj-
nym Ołbrzym Gór. zdg 42 120

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
blizamy o jednej rzeczy cenę
dobrych

Sześcioklasistka
poszukuje jakiegokolwiek posady
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdg 40 639

Poszukuję
prania. Ul. Przemysłowa 28 a, m.
4. zdg 40 751

Początkująca
biurowa poszukuje posady. -
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 41 142

Drogerzystka
młody dyplomowany fotolaborant
poszukuje posady. Łukwiwicz.
Krotoszyń. Wielkopolska,
ng 60 43

Który
z panów właścicieli instytucji,
kupców itp. przyjmie stróża noc-
nego lub portiera człowieka bar-
dzo ambitnego, energicznego
trzeźwego, wiek średni. Proszę
bardzo o łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdg 41 077

Radjomechanik
specjalista w radiotechnice i naj-
dziej słabych pracujących w naj-
poważniejszych firmach samo-
dzielnie, szuka zajęcia. Oferty do
Kurjera Poznańskiego zdg 41 154

Technik dentystyczny
poszukuje posady. Pracuje w ope-
ratywie, złoście i kauczku. Zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdg 41 323

Nowe formularze Funduszu Bezrobocia

1. Wyciąg z ksiąg płacy 2 gr.
2. Zawiadomienie o robotnikach nowo-
przyjętych:
a) mały format na 6 nazwisk. 1
b) duży 20 2
3. Zawiadomienie o robotnikach zwol-
nionych:
a) mały format na 6 nazwisk. 1
b) duży 20 2
4. Formularz do zgłoszenia prawa do
korzystania z zasiłków Funduszu
Bezrobocia 2

za egzemplarz loco drukarnia. Przy zamówie-
niach zamiejscowych należy doliczyć do portu:

przy 50 egzemplarzach 25 groszy
100 - 50
200 - 60
ponad 200 - 70

Drukarnia Polska S. A.
Poznań, św. Marcin 70.

nr 15 650

Emerytowany
aseor. lat 45, energiczny, emi-
nienny szuka posady. Nadaje
się na stanowisko gdzie wyma-
gane bezwzględnie zaufanie.
Obejmuje administrację kamienic.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 262

Bufetowa
sierota poszukuje posady. Pracowa-
ła jako kelnerka i przy bufecie.
wynagrodzenie skromne.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 41 205

Gospodyni
znająca kuchnię Wielkopolską,
Małopolską, zaprawy owocowe i
wszelkie pieczywo poszukuje sta-
łej posady lub jako przychodnia.
Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 41 379

Bona - wychowawczyni
można pomoc w nauce polskim,
niemieckim, szcieniem, długoletnia
praktyka poszukuje posady za
małym wynagrodzeniem. Oferty
Kurjer Poznański zdg 41 637

Kelner
fachowiec szuka posady za kuc-

3 000 zł

posiadający kierownik mleczarni poszukuje od 1 stycznia 33 r. posady lub dzierżawy mleczarni albo wstąpić jako wspólnik do innego przedsiębiorstwa — Oferty Kurjer Poznański zdg 41 515

Młodszy

czeladnik piekarski, 3-letnia praktyka dobremi świadectwami, poszukuje posady Najchętniej za raz. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 464/5

Pomocnik handlowy

z branży kolonialno-deliatesowej win i wódek dzielną biurową, 12 lat praktyki dobre świadectwa poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 40 540

Posady w drogerji

poszukuje dla syna który ukończył szkołę drogerji z wynikiem dobrym ma poza sobą 2 lata nauki i pragnie praktykę skończyć by móc poddać się egzaminowi Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 40 680

Korespondentka

polski francuski, angielski niemiecki stenografia 10 lat biurowej praktyki przyjmie odpowiednią posadę Łaskawie oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 40 728

Zegarmistrzowski

poszukuje pierwszorzędna siła — własnymi narzędziami poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem Oferty Kurjer Poznański zdg 41 623

Pisarz

gospodarczy, kawaler lat 35 obeznany z księgowością poszukuje posady zaraz na większym lub mniejszym majątku Okolica obywatelska. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 40 912

TEATRY

Teatr Wielki (Opera): Dziś „Quo Vadis”, premiera. Niedziela, 29. 10. o 3 po poł. — „Bajadera”. Ceny znizzone.

Teatr Wielki: Niedziela, 30. 10. — Jedenasty Koncert Symfoniczny. Dyrygent Stanisław Wiechowicz. Solistka Hatsue Yuasa, śpiew.

Teatr Polski: Dziś — „Kto-bądź”.

Teatr Nowy: Dziś — „Plac Paryski 13”. Niedziela, 30. 10. — „Plac Paryski 13”. Poniedziałek, 31. 10. — „Hanusia”, premiera.

Wtorek, 1. 11. — „Hanusia”.

Komedia Muzyczna: Dziś — „Wiktoria i jej huzar”. Niedziela, 30. 10. — godz. 3.30 — „Skalmierzanki”. Ceny znizzone.

Niedziela, 30. 10. — godz. 8 — „Wiktoria i jej huzar”. Poniedziałek, 31. 10. — Wiktoria i jej huzar”.

Wtorek, 1. 11. „Wiktoria i jej huzar”.

Środa, 2. 11. Teatr nieczynny z powodu próby generalnej „Gospody pod białym koniem”.

Czwartek, 3. 11. „Gospoda pod białym koniem” — premiera.

Teatr Narodowy: W niedzielę, 30. 10. „Obrona Częstochowy” Poznań godz. 15. 17.30 Murwana Gołina godz. 20.

Wtorek, 1. 11. „Dziady” (premiera) godz. 15. Główna „Obrona Częstochowy” godz. 20-tej.

Kina Apollo i Metropolis to rekord taniości i dobrych programów.

dg 1 519

DZISIAJ W KINIE

Apollo i Metropolis: „Kochaj mnie dziś”.

Aurora: „Obrona gór”.

Corso: „Carewicz” oraz „Młodzi Dracownicy”.

Colosseum: „Trzej Przyjaciół”.

Muza: „General Crack”.

Orzeł: „Droga Ołbrzymów”.

Odeon: „Quo Vadis”.

Roxi: „Krzyż serca”.

Renaissance: „Nieuchwytna Szajka” i „Zemsta Detektywa”.

Słońce: „Pieśń Nocy”.

Sfinks: „Wynajęty — Rok 1905”.

Tęcza: „Dzika Orchideja”.

Wilsona: „Wolga — Wolga”.

Posługaczka

połączona poszukuje posady z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 382

Polecam

gospodynie, kuchmistrzynie do dworu bony nianie Lewandowska Aleje Marcinkowskiego 16. zdg 41 986

Nianie

pięćdziesiętna wychowawczyni najlepszych zalet, była u mnie przeszło 3 lata, pomaga chętnie w pracach domowych polecam sumiennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 047

Osoba

ważna sumienna szuka posady do wyreczenia pamiątki lub samodzielnego prowadzenia gospodarki domowej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 031

Inteligentna

pamiętna sieroła dwudziestotrzyletnia znająca wszelkie prace prosi o posadę do dzieci lub gospodyni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 111

Posługaczka

z dobrem poleceniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 233

Ceny znacznie znizzone

Farby, Biele, Lakier etc.

Centralny Skład Farb i Lakierów

Poznań Telef. 32-05 Poznań
Piekary 1 naprzeciw Drogerji Piekary 1
zg 16 483

Kucharka

z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 957

Kucharka

młoda zdolna z praktyką wymagania bardzo skromne, poszukuje pracy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 975

Dziewczyna

uczniwa własna pościela szuka pracy do gotowania i wieloletni średni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 050

Ukrainka

szuka posady do bufetu. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 026

Fryzjerka

manicurzystka dobra siła, zmieni posadę od zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznański zdg 42 012

Służąca

do wszystkiego z syciem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 070

Dziewczyna

do dzieci lub do wszystkiego bez gotowania szuka posady Łaskawie zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 069

Nauczycielka

korepetycje, muzyka, niemiecki, poszukuje zajęcia popołudniowego za pokój lub obiad. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 998

Posługi

poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 977

Dziewczyna

z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 987

Robotnica

fabryczna poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 990

Krawcowa

na wszelką garderobę damska szuka pracy po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 025

Dziewczyna

uczniwa i czysta, do rze polecona szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 693

Dziewczyna

samodzielną z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 401

Poszukuje

zaraz posady pisarza na majątku. Świadectwa z ukończenia szkoły, odbył pracę przyświe na żądanie. Bieńkowski Biała gm. Wąrowskie poczta Wieluń woj. łódzkie. zdg 41 754

Krawcowa

rutynowana szuka po domach 3 Maja 5 mieszkanie 16 zdg 41 749

Posługi

szukam od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 748

Zegarmistrzowski

poszukuje własnymi narzędziami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 732

Służąca

poszukuje posady do pomocy pani domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 576

Książkowa

bilansistka biegła kasjerka maszynistka znająca wszelkie prace biurowe, język polski, niemiecki, poszukuje posady natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 585

Poszukuje

posady jako krawcowa — ekspedientka lub bufetowa. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 41 586

Poszukuje

posady kucharki lub pokojowej od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 570

Dziewczyna

z dobremi świadectwami gotowaniem poszukuje posady od 1. 11. lub 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 735

Wdowa

inteligentna zna się dobrze na wszelkim gospodarstwie domowym poszukuje posady zaraz z racjonalną gospodynią w samotnej osady lub wdowa 1-2 dzieci. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 39 296

Pracznia

poszukuje prania. Piłwiejska 35 m. 6. zdg 3 892

Panienka

z ukończoną szkołą wydziałową i niemiecką handlową poszukuje posady początkującej biurowej bez płatnie Łaskawie zgłoszenia pod zdg 41 825

Poszukuje

posługi prania i polecenia dobre Oferty Kurjer Poznański zdg 41 831

Służąca

nawskroś ucze-wa poszukuje posady z gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 835

Absolwent

Szkoły Wydziałowej lat 18 poszukuje posady jako uczeń biurowy. Łaskawie oferty Kurjer Poznański zdg 41 814

Posługaczka

poszukuje posady w śródmieściu na przedpołudnie od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 815

Posługi

chętnie praniem Wilda, okolica szukam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 816

Książkowa

kasjerka maszynistka polsko-niemiecka wszelką znajomość spraw handlowych, wkslowych poszukuje posady. Miejsowość obywatelska. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 800

Poszukuje

posługi z gotowaniem lub jako kucharka przychodnią. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 830

Posługaczka

uczniwa i pracowita poszukuje posady na cały dzień lub do południa. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 793

Młoda

gospodyni poszukuje posady u inteligentnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 782

Ogrodnik

żonaty dobry fachowiec w średnim wieku poszukuje posady zaraz lub później na majątku. Może się również zająć poboczną pracą jak podwózką, biurową lub odczyszczeniem zwierząt. Okolica obywatelska. Zgłoszenia u prasza do Kurjera Poznańskiego zdg 41 843

Książkowa

maszynistka z leniem wykwalifikowana dłuższą praktyką dobrą świadectwami szuka jakiegokolwiek posady biurowej ewentualnie jako elektryka na majątku. Miejsowość obywatelska. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 847

Poszukuje

prania. Bóznica 16 mieszk. 17 zdg 41 840

Kucharka

poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 863

Szukam

posługi na cały dzień Oferty Kurjer Poznański zdg 41 864

Gospodyni-kucharka

przyjmie posadę zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 41 961

Panienka

znająca haft i cośkolwiek szycia poszukuje posady najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 037

Posługaczka

poszukuj pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 797

Student

drugiego roku poszukuje miejsca (praktyki) w majątku bez wzięcia wynagrodzenia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 095

Kucharka

z bardzo dobrym gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 091

Krawcowa

domowa, rutynowana szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 3 930

Pomocnik

piekarski młodszy poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 3 913

Dziewczyna

z prowincji lat 17 szuka pracy jako początkująca zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 188

Stenotypistka

znajomością stenografii oraz francuskiego szuka jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 932

Panienka

szuka posady do dzieci z syciem. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 224

Panienka

poszukuje posady do składu z syciem lub jako pomocnica krawieczki. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 225

Sierota

z lepszego rodu prosi o posadę do dzieci i prac domowych. Miejsowość obywatelska. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 096

Panienka

lat 19. Królewna z dobrem gotowaniem przyjmie posadę u osoby samotnej. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 494

Radjomechanik

siła pierwszorzędna poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 198

Kierowniczkafilji

z kaurcją poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 199

Kreślacz

dyplomowany poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 206

Freblanka

wychowawczyni higienistka, rutynowana z wieloletnią praktyką poszukuje posady od zaraz Poznań (Chwaliszewo 60 62 mieszkanie 20. zdg 42 212

Posługi

codziennej poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 125

Emeryt

państwowy Poznańczyk lat 34 inwalida szuka zajęcia również godzinach popołudniowych za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 166

Młodszy handlowiec

poszukuje jakiegokolwiek posady za utrzymaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 170

Szofer mechanic

długoletnia praktyka samochodowa poszukuje posady Łaskawie oferty Kurjer Poznański zdg 42 171

Parasole damskie i męskie

3,50, 4,75, 6, —
Własna pracownia
W. Czys Szkoła 11
Prz 5 073-43-43

Osoba inteligentna

w średnim wieku milej powierzchowności z dobrej rodziny szuka jakiegokolwiek posady do dzieci jako wychowawczyni która już pracowała jako baba do pomocy pani domu lub do prowadzenia gospodarstwa u samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 220

25 WOLNE MIEJSCA

Borowy

bardzo energiczny własny rower skutowne wymagania zaraz. Zgłoszenia warunki Kurjer Poznański zdg 41 514

Zastępcy obligacji

Nowos! Kto pracował w tym dziale zapewne wie, że za rok, Praca łatwa. Zgłoszenia Gózkred Lwów Watowa 11. Prz 5 088 72-58

Kowal

dobry podkrywacz koni znający obsługę maszyn elektrycznych i własnym zarządkiem lub uczeniem na wieś potrzebną. Oferty Kurjer Poznański zdg 40 746

Mag. farm.

z conajmniej 1 roczną praktyką przyjmie od 1. 1. 33. koniec Apteka pod Lwem Czersk Poznań z podaniem wynagrodzenia referencji. zdg 1461

Służąca

do wszystkiego potrzebna zaraz. Gramczna 13 m. 5. zdg 41 604

Posługaczka

uczniwa zaraz potrzebna Szwałczarska 18 m. 25. zdg 41 628

Pomocnica

oraz uczennica do szycia elegancji garderoby damskiej potrzebna natychmiast. Zgłoszenia w poniedziałek od 4-7 Wielkie Garbary 12 parter prawo. zdg 41 587

Uczennice

rocze szycia i kroju. Grunwaldzka 11 mieszkanie 6. zdg 41 127

Dzielnicy

poszukuje fryzjerski potrzebny. Wierzbicice 17. zdg 41 533

Magistra

farmacji z dłuższą praktyką poszukuje zarządu apteki na skromnych warunkach. Oferty Kurjer Poznański zdg 41 660

Agent

do sprzedaży dokupnego dzieła potrzebny. Ślusarska 7 księgar. nia zdg 91 882

Bona

freblanka ze znajomością muzyki niemieckiej pomocą w nauce na przychodnie do 2 dziewczynek zaraz potrzebna. Zgłoszenia Patrona Jackowskiego 30 m. 17. zdg 41 508

200

wolnych mieszkań do wynajęcia. Pośrednicy bezpłatnie. „Centrala” Wierzbicice 27 parter zdg 42 020

Służącej - kucharki

do wszystkiego, dobrem gotowaniem zaraz. Zupańskiego 16 m. 1 zdg 41 727

Dziewczyna

czysta, uczniwa może się zgłosić. Rybaki 21/25 m. 2 zdg 41 355

Służąca

do wszystkiego gotowaniem potrzebna od 1. Najchętniej siostra. Polna 18 restauracja. zdg 41 941

Pan

z prowincji przystojna rozumna zaraz potrzebna. Cukiernia Piłwiejska 30. zdg 41 799

Potrzebna

od zaraz dziewczyna do wszystkiego. Zgłoszenia Łukaszczyka 4 mieszkanie 3. zdg 42 073

</